

SAYI
18

Yıl: 9 • 2025/754
Eylül • Ekim • Kasım
@sadesodadergi

İLK GÜNKÜ GAZLA

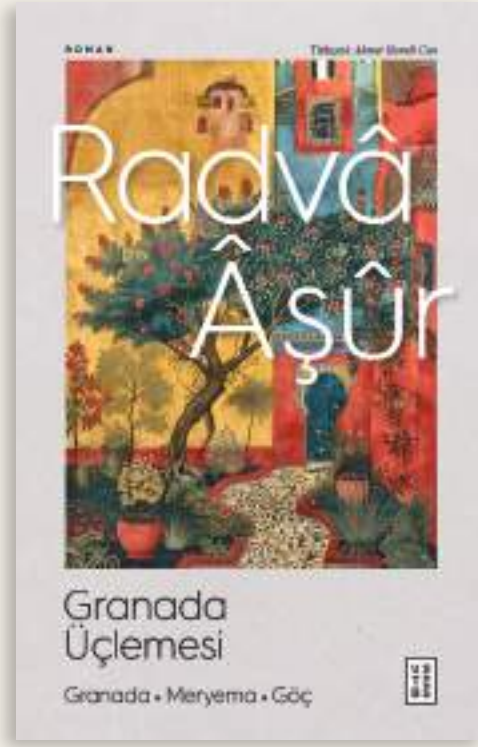
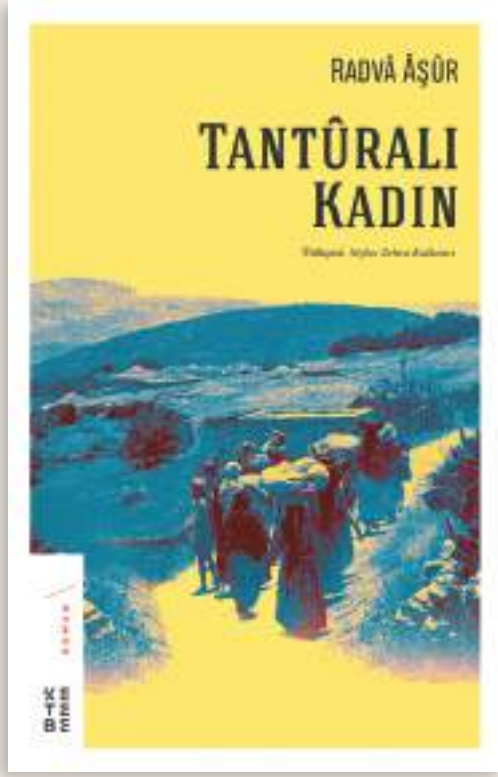
SADE SÖDADA

VAR -
- DIN -
MI?

ISSN 2667-4149

9 772667 414001 >

KETEBE

ÖNDER

**İmam Hatipliler Derneği Adına
İmtiyaz Sahibi**

Abdullah Ceylan

Genel Yayın Yönetmeni

Muhammed Akaydın

Genel Koordinatör

Muhammed Ensar Sözgen

Yayın Yönetmeni

İclâl Yılmaz

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Resul Çiftci

İletişim Direktörü

Esra Zeynep Akgün

Yayın Kurulu

Beyzanur Paşahan
Esmâ Uslu
İclâl Yılmaz
Nurefşan Yiğit
Zehra Güler
Zeynep Rana Tekin
Zeynep Uzunboy
Zeynep Sultan Doğruer

Editör

Nurefşah Yiğit

Genel Konsept, Tasarım-Uygulama

Noon.istanbul

Abonelik İçin

0 (212) 519 09 53

Basım

ANT 27 Matbaacılık - Muhammed Sait Kütük - Alaybey
Mah. Musullu Sok. No:12 Şahinbey/Gaziantep

Suburcu V.D. 607 039 8701 - 0 (544) 262 89 24

İletişim

Akşemsettin Mah. Şair Fuzuli Sok. No: 22 Fatih/İstanbul
sadesodadergi@gmail.com 0 (212) 519 09 53

Dilek&Öneri&Şikayet

sadesodadergi@gmail.com

Sosyal Medyada Biz

f t i sadesodadergi

Yayımlanan tüm yazı, haber ve fotoğrafların her türlü telif hakkı Önder İmam Hatipliler Derneği'ne aittir. İzin alınıp kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Yayımlanan yazıların dil, bilimsel içerik ve hukukî sorumluluğu yazarlarına aittir.

İlk dergimizi çıkardığımızda bir büyüğüm “Dergiciliğe bir kere başlayan ömrünce kopamaz.” demişti. Bu işte vazgeçilmez olan şey ne diye düşündüm. Dergicilikteki 8. yılımda yeniden bu sorunun cevabını aradım. Evet, derginin sayfalarından ayaklarımıza prangalar uzanmıyor. Ama bu dergiyi çıkarırken ilk defa yazısı yayınlanacak birinin gözlerinde gördüğümüz heyecan, burada bir dergi çıkarılıyormuş diye gelip hayatımızın başrolü olan dostlar, röportajlar için dizinin dibine oturup genç dudaklarımızla sordüğümüz soruları yanıtlayan büyüklerin sesindeki şefkat ve bütün bunları, vatanımız, dinimiz ve ahiretimiz için yapmak hem ayağımızdan hem elimizden zincirliyor bizi dergiciliğe. Meselemiz birkaç sayfayı bir araya getirip elimizde tutmak değil. Dergiyi elimize aldığımızda, avuçlarımızda geleceğimizi yeşerttiğimizi hayal ediyoruz.

“Evet, işte bir adım daha ilerledik.”

Bir gelecek daha büyüttük avuçlarımızda...

**

Göç mü, hangi anlamda?

Bu sayıda gidip gelmelerin izini sürdük. Nereye gidilir, nereden dönülür, gitmek kaç çeşittir? Göç, gitmek midir? Gide gide varılır mı? Sen, vardın mı?

İlk sayfalarda göçün farklı türlerini tecrübe edenlerle tanışacaksınız. Sayfalar çevrildikçe yeni atanmış bir memurun, ölümle yüzleşen insanların, “Köye mi yerleşsek?” diye iç geçirenlerin ve daha nicesinin dünyasını göreceksiniz.

Değerli Erhan İdiz Bey ile yaptığımız röportaj, göçmenlik üzerine düşüneceğiniz sayfalar olacak.

Değerli Mustafa Kara Hoca ile yaptığımız söyleşi, bir yandan ince zevklerin dünyasına dalacağınız bir yandan da seyahati bir göç çeşidi olarak yeniden anlamlandıracağınız sayfalar olacak.

**

Göç bir yerden ayrılmakla başlayan ve hiçbir yere varamamakla sonuçlanan bir hikâyeye belki de. Yolda kalmak, ardında bırakmak, yeniden başlamak... Ama insanın içindeki umut yine de fısıldıyor: Sen vardın mı?

İclâl Yılmaz

SADE SODA İÇİNDEKİLER

Göçün Pencereleri

Beyza Nuran Sarıçam

SAYFA 06

Büyü.len.mek

Ceyda Korkmaz

SAYFA 10

Bir Bavulu Kolayca Kapatabilir misiniz?

Şerife Güner

SAYFA 12

Göç Edilecek En İyi Yer

Ebrar Paşahan

SAYFA 14

Göçe Ekonomiden Bakınca Görülenler

Zeynep Kuzucu

30

Dünyanın Bir Ucundan Diğer Ucuna: Gökyüzünün Motifi Turnalar

Beyza Nuran Sarıçam

32

18 5 Adımda
Layığıyla Köye
Göçme Kılavuzu

Nurefşah Yiğit

20 Serbest
Kürsü

24 Röportaj
Erhan İdiz

34 Kitabın
Orta Yeri

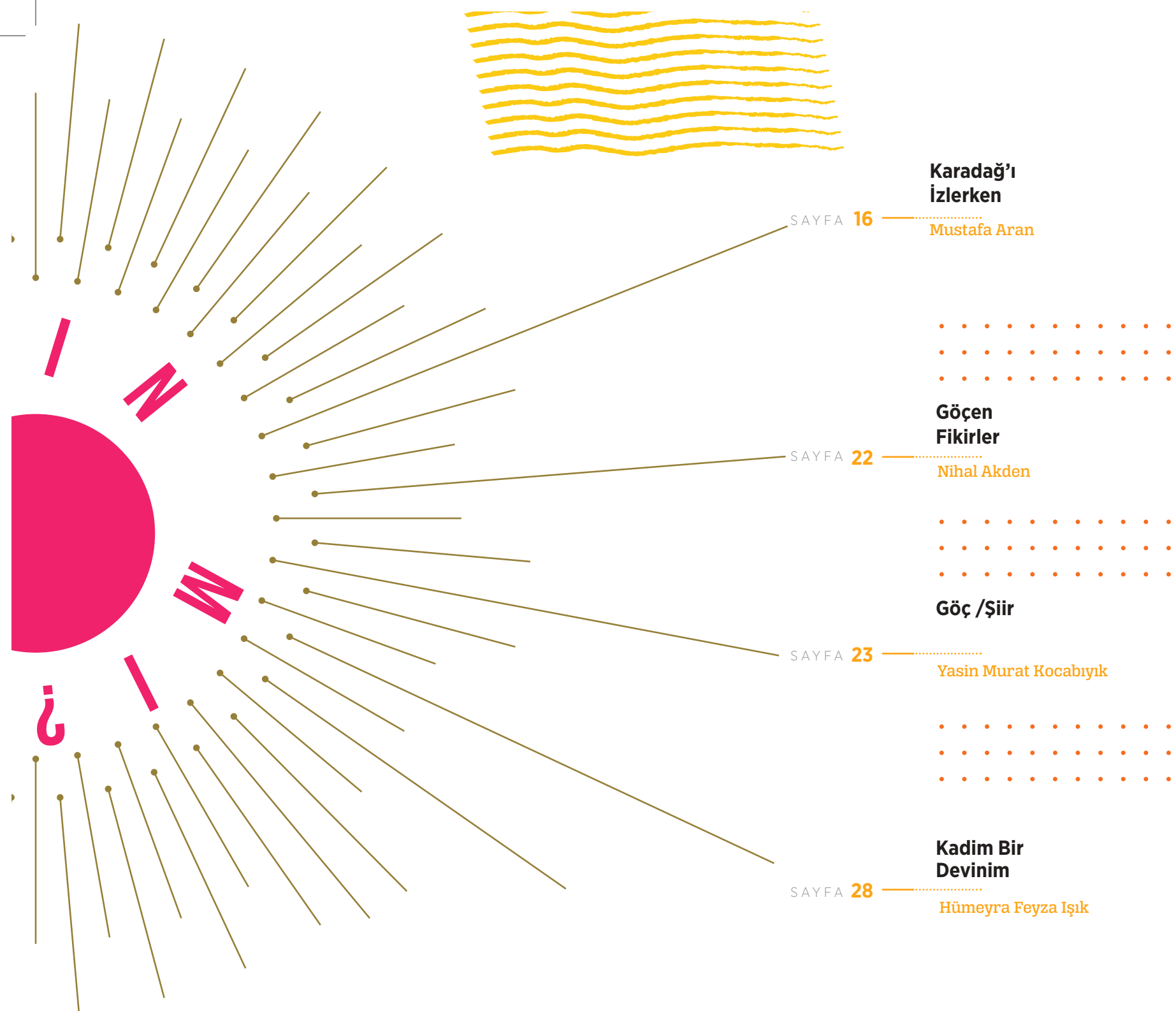
44 Aynı Sırayı
Paylaşanlar
Mustafa Kara

50 Dervişle
Sohbetler
Zeynep Rana Tekin

52 Cami'a/Kariye
Cami
A. Firdevs Divleli

54 Atlâl: Bizden
Kalan İzlere
İclâl Yılmaz

62 Götür Şoför/ Şiir
Ferda Nayır

Karadağ'ı İzlerken

Mustafa Aran

SAYFA 16

Göçen Fikirler

Nihal Akden

SAYFA 22

Göç /Şiir

Yasin Murat Kocabıyık

SAYFA 23

Kadim Bir Devnim

Hümeyra Feyza Işık

SAYFA 28

Muhaceret

Elif Atabaş

36

"Her Şeyi Bırakıp Köye mi Yerleşsek?" Sözünün Tarihi Üzerine

Gül Nihal Gür

38

... ÇEVİRİMİÇİ

40

Selman Nuriler

Zeynep Rana Tekin

41

Fısıltı/Şiir

Yakup Gürbüz

42

Siyah Elbiseli Sevgiliye/Şiir

Sevgi Korkusuz

43

İçini Döken Kitaplar

56

Şiirden Hazzetmeyenler İçin Şiire Dair Propaganda

Yasin Murat Kocabıyık

58

İlhami Atalay ile Söyleşi

60

Hakikati Arayan Entellektüel Bir Muhacir Alev Alatlı

62

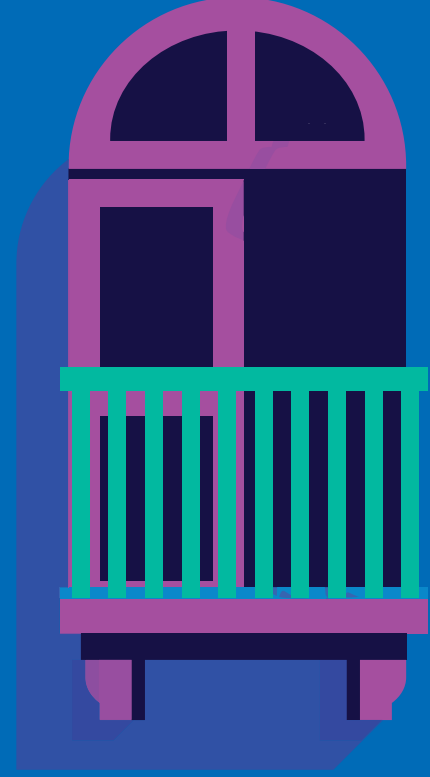
Mutlak Olanla Yüzleşme: Benim Kaderim Olan Şey Başkaları İçin Bir Bilinmezlik Hali idi

•• Beyza Nuran Sarıçam*

•• Zehra Güler**

GÖÇÜN PENCERELERİ

**BU SAYFADA GÖÇÜN FARKLI ANLAMLARINI
TECRÜBE ETMİŞ BEŞ KİŞİYLE TANIŞACAKSINIZ.**

SORULAR

1. Sizi tanıyabilir miyiz? Nerede ve ne zaman doğup büyüdüünüz? Sizi göç etmeye motive eden durumlar neydi, bu kararı niçin verdiniz?
2. Göç kararını aldıktan sonra taşındığınız yere varana kadar karşılaştığınız en büyük zorluklar nelerdi? O döneme ait hiç unutamadığınız bir anınız var mı?
3. Göç ettiğiniz yerdeki ilk izlenimleriniz nelerdi? Kültür, dil ve ortama uyum sağlama konusunda ne gibi zorluklarla karşılaştınız? Herhangi bir ön yargıyla karşılaştınız mı?
4. Kariyerinizde ve eğitim fırsatlarınızda ne gibi değişiklikler oldu, sahip olduğunuz beceriler ve diplomalar yeni ülkenizde tanındı mı?
5. Göç sürecinde tek başınıza mı yoksa aile veya arkadaşlarınızla mıydınız, vardığınız yerde sizi destekleyecek topluluklara ulaşma imkânınız oldu mu?
6. Sizin için ev neresidir? Kendinizi daha çok memleketinize mi yoksa yeni yaşadığınız yere mi ait hissediyorsunuz, yoksa her ikisine birden mi? Yeni yerinizde ait olduğunuz bir topluluk hissiyatını deneyimlediniz mi?
7. Göç ettiğiniz yerde de sürdürdüğünüz veya yeni uyum sağladığınız gelenekler var mıdır?
8. Göç deneyiminzden öğrendiğiniz ve göç etmeyi düşünen birine vereceğiniz en değerli ders nedir? Bu deneyiminizle ilgili bir şeyi değiştirmek isteseydiniz bu ne olurdu?
9. Gelecekte kendinizi nerede görüyorsunuz, geri dönme veya başka bir ülkeye taşınma gibi bir hayaliniz var mı?

•• Bir nice uğraşın acemisi. Aynı zamanda Marmara'da tam zamanlı öğrenci.

•• Bursa İpekçilik AİHL mezunu. İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı öğrencisi. Hoş işler peşinde, adımları yettiğince koşmaya çalışıyor.

Debrah Manfred Schmidt Çifti

Kanada-Almanya /Diyetisyen- İşletme Sahibi

1. Debrah Kanadalı ve Manfred Alman. Manfred bekarken 1993'te beslenme alanında bir araştırma projesine katılarak İstanbul'a gelmiş.
2. Evlendikten sonra 1999 yılında birlikte geldik. Beslenme sektöründe o dönemde Türkiye'de henüz bulunmayan bir yazılım programını piyasaya sunmaya gelmiştik.
3. İlk apartmanımıza yerleştikten iki ay geçmeden 17 Ağustos depremi yaşandı. O zamanda zorlukları paylaşarak komşularla birlikte dışarıda kamp yaparken hiç unutmaya-cağımız bir samimiyet geliştirdik.
4. İlk zamanlarda tabii ki dil ve kültür ile ilgili zorluk çektik fakat misafirperverlik kültürü bize çok kolaylık sağladı. İnsanların çevreye duyarsızlıklarını; lokanta, çay ocağı, iş yerleri de dahil olmak üzere her yerde sigara içmelerini garipsedik. Daha sonra bazı yerlerde yasaklanmış olsa da bu sorun çözülmüş değil.
5. Diplomamızın denklik belgesi verildi. O konuda bir zorluk çekmedik.
6. İstanbul'da çeşitli ülkelerden insanlarla tanıştık, iş hayatımızda hem yabancı hem yerli insanlarla ortaklaştık. Olumsuz çok fazla tecrübemiz olmadı.
7. On iki sene İstanbul'da yaşadık sonra Bursa/İznik'e taşındık, orada ev sahibi olduk "ve çok iyi uyum sağladık.", "Ülkelerimize ziyaret için gidiyoruz ama İznik'i kendi memleketimiz olarak görüyor ve seviyoruz."
8. Debrah sonbaharda komşu ev hanımlarla birlikte dışarıda salça yapar, Manfred de akşamları arkadaşlarla çay içer, onlarla birlikte vakit geçirir. Yazın göl kenarında aile dostlarımızla piknik yaparız, karşılıklı birbirimizi ziyaret ediyoruz.
9. Ön yargı beslemeden insanlarla bir araya gelmek ve açık görüşlü olmak gerekir. Tamamen yerleşmek, dil ve kültürü öğrenmek ve iş kurmak zaman ve sabır gerektiren bir süreç. Türkiye'yi sürekli geldiğimiz ülkelerle kıyaslamak doğru değil, her kültürün olumlu ve olumsuz tarafları var. "Bu kadar uzun kalacağımızı ön görseydik emeklilik sistemine yatırım yapardık. "Yeni gelenlere bunu tavsiye ediyoruz mesela.

10. Şimdilik başka ülkeye göç etme veya ülkemize dönme gibi bir planımız yok. Türkiye bizde razı olduğu sürece biz de Türkiye'ye sadık kalma niyetindeyiz.

Ward Qwaider

Gazze-Tıp Fakültesi Öğrencisi

1. Ben Ward Qwaider, 2001'de Gazze'de doğdum. Hayatımın çoğunu ve eğitimimi Gazze'de sürdürdüm. Hayallerimi orada kurdum. Fırsatların az, engellerin fazla olduğu bir şehirde... Savaş 9 ay önce beni Gazze'den ayrılmaya ve tıp eğitimime Türkiye'de devam etmeye mecbur bıraktı. Göç kararı, hayatımı ve geleceğimi koruyabilmem için gereklidir.
2. Yolculuğun kendisi tek başına duygusal olarak zorlayıcıydı. Ailemi, evimi ve o döneme kadar alışageldiğim hayatımı geride bırakmak oldukça acı vericiydi. Sınırları aşmak ve bir bilinmezlikle mücadele etmeye çalışmak karşılaştığım en büyük zorluklardandı. Sonunda güvenli bir yere ulaştığımda o sessizliği hâlâ hatırlıyorum. Aylar sonra ilk kez bir ferahlık hissedebilmişim, buruk bir sevinçle beraber.
3. Uyum sağlarken yaşadığım en büyük zorluk Türkçe konuşamamamdı. İletişim ve dersleri anlamak zordu. Özellikle giyimim ve iletişim şeklimden dolayı da kendimi çok yabancı hissediyordum. İnsanların beni içten içe yargıladığını ve anlaşılmadığımı hissetmek beni kaygılandırıyordu.
4. Tıp eğitimime Marmara Üniversitesi'nde devam edebilmeyi bir ayrıcalık olarak değerlendiriyorum. Yine de kendine has zorlukları var. Yeni bir eğitim düzenine uyum sağlamak ve becerilerimi yeni bir dilde ortaya koyabilmek benzi zorluyor ancak elimden gelenin en iyisini yapmakta kararlıyım.
5. Yeni edindiğim arkadaşlarımdan biraz destek alsam da sürecin çoğunu tek başıma sürdürmüştüm.
6. Ev, benim için her zaman ailemin bulunduğu ve kalbimin attığı Gazze'dir. Zor olsa da Türkiye'de bir aidiyet oluşturmaya çalışıyorum. Burada henüz ait olduğum güçlü bir topluluk bulamadım ama yine de köklerime sadık kalarak uyum sağlamayı öğreniyorum. Bir topluluk hissiyatını tecrübe ettiniz mi?
7. Kültürel kimliğimi, toplum içinde dikkat çekmeme yol açsa da başörtümü takmaya, feracemi giymeye devam ediyorum. Ayrıca bayramlarımızı kutlamak ve Filistin yemeklerini yemek bana huzur veriyor.
8. Öğrendiğim en değerli ders, dayanıklılığın ve özgüvenin önemi oldu. Göç etmek, insanın tahmin edemeyeceği derecede uyum sağlamayı ve gelişme becerilerini öğretiyor. Tavsiyem, hep sabırlı ve kararlı kalmaları, umutlarını asla yitirmemeleri olurdu.
9. Şu an geleceğim pek net değil ancak eğitimimi bitirip neresi olursa olsun oraya anlamlı bir katkı sunmayı

hedefliyorum. Aynı zamanda bir gün Gazze'ye geri dönmeyi umut ediyorum.

Mariyam Almahmood

Pakistan-İngilizce Öğretmeni

1. Pakistan/Lahor'da yoksul bir mahallede doğup büyüdüm. Şu an uluslararası teknik ve mesleki eğitim alanında Magdeburg/Almanya'da yüksek lisans yapıyorum. Evlilik sebebiyle buraya geldim.

2. Tutucu toplum baskısı yüzünden karşılaştığım en büyük zorluk yurt dışına taşınma kararım ve kariyerimi evliliğe tercih etmem oldu. Ailemi buna çok zor ikna edebildim. Göçle gelecek olan kültürel farklılıklar, dil bariyeri ve yeni yaşam standartlarına uyum sağlama gibi sorunlara karşı hazırlıksızdım. Sonradan Erasmus programıyla Almanya'dan İtalya'ya gelişim de benzer zorlukları beraberinde getirdi.

3. Önceden STK'larla yaptığım çalışmalar akademik yeterliliğim konusunda yardımcı oldu. Buradaki eğitimimde de üstün bir başarı göstererek sınavlarda dereceye girdim. Üniversitede araştırma asistanlığı teklifi aldım. Erasmus programıyla da Cenova, İtalya'da bir devlet okulunda staja başladım. Bu deneyimler yaşlısıyla genciyle ailemin ve iş arkadaşlarımın da ilham kaynağı olmamı sağladı.

4. Almanya'daki ilk günlerimde memleket özlemi içinde kültür şoku deneyimledim. Gelişmekte olan bir ülkeden gelen benim için alışık olmadığım resmi bazı süreçler çok yorucuydu. Almanların açık sözlülüğü ve dobralığı alışık olduğum sosyal normlara kıyasla çok farklıydı. Soğuk iklimi ve kendine has sosyal dinamiği huzursuzluğumu arttırdı. Milliyetle ilgili yanlış kanılar ve ön yargılarla da karşılaştım. Bazıları, akademik yeterliliklerim ve becerilerim üzerineydi.

5. Tek başıma göç ettim. İçe dönük biri olarak bu korkutucuydu. Yeni ilişkiler kurmada ve farklı bir kültürden olan insanlara güvenmedeki belirsizlik alışma sürecimi daha da zorlaştırdı.

6. Ev, kendimi ait ve huzurlu hissettiğim herhangi bir yerdir, bazen fiziksel bir ortamdaki fazlasıdır. Pakistan'a duygusal olarak bağlı olsam da Almanya ve İtalya kimliğime yeni katmanlar ekleyip bana fırsatlar sundu. Zamanla, iki

ülkenin insanlarıyla bir aitlik ve bağlılık ilişkisine girip bu ülkeleri sahiplendim. Memleketimdeki gibi sıkı sıkıya kenetlenmiş arkadaşlıklarım kadar olmasa da iş yerimde ve okulda arkadaşlıklar edindim.

7. Kültürel ve dinî ritüellerime olan bağlılığımı sürdürüyorum. Bir Müslüman olarak, özellikle Almanya'da karşılaştığım ırkçılığa rağmen başörtümü takmaya devam ettim. Yediklerimin helal olmasına dikkat ettim.

8. Yeni bir ülkede yalnız başına yaşamın zorluklarına kıyasla birçok korkunun bir temeli olmadığını anladım. Öz güven düşüklüğümü aştım. Bir öğrencimin kariyer planım hakkındaki sorusunu "Yaşadıklarımın beni her yerde yaşamaya hazır hale getirdiği, başka bir gezegende bile hayatımı sürdürebileceğim." şeklinde cevaplamıştım.

9. Pakistan'a bir bağlılık duysam da dönme planım yok. Ama bir gün geri dönüp orada hoca olma fikri sıcak geliyor. Bu ülkede kalsam da başka fırsatları kovalasam da gelişmeye kararlıyım. Hudutlar beni sınırlamayacaktır.

Merve Arslan

Batman-Tıp Fakültesi Öğrencisi

1. 2005'te Batman'da doğdum. Beni motive eden en büyük faktörlerden biri İstanbul'daki eğitim imkanlarıydı.

2. Benim için en büyük zorluklardan biri kültür farklılığıydı. Gündeydoğu'dan gelen biri olarak insan ilişkilerinde büyük bir farklılık gördüm. Sıcak ilişkileri olan küçük bir şehirden gelip İstanbul'daki gibi soğuk duruşlu, umursamaz ve tahammülsüz insanlara alışmak zordu. Ama Batman'daki insanlar da hep tek tipti. Burada her fikirden insan var. Farklı ideolojiler, Batman'da konuşulmayan konulardı. Geldiğimde bunun buradaki insanlar için önemini fark ettim.

3. Kürt kökenimle, arkadaşlıklarımda hiç sorun yaşamadım. Ama hocaların doğduğum topraklardaki insanlar için sahip oldukları ön yargılarını görmek beni üzdü. Başörtülü oluşumun bir tepkiye sebep olacağından korkuyordum ama öyle bir şey olmadı.

4. Göç etmek kariyerim için büyük bir fırsat oldu. Burada sadece üniversiteden mezun olmuyorum, çeşitli fırsatlarla kendimi eğitip kariyerimi de geliştirmiş oluyorum.

5. İstanbul'a tek başıma geldim. Burada dayım beni karşıladı, ilk günlerimde bana destek oldu. Üyesi olduğum bir STK'da da benim gibi benzer ve yaşıtım insanlarla tanıştım. Birbirimize destek olarak arkadaşlıklar kurup şehre adaptasyonumuzu hızlandırdık.

6. Benim için asıl ev baba evimdir. Ama İstanbul'da da bu hissi bazen yurdum, okulum, bazen de bahsettiğim STK için hissettim. Burada, birbirini sadece Allah rızası için seven insanlarla karşılaştığımda aitlik hissiyatım pekişti.

7. Ailemle bağlarımızda hiçbir zaman bir soğukluk olmadı. Ama burada kendi hayatımın kararlarını kendim aldığım için ailemin gözünde artık kendi ayakları üstünde durabilen bir yetişkin konumundayım. Genelde benzer kafa yapısındaki lise arkadaşlarımla da hala ilişkim devam ediyor. Ama şu an çok farklı düşünce yapılarına sahip insanlarla da arkadaşlıklara sahibim.

8. Gelecekte kendimi İstanbul'da görüyorum. Yurt dışına gidip gelerek eğitimini tamamlamış donanımlı bir hoca olarak İstanbul'da öğrenci yetiştirmek istiyorum. Batman'a geri dönmeyi şu aşamada düşünmüyorum.

Nura Şit
Suriye

1. Halep'ten önce Adana'ya, ardından Bursa'ya göç ettim. Zulümden, savaştan kaçmak ve insana yakışır bir hayat umudu taşıyordum

2. Gördüğüm kadarıyla, Türkiye'de işçi olarak çalışma imkânı bulmak daha kolay ama eğitilmiş insanlar için biraz zor olabilir çünkü devlet kurumlarında yabancı uyruklu çalıştırmıyor. Bana gelince, branşım Arapça olduğu için farklı çünkü Türkiye'de son yıllarda Arapçayı öğrenmek isteyenlerin sayısı arttı. Türk kardeşlerimizin dil konusunda yetersizlikleri ve merakı bize bir fırsat oluşturdu diyebiliriz.

3. Türk kültüründe diğer ırklara saygı göstererek ırk ve dilleriyle gurur duymalarını; hayatı çok rahat ve külfetsiz kıldığı için yaşamda sadeliği ve iddiasızlığı öncelendirmelerini; dinî törenleri; bazı ailelerin içlerindeki uyumları ve Türk mutfağını seviyorum.

4. Bazı insanların çalışma ortamında aşırı ırkçı davranmaları hiç beklemediğim bir olumsuzluktu. "Sen Türk halkının hakkına girip haram yiyiyorsun, ailene de haram yediyorsun." sözü unutamadığım sözlerden biriydi. Aynı zamanda alçakgönüllü insanlarla da karşılaştım. Çalışma hayatım terazi gibiydi. Bazen olumsuzluklar, bazen de olumlu yanlar ağır basıyor. Psikolojimi çok etkiledi ama hep bu olumsuz ön yargıyı kırmayı hedefledim.

5. Çalışma hayatımda maalesef ırkçılık yapan çok insanla karşılaştım ve fikirlerin değişmediğini görünce geri çekilmek zorunda kaldım. Bazen Türkçe konuşurken aksanımdan dolayı dalga geçiliyor. Bu durum açıkçası beni fazla etkilemedi. Bazı erkeklerin eşitlik ilkesine göre depo dahil bütün işlerin eşit olacak şekilde istemeleri de beni zorlayan durumlardandı.

6. En çok hoşuma giden şey nerede nerede olursam olayım abdest alıp namaz kılabilirim, biz bundan mahrumduk maalesef. Herkes için yapılan Kur'an kursları çok hoşuma gidiyor. Türk kardeşlerimiz dine çok sahip çıkıyor. Türkiye'nin pek çok hizmette Batı ile aynı seviyede olduğunu düşünüyorum. (Sağlık sistemi, devlet kurumları, sistemleri...).

7. Ev her insan için huzur, güven, istikrar, sığınak, sıcaklık ve sevgi yeridir. Ailedir, aile de toplumun temelidir.

Ceyda Korkmaz*

**SONUNDA
ANLADIK Kİ GÖÇ
KAMYONLARI
GİBİYİZ. ÜZERİNDE
İPLERLE BAĞLI
OLAN YORGANLARA
SAHİP KIRMIZI
KAMYONLAR...
BİZİ VAR EDEN HER
ŞEY ÜZERİMİZDE.
ARKAMIZDA DA
ÖZÜMÜZDEN SÖZLER
TAŞIYORUZ.**

BÜYÜ. LEN. MEK

İnsanlık olarak hepimiz meyvelerin içindeki küçük vitaminlerken ana rahmine düştük, hayata tutunduk, büyüdük, kocaman dertlerimiz oldu, büyük büyük laflar ettik, yüklü faturalar ödedik, onlarca ayakkabı eskittik, en sonunda "Toprak üzerine basmak için değil ona geri dönebilecek misin?" sorgusu eşliğinde sevdiğimiz kirpiklerinden damlayan birer damla gözyaşında mevcudiyetimizi tamamladık. Bu engebeli yolları ne adı altında aştık? Dile kolay hatıralara zor, biricik kısa hayatımız aslında bir göç halini mi temsil etmekte?

Bebekler, kendi bedenlerini annelerinin bir parçası olarak görür ve annelerini göremediklerinde, varlıklarının sona erdiğini düşünürlermiş. Bir zamanlar annemizin kollarında bu içgüdüyle hayata tutunmaya çalışırken büyüdük, serpil-dik. Ne annemizin kucağına ne ele avuca sığabilecek hâle geldik. E kanımız deli akmaya başladı yani. Şahsiyetimizi kanıtlanmanın bir başına gerçekleşebilmek olduğunu anlayıp bunun için varımızı yoğumuzu ortaya koyduk. Belki koyduğumuz gibi geri topladık. Köklerimizle beslenerek çiçek açtık. Belki de o yola koyduğumuz taşlarla bir dünya kurabilecek hâle geldik. Özümüze en yakışır krallığı kurduk. Büyüdük, tüm bu tezatlıklara aşına olduk, göç ettik.

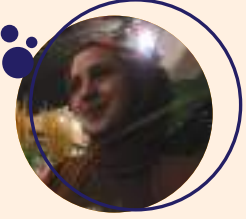
Ayağımız yer tuttu, deneyimler bize nasihatler yağdırmaya başladı. "Bildiğini zannetmek" şemsiyesinin altına sığındık bu sağanakta. Değişmez, olmaz, gitmez, bitmez zannettik. Bir parça yanıldık. Aslında dünyanın sonunu getirecek şeyin o dert olmadığını gördük. Özenle sakladığımız mektupları gönlümüzde en ufak kırıklık hissetmeden çöp kutusuna uğurlayabileceğimizi gördük. Narın hiç çıkmayan izi gibi kalbimize yapışıp kalacağını düşündüğümüz aşkımızın zamanla varlığını yitirmesine tanık olduk. Bazen de leke sandığımız o izi şekillendirip tuvalimizi süsledik. Yıllarca sırtımızda kambur olmuş tabularla dolaştık. Sonra

BİZE BİÇİLEN KAFTANLAR DA YILLANDIKÇA ETTİĞİMİZ GÖÇLERİN İZLERİNİ TAŞIDI. UFAK BİR ELİN PARMAĞIMIZI SARMALAMASIYLA ANNELİĞE GÖÇ ETTİK. BİR FERMAN KİMİLERİNİ ŞAHLIĞA GÖÇÜRÜRKEN BİR FERMAN KİMİNİ BU DÜNYADAN GÖÇÜRDÜ. BÜYÜK BİR KALBE SAHİP OLMANIN BEDELİNİ ÖDERCESİNE SIK SIK KALBI KIRIKLAR TEKKESİNİN YOLUNU TUTTUK.

o tabuları sakın sulara bırakıp sırtımızı dikleştirdik. Tabuların düştüğü sular sakin çünkü o su nadiren hareketlenir bizim evrenimizde. Tabulara zor veda edilir. Tam tersi, göğsümüzde çiçek açtıran fikirlerin diken bahçesinden ibaret bir illüzyon olduğunu fark edince kibrit suyuna davrandık. Değişmeyen tek şey değişimin kendisidir sözünün altını çizip Herakleitos'a hak verdik. Büyüdük, önce bildik sonra bilemedik, göç ettik.

Kendimizi ait bildiğimiz sınıflardan ayırdık. Kendimizi ait bildiğimiz sınıflardan ayrıştık. Öğrencilikten öğretmenliğe, çıraklıktan ustalığa, bebeklikten anne-babalığa uzanan bir serüvenin içine düştük. Bize biçilen kaftanlar da yıllandıkça ettiğimiz göçlerin izlerini taşıdı. Ufak bir elin parmağımızı sarmalmasıyla anneliğe göç ettik. Bir ferman kimilerini şahlığa göçürürken bir ferman kimini bu dünyadan göçürdü. Büyük bir kalbe sahip olmanın bedelini ödercesine sık sık kalbi kırıklar tekkесinin yolunu tuttuk. Bağrı yanık tüm göçebe dostlarla bir vuslat yeri belledik orayı. Bazen güneşi açtırdık kalplerimizin tek pence-reli odasına da oradan tekrar evlere dağıldık. Evi ise göç edilemeyen, yalnızca varılabilecek yer olarak nitelendirdik. Büyüdük, yerleştik, göç ettik.

Sonunda anladık ki, göç kamyonları gibiyiz. Üzerinde iplerle bağlı olan yor-ganlara sahip kırmızı kamyonlar... Bizi var eden her şey üzerimizde. Arkamızda da özümüzden sözler taşıyoruz. Her zaman yollardayız. Ne doğumda ne de varışta sabit bir kimlik taşıyoruz. Kendimizi yolda buluyor, yolda kaybediyoruz. Göç ettiğimiz her deneyim, varlığımızın haritasına yeni bir iz bırakıyor. Belki de hayatta esas mesele, her izde biraz daha büyümek, köklerimizden bırakırken kanatlarımızı fark etmektir. Bizi büyü-ten ve dönüştüren her adım birer yapı taşı. Geldik, büyülendik, büyüdük, göç ediyoruz.

Şerife Güner*

Bazı yolculuklar, insanın ayaklarıyla başlar; bazılarıysa kalbinin en kuytusunda, sessiz bir ah çekişle. Göç, bazen bir zaruret, kimi zaman da tatlı bir hayal. Ama en çok da insanın yüreğinde bir düğümdür. Atanmanın beraberinde getirdiği göç ise hem bir lütuf hem de bir veda-dır. Gidilecek yer, haritada belli; adın, bir şehrin kenarına iliştilmiştir. Ama kim bilir, o küçük noktada hangi anılar birikecek, hangi geceden kalma üzüntüler gündüzlere sarkacaktır?

Ben ki, "Her an, her şey olabilir" cümlesini kendime düs-tur edinmiş biriyim. Nereye gitsem âdeta gölge gibi hep peşimdedir. Kime sorsanız bu civarda herkes beni gösterir. Telefon numaram birçok kimsede vardır ama kimse bana kolayca ulaşamaz. Bir sır mıdır bu, bir kaçış mı? Yahut sadece bir alışkanlık mı?

Aslında bazen sahiden duyamıyorum. Ama çoğu vakit, işitmek istemediğim için duymuyorum. Çünkü içimde

bitmek bilmeyen bir mahkeme var. Savcılar, sanıklar, hüküm bekleyen dosyalar... Bazen bu mahkemenin bir sanığıyım, bazense bizzat baş hâkimi. Ama sanırım, genelde iç sesimle kavgaya tutuşmuş bir vekilim.

Fakat bu kez sesleri duymamam imkânsız. Telefon çılgınlar gibi çalıyor, mesajlar sağanak yağmur olmuş akıyor. Yüz küsür arama ve bin artı mesaj: “Çok uzak değil mi?” diyen var, “Alışabilecek misin?” diye soranlar, “Tekrar mı dene sen şansını?” deyip fitne tohumu ekenler... Birini okuyorum yeni mesaj geliyor, sorular birikiyor birikiyor, herkes de olaya kendi açısından bakıyor.

Sorular sanki üzerime atılmış stres topları. Herkesin sadece sorusu var ama kimse cevabı bulmaya çalışmıyor ya da beni mi cevap anahtarı olarak görüyorlar anlamıyorum, hiçbirine cevap vermiyorum. Önümde eski, derisi çiziklerle dolu bir bavul. Her yeni mesajda bavulumun sapına biraz daha sıkı tutunuyorum. Sanki onlara cevap vermek için bıraktığımda önümden birisi bavulumu kaçırarak. Ve o bavul bir daha geri gelmeyecek. Herkes, ama herkes bu köhne bavulumu göz dikmiş gibi. Hoş, kim böylesine yorgun olan bu bavulu çalmak istesin ki?

O bavula her şeyi yerleştirmeye çalışıyorum. Hüzünleri, korkuları, hatıraları hatta umut kırıntılarını... Ama almıyor. Döküyorum, tekrar yerleştiriyorum. Katlıyorum, bastırıyorum. Yine almıyor.

Bir an duruyorum.

Bu artık “eşya sığar mı, sığmaz mı” meselesi değil.

Bu, valizi kapatmak için kendimi ikna etme meselesi.

Elime birkaç fotoğraf karesi geçiyor.

Birkaç elimden kayıp yere düşüyor.

Düşen fotoğraf karelerine bakıyorum. Ama fotoğrafın kendisine değil, düşüşüne.

Göç, böyle bir şey olmalı...

Bir şeyler elinden kayar, düşer. Ve sen, yalnızca düşüşü izlersin. Tutmaya çalışırsın belki. Fakat ya gücün yetmez ya da aslında hiçbir zaman tutamamışsındır da şimdi fark edersin.

Yere düşen fotoğraflarda tanıdık simalar var.

Bir piknik...

Bir kamp gecesi...

Selma Teyze'nin kızı...

Hepsi gülümsüyor fotoğrafta. Ama o gülüşler şimdi bana ne kadar da uzak. Aklımda dolaşıp damarlarımı sızlatan o soru: Acaba ben, gerçekten buraya mı aitim, yoksa başka zamanlara mı aittim?

O sırada annemin sesi geliyor mutfaktan. Babamla konuşuyor.

“Şimdi sevinecek miyiz, üzülecek miyiz?”

“Başak ablası gibi burada çalışsa olmaz mıydı?”

Sesleri duymazlıktan geliyorum, sanki başka çarem varmış gibi sadece önümdeki solgun bavula odaklanıyorum, bavula her seferinde bir öncekinden daha fazla eşya sığdırıyorum.

Ama bavula giren hiçbir şey benimle gelmiyor gibi. Görüyorum ki bavul, sadece eşyaları değil, başka parçalar da taşıyor. Korkuları, bilinmezlikleri, soğuk vedaları... Ben de kalkmışım, anılarımı da sığdırmaya çalışıyorum. İnsan göç ederken sadece valizini değil, kendini de taşımış. Ve her göçte kendine bir soru sorarmış:

“Ben bu bavula sığacak mıyım?”

O soruyu içimde yankılanırken buluyorum. Sonra elimi bavulun üzerine koyup bir süre öylece bakıyorum.

Annemin sesi mutfaktan yine duyuluyor: “Su kaynadı, bir çay içmeden yola çıkılmaz”

Çay...

Sanki bir çay, bir gidişi hafifletecek gibi.

Hafiflik mi?

Hayatımda içtiğim en ağır çaydı o. Her yudumda boğazıma düğüm oldu.

Ama evet, anneme göre çaysız veda olmaz...

Bavulun kapanma vakti geldi artık.

Çıt.

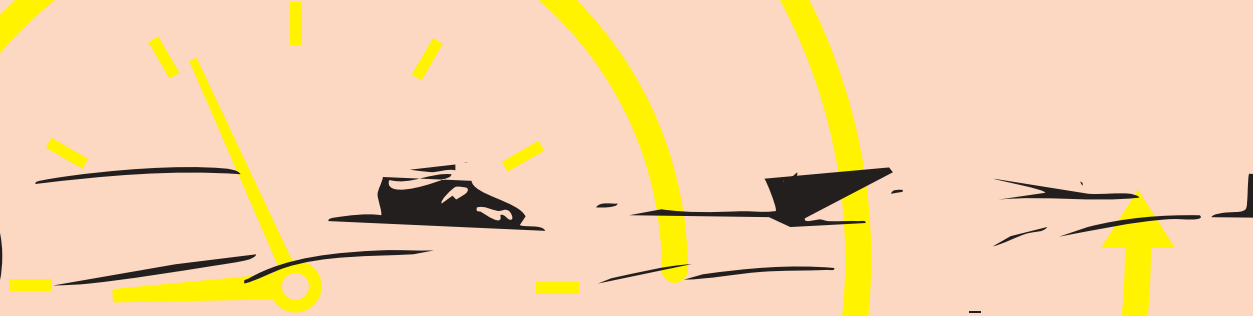
Bu ses, belki birçok yerde bir kapanışın sesi, ama bana aksine yeni başlangıcın tokadı gibi geliyor. Sanki bir hikâye bitmiyor da yalnızca virgül konuluyor. O yıpranmış bavulum sanki artık önümde değil, içimde bir yere yerleşmiş gibi hissettiriyor. Ben nereye gidersem benim peşime takılacak o gölge; belki de tek dostum...

Kapıyı açıyorum ve mart ayının meşin rüzgârı yüzümü acıtıyor. Bu rüzgarla bavulum biraz daha ağırlaşıyor. İçinde geçmişten bir şeyler taşıyor olmalı. İlk adımlarımı atıp mutfak camından bakıyorum. Annem çay için tekrar seslenir mi diye bekliyorum, ama seslenmiyor. Belki de artık, o da bir çayın faydasız olduğunu biliyor.

Dışarıda mart ayı sert ve keskin. Bir rüzgâr daha esiyor fakat bu kez rüzgâr yüzümü değil, içimi yalayıp geçiyor. İçimde yankılanan o cümle işte yine eski bir dost gibi bana dönüyor:

“Her an, her şey olabilir.”

ÇİN
İÇİN
ÇİN

EDİLECEK

ENİYYİ

YER

Ebrar Paşahan*

GÖÇ EDEN İNSAN, HER ZAMAN DAHA İYİ BİR YERE, DAHA İYİ BİR HAYATA GİTMEK AMACI GÜDER; YENİ BİR BAŞLANGIÇ YAPMAK, GERİDE BIRAKTIĞI SIKINTILARDAN VE ÜZÜNTÜLERDEN KAÇMAK İSTER.

Birisi öldüğünde, bunu ifade etmenin pek çok yolu vardır ve bu ifadeler, bazen görüldüğünden çok daha derin anlamlar taşır. Ölümü anlatmak için kullandığımız kelimelerden biri de “göç”tür. Günlük hayatta, “Bu dünyadan göçtü” ya da “ahirete göçtü” gibi ifadeler kullanırız. Klasik Türk şiirinde de şairler bu ifadeyi çokça kullanmışlardır. Ölümün korkutucu ve karanlık izlerini bu kelimeyle dile getirmişlerdir. Çünkü ölüm zihinlerde bilinmeyen, ürkütücü, esrarlı ve her şeyin sonunu çağrıştıran bir anlam taşır. Ancak şairler, bu hissiyatı bir kenara bırakıp ona başka anlamlar yüklemek istemişlerdir. Çünkü insan, sürekli olarak yaşadığı korku duygusundan bir şekilde kurtulmak ister ve kendine bu duygudan kaçış yolları arar. İşte göç de, bu yollardan biridir. Göç kelimesiyle, ölümü somutlaştırırız; zihnimizdeki karanlık çağrışımını hafifletmeye çalışırız.

Göç gibi hayatımızda yer tutan ve aşına olduğumuz bir kavramı, ölümle ilişkilendiririz. Bu, bir bakıma insan için bir teselli kaynağıdır. Göç dendiğinde, akla ilk olarak gurbete gitmek, vatanını terk edip başka bir yere yerleşmek gibi anlamlar gelir ve bu anlamlar doğrudur. Yanlış olan ise bizim aslında ait olmadığımız bir yerde, geçici bir süre kalacağımız bu dünyaya “vatan” dememizdir. Göç eden insan, her zaman daha iyi bir yere, daha iyi bir hayata

gitmek amacı güder; yeni bir başlangıç yapmak, geride bıraktığı sıkıntılardan ve üzüntülerden kaçmak ister. Yüzyıllardır göç ile ölümü ilişkilendirip bu kelimeyi kullanmak işte bu yüzden anlamlıdır. Ölüm, bu dünyada bize ait olmayan acıları, sıkıntıları geride bırakıp daha iyi bir yere gideceğimize olan inancımızın geçiş noktası haline gelir.

Belki de işte bu yüzden, göçün ölümle ilişkilendirilmesi insanın içindeki korkuya karşı bir savunma mekanizmasıdır. İnsan, ölümü hatırlama getirdiğinde, bu yolculuğu bir göç olarak düşünür; bir başlangıç değil, bir son değil. Göç etmek, başka bir dünyaya, daha huzurlu bir yere gitmek arzudur. Ölüm bu anlamda bir yolculuk gibidir; bu dünyadaki tüm zorluklardan, acılardan kaçış ve daha huzurlu bir varoluşa ulaşma umududur.

İnsanın ölünün arkasından hissettiği iki şey vardır: Ona sahipken onun varlığının değerini yeterince bilemediği için çok üzümlü ağlar. Ya da ona karşı görevini yapıp beraber geçirdiği anlarda kıymetini bildiği için bir iç huzuruna sahip olur. Hasılıkelam, göç ölümle çok yakından ilişkilendirilir; tıpkı ölüm gibi bir son değil, yeni bir başlangıçtır.

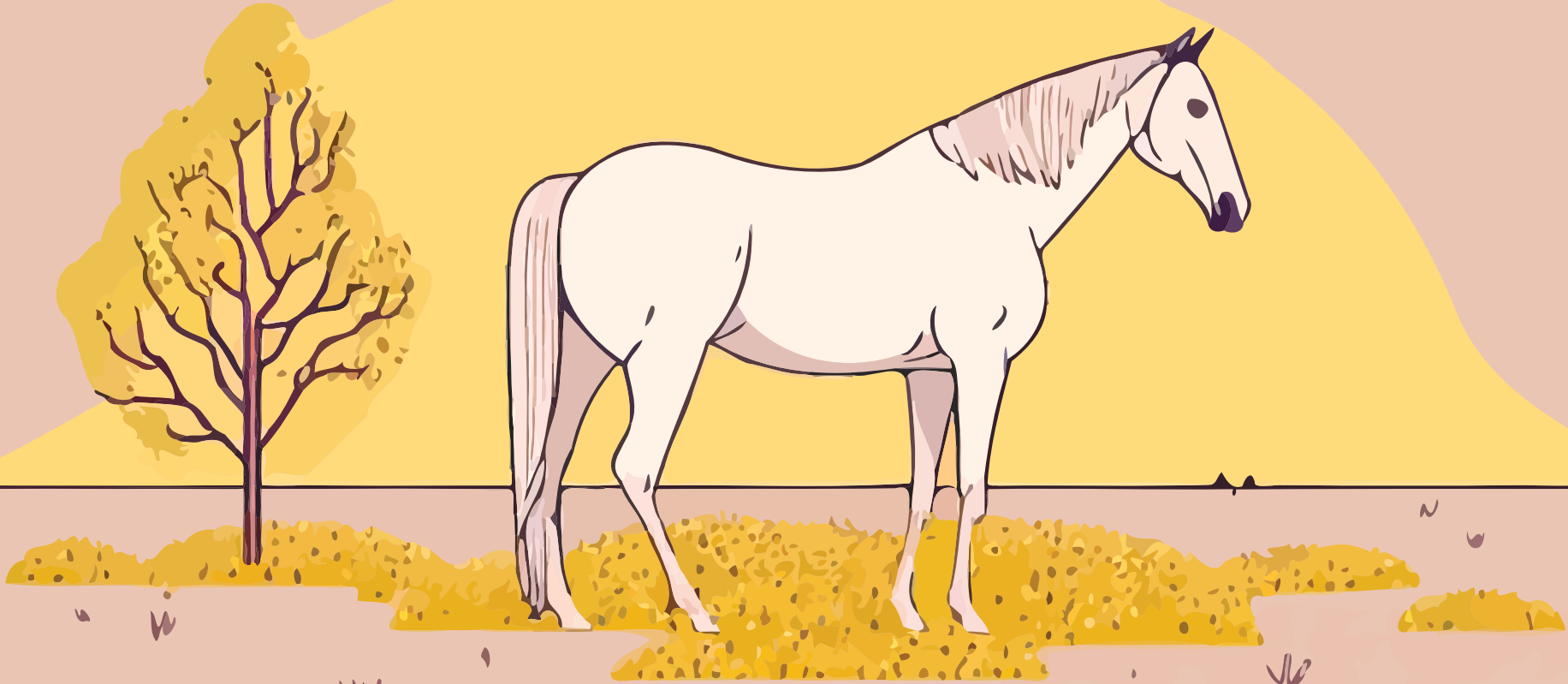
“İkamet menzili sanma ziyai dâr-ı dünyayı,
Saray-ı kervandır bu konan göçtü geçen gitti.”

Mustafa Aran*

KARADAĞ'I İZLERKEN

**KAÇMASI BEŞ DAKİKA GETİRMESİ BEŞ SAAT SÜRERDİ.
BAŞ EDEMEDİLER. ZATEN AD BİLE KOYMAMIŞLARDI.
VAHŞİNİN ADI MI OLUR? YOLLADILAR GİTSİN.**

Şubat, mart gibi bir gündü. Hava serin, güneş pek yakıcıydı. Koydular beni o kimsesiz yere. Esen yelde hafif sallanıyordu yapraklarım. O vakit telle çevriliydi arazileri. Sonra duvarlar, duvarlar, evler, ahırlar diktiler. Yalnız benim olduğum yer hâlâ telle çevriliydi. Ardım sıra Karadağ'a kadar açıldı. Ansızın gelip hiçliğin ortasına oturtulmuş bir dağ gibiydi. Sağ yanımda yeşil ekin tarlaları. Aman bu Tanrı'nın eline sağlık, şu dağ olmasa insan kendini sonsuz sanacak bakışları gibi. Can suyum verdiğimden sonra unuttum o yetiştirildiğim fidanlığı. Dağı, ovayı izlemekle bir yere kadar canım. Allah'tan bahar geldi. O insanlar daha sık gelmeye başladı yanıma. Her geldiklerinde tavuk, kuş, sülün, kaz... Sanki Nûh gemiyi inşa ederken hayvan taşıma işini taşeron vermiş gibiydi. Uçucu kaçıcı hayvanlar dolmaya başladıkça sıra koyuna, keçiye, dört bacaklı hayvanlara dönmeye başladı. Bir yandan hayvan getiriyorlar bir yandan bayrak asıyorlar, bahçeyi çapalıyorlar falan. Bundan da sıkıldım. Hem şu keçiler yaramaz evladı derler. Gelip dallarıma uzanmasalar bari. Zaten zenci saçları gibi bir top yaprak var başımda. Onlar da giderse kurudu diye söküverip mangala odun ederler alimallah! Neyse bu insancıklar orayla uğraşırken bir gün çingene arabası gibi bir araba çıkageldi. Şoförü de yörük gibi yanık zaten Mersinliymiş. Hoş geldin beş gittin derken arka kapağı açıp iblis gibi siyah bir şey indirdiler. Aman aman o tay neydi öyle. İnsanın hiç mi beyaz akrabası olmaz, simsiyah bir şey. Adını da isabet ettirip "Karayel" koydular. Dört yaşında bir tay. Toroslardan koşarmış anasıyla sonra bir ovaya düştü. Ben olsam ak pak bir şeyler koyardım adını. Ne yapayım zıtlık hoşuma giderdi. Sinirlendirir eğlenirdim. Fakat iyi ki koymamışlar. Bu gence önceleri hiç gem vurulmamış. Hep üryan koşmuş. Ağızda demir ne bilmez. Esaret ne bilmez. Bizim gibi kökü de yok ya. Koş koşabilirsen, dört duvar seni tutabilirsen. İnsana alışkın esarete değil. Gevne'den bir yörük getirdiler nafîle o bile vuramadı geçti. Gel zaman git zaman işte bindiler ata. Sonra ne oldu bilmem sattılar atı. Yine koyuna, kuzuya, çebice, oğlağa kaldık. Sevmez gibi olduğuma bakmayın bu çebicin eti pek güzel olur. Hele kuzuyu derisiyle toprağa gömdün mü lokum gibi dökülür gelirmiş eti. Canım iyice sıkılmış olmalı ki yemek tarifi verir olmuşum. Üstelik günün sonunda köz olup toprağa karışacak benim dallarım olurken. Gel zaman git zaman, zamanı bilmem ben. Yılda bir defa yapraklarım yeşerir, bir defa dökülür. Toprak iki defa suya doyar. Bıyıklı oğlanlar sakallanır, temiz yüzlülerin tüyleri terler. Derken bir beygir geldi. Neyle nasıl geldi görmedim. Ama kocamandı. Beyaz mı, siyah mı, gri mi karışık bir şey. Karayel yanında çocuk kalırdı. Konuşmalarından duydum. Karadağ'dan getirmişler, yılıkmış, vahşiymiş. A canım! Belli değil mi? At hiç üstündekini ısırmı? Öyle delişmen bir hayvandı. Binmek için değil de rodeo içindi sanki. Hele bu deli, uzaklardan dişi kokusu aldı mı zincir, sikke dinlemez, baltasını bacağının arasına kısıtırır koşabildiği kadar koşardı. Kaçması beş dakika getir-

mesi beş saat sürerdi. Baş edemediler. Zaten ad bile koymamışlardı. Vahşinin adı mı olur? Yolladılar gitsin. Almaya gelen adamın arabası doluydu. İçinde kahverengi, alnı siyah, çizgili bir kısrak. İndirdikleri gibi sakladılar. Neymiş vahşi görürse, kokusunu alırsa tutamazlarmış. Ben dişiyi keserken ne yapıp edip vahşiyi postalamışlardı. Bu kısrak iyiydi. Benim olduğum bahçede vahşi otlar çıkmıştı. Oraya salarlardı. Bana dokunmaz, kendi hâline yayılırdı. Tüyleri pasparlak pek güzeldi. Oğlanlar buna biner gönüllerince koşarlardı. Tam binilecek attı ama iyiden iyiye güçten düşmeye başlamıştı. Arada küp şeker verip canlandırıyorlardı ama etkisi geçince aynı. Karnı da davul gibi şişmeye başlamıştı. Meğer hamileymiş, bir tayı olacaktı. Baharlar gibi müjdeli bu haberi beklerken onu da yolladılar. Dediklerine göre bir at gelmiş ama buraya değil, emanet başka çiftlikteymiş. Adanalı, emekli İngiliz yarış atıymış. Vahşi neyse o üç katıymış. Duvardan bile binilmez öyle büyük, öyle zarif bir atmış. Pek methettiler. Hatta o kadar methettiler ki o büyüklüğe o zarafete binilmezmiş. Daha hiç binmeden, at arabasından çıkma aptal sarısı bir atla takas etmişler. Bu atı ilk gördüğümde Muharrem Ertaş gibi "Vay çingen çingen!" diye bağırışım geldi. Üstüne Aptaloğlu Ali bindi. Turladı geldi. Cüzdanını kaybetti. Sonra çiftliğin büyük oğlunu bindirdiler. Atta ne gem ne eyer ne yular hiçbir şey yoktu, anadan üryandı. Oğlan bu biçimsiz ata binip yelelerine yapışıp koşmaya başladı. Daha hızlanmadan o koca karından kaydı. Kaydığı gibi atın altına düştü. Allah'tan at ona basmadan atlayıp geçti ama oğlanın ayakkabıları fırladı ve pek yuvarlandı. Gömleği, üstü başı yırtıldı. Eli kolu kan içindeydi. Babası o sinirle iki atı birden yolladı. Ata tövbe etmişler. Tövbelerinde bayağıca durdular ama kışoğlu çabuk dönüyor. İki yaşında bir tay getirdiler. İki yaşında... Aramızda pek fark yok amma ben dal parçası o ise güzel, iri bir hayvan. Paçaları kahverengi, alnı siyah her şeyi çok güzel ancak bakışları garip. Farklı bir şey var onda. Sonradan öğrendik ki bu çocukcağız Karadağ'da yaşarmış. Anası babası ehli. Sonradan ne olduysa kaçmış. Sonradan tanıyıp bulmuşlar. İnsanı biliyor ama sağı solu belli değil. Kendi gölgesinden dahi korkuyor. Güzel güzel koşarken bir anda üzerinden atıyor. İnsanlar hâlâ onunla uğraşıyor. Ehli desen değil, vahşi desen değil. Kasabalı gibi bir şey. Ben ise yerimde sabit. Büyür gibiyim, kurur gibiyim. At bir fidanın hayatına nasıl etkiliyse o kadarım işte. Ağacı yeşil, yaprak, yol, güneş, çiçek...

3 Nisan günü Cevat Şakir'in Gülen Adasını okumaya başladım. Orada Memiş Ağa hikâyesi vardı, bir eşeğin gözünden... Çok hoşuma ve garibime gitti. Sonra kendi yaşadıklarım aklıma geldi. Beslediğimiz atlar, eşek... Onları hiç böyle düşünmemiştim. Ben de bir hikâye yazmalıydım. Anılarımı canlandırdım. Çiftliğimizi düşünürken, Karadağ'a bakarken karşımdaki o incecik Karaağaç fidanı canlandı gözümde. Onun üstüne bugün yazmaya başladım. 4 Nisan 2024 MSGSÜ

Tophane-i Âmire / Okuma Bahçesi

Nurefşah
Yiğit*

ADIMDA

LAYIĞIYLA KÖYE GÖÇME KILAVUZU

“5 Adımda” serimizin bu yazısında son zamanlarda oldukça yaygınlaşan, küresel boyuttan ulusal alana neredeyse herkesi etkisi altına almış bir trendi ele alıyoruz. Sevgili okur, en azından bir tanıdığınızın emeklilik planları arasında olan, bayram ziyaretlerinde, akşam oturumlarında kendisinden mutlaka söz ettiren o meseleden bahsediyoruz: Kentten köye dönüş. Geriye kalan herkes gibi kalabalığından, gürültüsünden, karmaşasından yorulduğunuz büyükşehirden temelli olarak ayrılmaya karar verip de kendinize bir Anadolu ilçesi/köyü seçerken takip etmeniz gereken adımları aşağıda sıraladık.

1 - e-Devlet Kütüğünüzde Rastlanmayan Bir Şehir

Aileniz İstanbul'a bundan yaklaşık elli yıl göçmüş, artık aile büyükleriniz Marmara'nın çeşitli şehirlerinde yaşıyor olabilir. Dedelerinizin doğduğu köye en son çocukluğunuzda gitmiş olmanız da kuvvetle muhtemel. Bu yüzden şehrin kalabalığı ve gürültüsü artık tahammül edilemeyen bir boyuta geldiğinde ve yolunuzu daha sakin bir yere çevirdiğinizde önünüzdeki şehir seçeneklerini değerlendirirken dikkatli olmakta fayda var. Nihayetinde amacınız köklerinize dönmek değil, köylere dönmek. Son yüz yılda hiçbir üst neslinizin ayak

*Boğaziçi Üniversitesi'nde kimya öğrencisi. Düzenli aralıklarla kelimelerle arasını buluyor ve bozuyor.

Hâlâ metropolde yaşayan arkadaşlarınıza “İstanbul’da yediklerimiz omlet miymiş ya?” diyebilmeniz için belki de en önemli kriterlerden biri bu; komşularınızın neyi yetiştirdiği, yakın çevrenizden neleri satın alabileceğiniz.

basmadığı, akrabalarınızın olmadığı, ailenizin şimdiye dek yol üstünde dâhi uğramadığı bir köy seçmek en büyük önceliklerinizden olmalı. Hiçbirimizin öncelikli amacı babadan kalma o bilmem kaç dönüm tarlayı ekmek, yeniden ürün yetiştirmek değil, mühim olan alacağınız veya yaptıracağınız evin ön bahçesine domates ekiyor olmak. Bu yüzden sevgili okur, rotayı Ege’ye çevirip deniz gören, kimsenin adını duymasa da bağlı olduğu ilçeye mutlaka bir kez tatile geldiği bir köy seçmek bu göçü başarıyla tamamlamanın ilk adımı.

2 - Ev Alma, Organik Yumurtası Olan Komşu Al

Bölgeyi seçtikten sonra kriterleri biraz daha daraltıyor, alanı küçültüyoruz. Yıllar önce yatırım amaçlı aldığınız arsada bir ev yaptırırken veya yenice tadilattan çıkmış bir ev satın alırken etrafına bakmak da en az ilçenin ismi kadar önemli. Atalarımız boşuna komşuların öneminden bahsetmemiş. Mesela karşınızda kalan evde tavuk besleniyor mu? Veya bir yanındakinde? Sabahları organik yumurta yemek istediğinizde yürüme mesafesinde gideceğiniz, o köyün yerlisi bir komşunuz var mı? Eğer yoksa bu organik ürünlerin getirildiği bir pazar var mı? İnsan doğduğu yere mi doyduğu yere mi aittir sorusunda beslenmenin derdine düşmenin gerekliliğinin altı çizildiği âşikar. Hâlâ metropolde yaşayan arkadaşlarınıza “İstanbul’da yediklerimiz omlet miymiş ya?” diyebilmeniz için belki de en önemli kriterlerden biri bu; komşularınızın neyi yetiştirdiği, yakın çevrenizden neleri satın alabileceğiniz. Bu sebeple sevgili okur, bunun layığıyla bir köye göç olarak anılmasını istiyorsanız evinizi seçerken etrafındaki organik ürün skalasını göz önünde bulundurmalısınız.

3 -Hayvan Bakma, Bakanlara Bak

Siz kalabalıktan sıyrılmış, oradaki hayatınızı geride bırakmış olabilirsiniz ancak Instagram hesabınız hâlâ milyonlarca insanın ortasında yaşıyor. Büyükşehirli terk ettiğinizden beri ne yaptığınızı bilmeyen uzak çevreniz sizi hikayelerinizden takip ediyor. Peki köyde yaşamının ne kadar güzel olduğunu anlatmak için yeni doğmuş bir kuzudan daha iyi ne olabilir? Köyde karşılaştığınız, yöresel ağzıyla sizi gülümsemekten alıkoyamayan, nesiller boyu hayvancılıkla uğraşan o aileyle tanıştınız mı? Bunu göçünüzden sonraki ilk beş ayda yapmak oldukça elzem, nitekim ayaklarınızda sarı botlarla ve kucağınızda yeni doğmuş bir yavruyla o hikâyeyi atana dek gerçekten de köyde yaşamaya başlamış sayılmazsınız. Üstelik ülkemizin ana gelir kaynaklarından biri olan bir kolla tanışmak size nasıl da yeni bir perspektif kazandırdı, görebiliyorsunuz değil mi? Bakımı zor olmasa sizin de bir iki hayvan alıp evinizin arkasında yetiştirme fikriniz filizlendi bile. Sevgili okur, köyünüzdeki – bu

vakte dek yeterince sahiplenmiş olmalısınız – hayvan bakıcıları arasından hangisinin en fotojenik ahıra sahip olduğunu bulma ve peşine düşme vakti.

4- Büyükşehirde Kalanlar Ne Yapıyor?

Köyde yaşamaya başladığınızdan beri stresiniz azaldı, daha sakin ve mutlu bir insana dönüştünüz öyle değil mi? Ancak bunun anahtarı geride bıraktığınız hayatın hâlâ yeterince konforlu sürdürülmesinden geçiyor. Evet, çocuklarınızdan bahsediyorum. Siz emekli hayatınızı - belki de 35’lerinizden sonrasını - sükûnetle geçirirken üniversite çağındaki çocuklarınız yurt dışında, en kötü ihtimalle üç büyükşehirden birinde eğitim görüyor olmalı. Metropolde kıyasla ne kadar ucuz bir yaşam sürdürdüğünüzü fark ettikçe şimdiye dek neden gelmediğinizi sorguluyorsunuz, fakat bir yandan çocuklarınızın çağın sunduğu en yeni imkanlar içinde yaşamalı. Nihayetinde bu göç ailecek taşınma kararı değildi, çocukların bu genç yaşlarında sosyal hayattan geri kalması, etkinliklerden mahrum olması akıl alır bir düşünce değil. Kim çocuklarını alışveriş merkezlerinin birbirinin alternatifi olmadığı bir yere taşır? Üstelik sizi ziyarete gelmeleri de imkân dâhilinde değil, bu yüzden ara ara onların şehirlerine gidip görüşüyor olmalısınız. Köye yerleşirken bu zamanlamayı göz önünde bulundurmaya, bütçe planlamayı ayarlamayı unutmayın sevgili okur.

5- Ulaşım: Bize Gelmiyorlarsa Biz Onlara Ulaşalım

Karmaşadan uzaklaşırken hayattan da temelli kopulmamacak elbette. İstanbul’daki arkadaşlarınızla görüşmek istediğinizde, herhangi bir şey için kalkıp gitmeniz gerektiğinde yeni yaşamınız sizi ulaşımdan ve merkezietten mahrum bırakmamalı. Yeni hayat düzeninizi merak eden, havalar ısınmışken size gelecek misafirlerinizi ağırlayacağınız zaman gönderdiğiniz konum rahatlıkla bulunabilmeli, artık köy yollarında kaybolmak mı kaldı? Bu yüzden bu kılavuzun en önemli maddesine, olmazsa olmazına geliyoruz: havalanına yakın bir yerleşim yeri. Bir yere ulaşmak istediğinizde uçak seçeneği hala elinizin altında olmalı sevgili okur, hayattan bu denli uzaklaşamayız ya.

Tüm bu adımları takip ettiğiniz takdirde sevgili okur, layığıyla köye göçtüğünüzü söyleyebiliriz. Tebrikler!

Peki sayın okuyucu, insana henüz 45’inde hayattan elini eteğini çekmek istetecek nasıl bir gürültünün içinde yaşıyoruz? Mesele kafa dinlemek miydi, başkalarını dinlemek mi? Bu soruların cevabını nihayet hepimiz -köylere- göçtüğümüzde boş kalacak şehir meydanlarında, başka kılavuzları ise sonraki 5 Adımda yazılarımızda bulmayı umuyoruz. Sağlıcakla kalın.

Göç ve Gençlik: Yola Dair Düşünceler

Şerife Güner*
Ebrar Paşahan**

Bu sayımızda, umut belki de gelecek sayfada mottosuyla sayfaları çevirmekten korkmadık. Gençlere büyüklerin dahi cevaplayamayacağı soruları sorduk ve cesurca cevaplar aldık.

Tuana Şen
Şehit Adil Büyükcengiz Anadolu İmam Hatip Lisesi

Gülşen Önen
Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi

Sümeyye Görücüoğlu
Kadıköy Anadolu İmam Hatip Lisesi

Zehra Kasapoğlu
Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi

Zeynep Kasapoğlu
Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi

Betül Topcu
Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi

SERBEST KÜRSÜ

*Marmara Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği bölümünde öğrenim görüyor; sınıflarda ışık ararken, kelimelerle yollar çizmeye inanıyor. Edebiyatın izini sayfalarda değil, hayatın içinde sürüyor..

**İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencisi. Satır aralarında hem kendini hem başkalarını keşfetmeyi seviyor. Edebiyatla olan yolculuğu anlam arayışının bir parçası.

1.SORU İNSANI YOLA DÜŞÜREN ŞEY NEDİR VE HANGİ RÜZGAR ONA YOLDAN BAŞKA BİR SİĞINAK BIRAKMAZ?

Tuana Şen: Bazen sadece yeni bir başlangıç için bazense her şeyden uzaklaşmak için insan kendini yolda bulabilir

Gülşen Önen: Merak ve acı.

Sümeyye Görücüoğlu: İnsanı yola düşüren pek çok şey

vardır belki ama bence en temelde ya yola çıkan kişinin ya da yolun sonundaki kişinin yola çıkan kişiye ihtiyacı vardır ki o yola çıkmıştır.

Zehra Kasapoğlu: Yola düşüren değişimdir, merak rüzgarı onu rahat bırakmaz ve

heyecanı ise onu yola savrulmaya razı kılandır.

Zeynep Kasapoğlu: Bulmaktır. Sonrasında pek bir seçenek bıraktırmayacaktır. Çünkü bulanlar hep arayanlarımış.

Betül Topcu: Arayıştır.

2.SORU YOLLAR BİZDEN NE ALIR VE YOLLAR BİZE NE KAZANDIRIR?

Tuana Şen: Yollar bizden zamanımızı alır ama bize tecrübe kazandırır.

Gülşen Önen: Yollar bizi bizden alır, bize bizi kazandırır.

Sümeyye Görücüoğlu: Yollar bize o yola çıkılacak yol arkadaşları kazandırır ya da o yolda kaybedilecek ve sonrasında çokta değeri olmayacak insanları bizden alır.

Zehra Kasapoğlu: Enerjimizi, sabrımızı, vaktimizi alır. Aynı zamanda bize dostluk deneyim ve yeni bir ben kazandırır.

Zeynep Kasapoğlu: Aldıkça alır, ne zamanın ne aklın yanındadır yol. Bir adımını attın mı hiçbirine yol vermez. Hepsinin tersine gider ve fedakarlık olarak gelir.

3.SORU BİR BAVULA NELER SIĞAR, İNSAN BİR BAVULA GERÇEKTEN SIĞABİLİR Mİ?

Tuana Şen: Bavulun içindeki şeyler bize neler sığabileceğini gösterir.

Gülşen Önen: İnsan bir bavula bütün benliğini, bütün anılarını, yaşadıklarını sığdırır da iki üç parça kıyafeti ile bornozunu sığdıramaz :)

Sümeyye Görücüoğlu: Bir bavula yanına alacağın her şey bir şekilde sığar da yol boyunca hissettiklerin, düşüneceklerin, yanında istediğin insanlar o bavula sığmaz.

Zehra Kasapoğlu: Yolcuya gereken her şey sığar yoldaş dışında. Zaten insan bir mekana bu derece bağlı olmamalı.

Zeynep Kasapoğlu: Bavul, geri geleceği yeri olan için bavuldur. Bir insan sürekli yoldaysa hala yerleşmemiş demektir ki daha bir mekana dahi yerleşemeyen bavulda nasıl yer bulsun?

Betül Topcu: İnsana göre değişir, evin sığmadığı bavula insan da sığmaz. İnsanın evi ise kendisine göredir, bazen birkaç sayfa arasında olan ev bazen de beton duvarlar arası olur. Evi ev yapan eşyalar olsa da mekan değişince evin de değişmesi için eşyaların da alışması gerekir.

4.SORU GÖÇ DEYİNCE AKLINIZA GELEN ÜÇ ŞEY?

Tuana Şen: Özlem, başlangıç, kültür.

Gülşen Önen: Seçiş, vazgeçiş, ayrılık.

Sümeyye Görücüoğlu: Ayrılık, bavul, insan.

Zehra Kasapoğlu: Gurbet, yabancılik, alışma

Zeynep Kasapoğlu: Yolculuk, yabancı, kültür

Betül Topcu: Türk, ev, savaş

5.SORU GÖÇ BİR YIKIMIN MI HABERCİSİDİR YOKSA RUHUN YENİ BAŞLANGICA DOĞRU ATTIĞI İLK ADIM MI?

Tuana Şen: Bence yeni bir başlangıçtır, insan çıktığı yolda kendini tanır.

Gülşen Önen: Sonucunun bir yıkım mı yoksa yeni bir başlangıç mı olduğunun bilinmediği bir yolculuğa çıkışın başlangıcıdır.

Sümeyye Görücüoğlu: Yıkımla başlayan yeni bir başlangıç desek... Bunu dememin nedeni göç iki safhada değerlendirilmeli.

- 1) Göç için ayrıldığı yer, orada kim bilir ne çok tanıdığın, yaşadığın sende acı tatlı hisler uyandıran pek çok yaşanmışlık...
- 2) Evet, bu belki bir yıkım ama sonrası yine senin dolduracağın tertemiz bir sayfa.

Betül Topcu: yeni başlangıçlara doğru atılan adımdır

6.SORU BİR YERE AİT OLABİLMEK MUHAKKAK ORADA YAŞAMAYI MI GEREKTİRİR, BİR TOPRAK PARÇASININ ACISININ UZAK DİYARLARDA DUYULMASININ SEBEBİ NEDİR?

Tuana Şen: Bir yere ait olmak demek her zaman orada olmayı gerektirmez, ait olma hissi arada mesafeler olsa da değişmez.

Gülşen Önen: Bir yere ait olabilmek için muhakkak orada olmak gerekmez, bir yerdeyken oraya ait hissetmek zorunda olmadığımız gibi. İnsan aidiyetini uzak diyarlarda hissederse, uzak diyarların acısını da içinde hisseder.

Sümeyye Görücüoğlu: Hayır, gerektirmez. Bizlerde olan vatan sevgisi en belirgin örneği. Başka bir ülkedeyseniz/ülkeden Türkiye'ye dönünce

o bayrağın dalgalanışına, ülkenin havasına, suyuna hasret kalmak zaten oraya ait olduğunun bir göstergesidir.

Zehra Kasapoğlu: Gerektirmez, mekan senin orali hissetmene izin veriyorsa oralsındır. Acı duyulabilmesinin nedeniyse oradaki atmosferin özlemi ve onu oluşturan nesnelere şahitlik ettiği anıları ihtimalla korumalarıdır.

Betül Topcu: Gerektirmez, aidiyet duygularla oluşur, somut olarak bulunduğunuz yer etkisizken kalbinizin durduğu yere ait olursunuz.

7.SORU KİŞİ, GÖÇ ETTİKÇE Mİ KENDİNİ BULUR YOKSA HER GÖÇTE BİR AZ DAHA MI KAYBOLUR?

Tuana Şen: Bence her göçte kendini tanıma fırsatı bulur.

Gülşen Önen: Kişi, göçte kendini bulma amacıyla çıkarak her göçte biraz daha kaybolur, kayboldukça kendini bulur.

Sümeyye Görücüoğlu: Aslında geçtiği yerlerde kendini bulma arayışında kaybolur insan.

Zeynep Kasapoğlu: Her seferinde bir süre daha kaybolursun. Kendini ararken bu riski almak gerekir. Zaten hiçbir şey kaybolmadan bulunmaz.

Betül Topcu: Göç ettikçe kendini bulur

8.SORU ŞEHİR, BİR İNSANI NE ZAMAN UNUTUR VE İNSAN O ŞEHİRİ NE ZAMAN TERK ETMİŞ SAYILIR?

Tuana Şen: Şehir bir insanı unutmaz, unutan (göremeyen) insanlardır. İnsan şehrin acısını duymayı bıraktığında terk etmiş sayılır.

Gülşen Önen: İnsan şehri öldüğünde unutmuş olur ama şehir kendisine iz bırakan hiçbir insanı unutmaz

Zehra Kasapoğlu: Onun kültürünü yüklenmekten vazgeçince, şehir o

insanı unuttur. İnsan, sevdikleriyle beraber bir daha dönmeme niyetiyle şehirden ayrılırsa eğer terk etmiş demektir.

Betül Topcu: İnsan o şehri özlemeyi bıraktıkça terk etmiş sayılır. Şehirse insan oradan ayrılır ayrılmaz varlığını silmiştir zaten.

Göçmen Fikirler

Nihal Akden*

Beyin göçü, tarih boyunca insanların hayalleri için daha iyi koşullar ve imkânlar arayışında bulunduğu önemli bir göç türüdür. Genellikle ekonomik, eğitim, sosyal ve siyasal faktörlerden kaynaklanan bu göç, bireylerin yeteneklerini geliştirebilecekleri ya da daha iyi bir yaşam sürdürebilecekleri ülkelere taşınmalarıyla gerçekleşir. Beyin göçü yapan bireylerin bir kısmı, elde ettikleri bilgi ve deneyimlerle elleri ve zihinleri dolu dolu dönüp memleketlerine katkı sağlarken, bir kısmı da memleketlerini geride bırakıp yeni bir hayat kurarlar.

Çoğunlukla gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkeler beyin göçü verir. Bunun sebebi, bu ülkelerde araştırma ve gelişim için gerekli altyapının sağlanamamasıdır. Bu durum, göç eden bireylerin memleketlerini bırakma konusunda gönülsüz olsalar bile başka ülkelere yönelmelerine yol açar. Göç eden kişi açısından çoğunlukla olumlu etkileri bulunan bu süreç, bireylere maddî destek, eğitim, çalışma ve hayallerini gerçekleştirme imkânı sunar. Ancak olumlu yanlarının yanı sıra, beyin göçünün olumsuz sonuçları da vardır. Özellikle göç ettikleri ülkelerde din, dil veya etnik kökenlerinden dolayı karşılaşılabilecekleri ırkçılık, bireyler için zorlu bir engel olabilir.

Beyin göçüne halkın gözünden bakmak da önemlidir. Göç veren ülkelerin halkları, bu göç türüne hem olumlu hem de olumsuz yaklaşım sergileyebilir. Olumlu bakış açılarının en önemlisi, göç eden bireylerin gurur ve umut kaynağı olmasıdır. Örneğin, Aziz Sancar bu duruma güzel bir örnektir. Eğitimini Türkiye'de tamamlayıp çalışmalarını için Amerika'ya göç eden Sancar, Nobel Ödülü kazanarak ülkemize büyük bir gurur ve umut kaynağı olmuştur. Bu durum, diğer göç veren ülkeler için de geçerlidir.

Öte yandan, halk arasında beyin göçüne yönelik olumsuz bir bakış açısı da bulunmaktadır. Göç eden birey, bazı insanlar tarafından ülkesini terk eden, "kaçan" ya da zorluklarla mücadele etmek yerine daha kolay bir yolu seçen biri olarak görülebilir. Göç eden kişi, bir yandan başarılarıyla takdir edilirken, diğer yandan ülkesini terk ettiği için eleştirilebilir.

Özetle, beyin göçü fikirlerin hayalleri ve amaçları uğruna memleketlerini geride bırakıp yeni bir hayata yelken açmasıdır. Bu süreçte, yeni hayatlarında hem zorluklarla hem de sevinçlerle karşılaşılır. Kimileri edindikleri bilgi, birikim ve tecrübeyle memleketine geri dönerek umut kaynağı olurken kimileri ise uzaktan memleketine buruk bir gurur kaynağı olarak kalır.

*Kocaeli Üniversitesi'nde Gazetecilik 3. sınıf öğrencisi. Pek bir şeyler bilmez, bildiği tek şey yazmak ve okumak. Acemi dergici.

Putlarımı kusmak istiyorum kervancı
Tapındığım ne varsa ağzımdan düşümek onları
Onları bir sehre atıp
İskenderin balıklara yaptırdığı sehre
Boğmak ve sonra yakmak cesetlerini usulünce
Bir fırtına çıksa
Ne ise hatırlatsa bana
Böbürlenmemin kıvılcımı
Kaşımda alınmada saçlarımda
En çok da bıyığımda
Bu kutsal sancı
Yurdumu pek özledim
Hayal kırıklığıyla mı kovulduk orarlardan
Bu mudur buruk bir suç
Sazımı elime aldığımda içime doğan
Sen Tanrısın hiç Tanrı kin tutar mı
Affedersin biliyorum
Azabın pek yücedir
Kahhâr da senin ismin
Ama sen yüreğimi elimde tutarken
Fısıldamadın mı kulağıma
Rahmân ve Rahim, Rahmân ve Rahim
Rahmân ve Rahim
Bu kervanı düzen sensin
Aldırma gülistari haç bellediğime
Ne çıkar bıyıklarında bülbülün teri varsa
Gözlerim dönmüşse terin al tarafına

Bir hayat yaşıyoruz parmak uçlarımızdan çiçekler fıskırıyor
Bir yıldırım gibi çarpıyor yüreğimize
Senden uzak olmanın derinliği
Aşkını bulmak ister gibiyiz
Kırtangic kanatlarının uçlarında
Ve bulutları fark ediyoruz
O yarattığın kabarmış bulutları
Bunlar kıym bilir hangi kadının hangi magus saçları
Adlından yana kuşumuz yok ama
Ne büyük bir sevi ile sevdin ki bizi
Cezaya bile yetmez şükürümüz

*İbn Haldun Üniversitesi Tarih bölümü öğrencisi. Güzellikler onun başını döndürdüğü için pek düz yürüyemez, iyi düz yazı hiç yazamaz.

Erhan İdiz

Röportaj:
Gül Nihal Gür
Nihal Akden
İclâl Yılmaz

Erhan İdiz kendi kelimeleriyle "gezen, küçük hayatlara dokunan" biri. Hayatının bir kısmını medyada, muhabirlik ve editörlükle geçiren İdiz son beş yıldır insani yardım çalışmalarını vesilesiyle yurt dışında aktif rol alıyor. Bu sayımızda kendisine yönelttiğimiz sorularla göçü ve göçün toplumsal alandaki yerini konuştuk.

Geçmiş tarihlerden bugüne kadar göç insanlığın önemli konularından biri. Sizce bu dönemdeki göçlerin, tarihte yaşanan büyük göçlerden farkı nedir?

Günümüz göçü biraz farklıymış veya göç mevzuu yeni yeni gündemimize girmiş gibi duruyor ama insanlığın ilk çağlarından beri göç, aşağı yukarı aynı mantıkla meydana gelmiş. İnsanlar savaştan, ölümden, kuraklıktan, kıtlıktan, afetlerden veya daha iyi şartlara ulaşabilmek için göç etmişler. Bu insanın fitratında olan bir şey ve insan var olduğundan bu yana var. Ama biz modern dönemde sanki bu iş biraz daha değişti gibi zannediyoruz. Değişmedi. Hep insanlar bireysel olarak veya kitleler halinde göç ediyorlardı.

Son zamanlarda neler değişti? Belki buna bakabiliriz. Şu değişti, insanlar bu bahsettiğim daha iyi hayatı artık daha kolay görebiliyor. Özellikle sosyal medya aracılığıyla Avrupa'daki, Amerika'daki hayatı överler. Bu Türkiye'ye has bir şey değil. Afganistan'da, İran'da, Endonezya'da, Bangladeş'te... Dünyanın dört bir yanında özellikle Doğu ülkelerinde Batı'ya gidenler, oradaki hayatın güzelliği adına sürekli içerik üretiyorlar. Belki bu göçün miktarını artırmış olabilir. Onun dışında pek bir değişim olduğunu sanmıyorum.

Sizce göçmenlerin içinde buldukları toplumlarla uyum içinde yaşamasını sağlayacak önemli noktalar nelerdir? Kabul görmek için değişmeye mecburlar mı yoksa toplumlar mı göçmenlere uyum sağlamalı?

Bu basit görünse de çok zor bir soru. Aklımıza gelen ilk şey dediğim gibi tabii ki göçmenin ayak uydurması ama doğru bir orta yol bulunmalı diye düşünüyorum. Bu olmalı diyoruz ama ne kadar ayak uyduracak? Burada da aslında başlı başına bir sorun başlıyor. Beklediğimiz, göçmenin gittiği topluma asgari düzeyde uyum sağlamasıdır. Her yönüyle. Ama bu entegrasyon bazen o kadar güçlü olabiliyor ki bütün değerlerini, kültürlerini, inançlarını geride bırakmak zorunda kalabiliyorsun. Biz Avrupa'daki bu dayatmayı, yer yer Amerika'daki bu dayatmayı görüyoruz. Burada aslında ciddi bir tehlike doğabiliyor. Bu tehlike sadece göç eden açısından değil, göç alan toplum açısından da ciddi bir tehlike doğuruyor.

Özellikle kitlesel göçlerde toplumun dengesi değişiyor. Bazen göçmenin kendi hayatı, kendi gelenekleri, kültürü, inancı öne geçiyor. Bazen ortaya eklektik bir şey çıkıyor. Bu noktada aklımıza gelen ilk şey dediğim gibi tabii ki göçmenin ayak uydurması ama. doğru bir orta yol bulunmalı diye düşünüyorum. Orta yol dediğimiz ikisinin arasında bir şey değil asgari bir entegrasyon diyelim buna.

Savaş ve karmaşadan çıkıp göç eden çocukların yaşam umudunu nasıl değerlendirirsiniz?

Gariptir ki insanoğlu hayatı zorlaştıkça, bir mücadele verdikçe, bir davaya sahip oldukça bu noktada bedeller ödese de hayata daha fazla tutunabiliyor. Savaştan gelip yeni bir hayata başlayan gençler daha dirençli oluyorlar. Bıkmadan

Bu benim için bir iç muhasebeye dönüştü. Bu insanlara yardım edecek miyim yoksa etmeyecek miyim?

usanmadan daha fazla mücadele ediyorlar.

Özellikle Afganistan konusunda epey bilgi sahibiyim. Oradan gelen göçmenlerin göze aldıkları yol bile ilk başta bana inandırıcı gelmemişti. Bir insan böyle bir yolu nasıl göze alabilir, bu gerçek olamaz diye düşünmüştüm. Tabii sonradan araştırınca bir de özellikle sosyal medya araçları yaygınlaşınca dağlardaki o ölümleri, o zor yolculuğu görünce artık ikna olduk. Tüm dünya ikna oldu. O mücadeleyi veriyorlar, o yoldan Türkiye'ye kadar geliyorlar. Burada bir hayat kurmak için mücadele ediyorlar, kandırıyorlar, üç kuruşa gece gündüz çalıştırılıyorlar ama yeni bir hayatı kurmaktan vazgeçmiyorlar. Bu saygı duyulması gereken bir mücadele.

Çocuklar aynı dili konuşmasa da bizlere birçok şeyi anlatırlar. Yoksulluğun baş gösterdiği topraklardaki çocuklar size ne anlattılar?

Yoksulluğun yoğun olduğu belki zirvede olduğu bir yerdeyim. Burada 4.000.000 insan açlık çekiyor. Bu alıştığımız açlık değil. Yani insanlar yemek bulmakta zorlanıyor gibi bir açlık değil, ciddi anlamda bir açlık. İnsanlar tek öğün yemek bulamıyorlar. Böyle bir yerde çocukların davranışlarına bakıyorsunuz, o kadar birbirleriyle paylaşmaya hazır ve birbirlerini korumaya yatkınlar ki!

Bu, insanı hayrete düşürür. Bizim toplumumuzda çocuk paylaşmayı çok sevmez benim oyuncuğım, benim yemeğim mevzusu çok olur ama burada nedense ortak bir hayat varmış gibi. Birine bir şey verdiğinizde o bunu çevresindeki herkesle paylaşıyor. Buradaki çocuklarda mülkiyet kavramı yok gibi bir şey.

İnsanlara dokunduğunuz bu yola çıkmaya ne zaman ve nasıl karar verdiniz?

Aslında yola çıktıktan sonra karar verdim. Yola çıktığımda böyle bir niyetim yoktu. Amacım kendi hayatıma dokunmaktı, kendi hayatımı değiştirmektir. Şimdiki bütün gençler gibi gidersem belki bir yol bulacağıma, iyi olacağıma inanıyordum. Bu yüzden bulabildiğim her yere gittim. Sonra yavaş yavaş aradığım şeyin bu olmadığını fark ettim. Ve kendimi burada buldum. Bu da böyle bir mucizeyle gerçekleşmedi, yavaş yavaş yaşanan bir dönüşüm. Hadi bakalım ben artık insanlara yardım edeceğim, dedim. Ama kırılma noktaları var tabii ki.

Kırılma noktaları, bazen rüyalar bazen hakikatin kendisi olabiliyor. Mesela şu anda geldiğim yere arkadaşım beni davet etmişti. O zamanlar hayat burada bu kadar zor değildi. Çünkü kuraklık yaşanmamıştı. Arkadaşım davet ettiğinde gelip gördüm. Bir yıl sonra burada bir açlık baş göstermeye başladı. Bu benim için bir iç muhasebeye dönüştü. Bu insanlara yardım edecek miyim yoksa etmeyecek miyim? Bu konuyu çok düşündüm. Hatta uzun süre bekledim belki bir yolu bulunur, bir çaresini bulurlar diye. Bu insanlar açlığa yatkın zaten çözüm bulurlar diye çok bekledim ama olmadı. Sonra baktım, çocuk ölümleri ve burada açlığın giderek daha da yaygınlaşması derken çıkıp gelmek zorunda kaldım. Bu tür kırılma noktaları var.

.....
Savaştan gelip yeni bir hayata başlayan gençler daha dirençli oluyorlar. Bıkmadan usanmadan daha fazla mücadele ediyorlar.

KISA KESELİM AYDIN HAVASI OLSUN

En etkilendiğiniz kültür?

Hepsi. Seyahat ettiğim her bir kültürden etkilendim.

Hayatımın geri kalanını burada geçiririm dediğiniz ülke?

Bosna Hersek

İçtiğiniz en iyi meşrubat?

Kosova Prizren'de bir dağ başında içtiğim yaban mersini suyu.

“Benim kelimem” dediğiniz kelime?

Heba

Unutulmayı hak etmeyen bir kelime
Diğerkam

Kendi kültürünü anlatmak mı, yeni kültürleri keşfetmek mi?

İkisi de

Bir yerde uzun süre yaşamak mı, sürekli farklı yerlere gitmek mi?

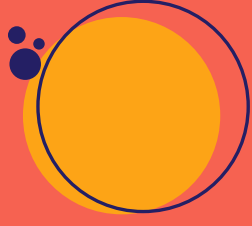
Bir yerde kök salmak

Hayatınızda hakim olan duygu nedir?

Merak

Gençlere bir cümle söyleseniz?

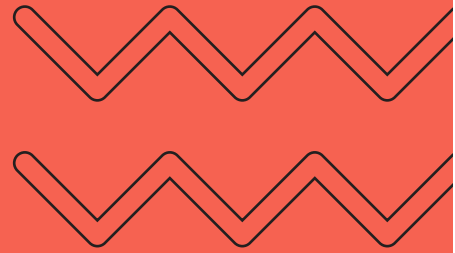
Gececek derdim. Çünkü bana da öyle söylemişlerdi ve geçti.

Hümevra
Feyza Işık*

KA- DIM BİR DEVİ- NİM

**GÖÇ KİMİ MİLLETLER
İÇİN VAR OLMA
ÇABASININ BİR SONUCU
İKEN KİMİ MİLLETLERİN
DE YOK OLUŞ SÜRECİNİN
BAŞLANGICI OLUR.**

Büyük üstadın “Göçebe kuşlara döndük, uçtuk diyardan diyara” dediği gibi göç fiili; keyfi yahut baskı altında gerçekleşen fitrî bir eylemdir. Uzun yıllardan beri insanlar farklı nedenlerle sürekli yer değiştirmiş olup bu kadim devinim çağların değişmesinin dahi müsebbibidir. Her ne kadar göçe ev sahipliği eden toplumlarda, göç farklı sıkıntılara sebebiyet verse de aslında dünyanın işleyişi içinde göçün varlığı kaçınılmazdır. Göç olgusu, göçü karşılayan toplumlar için zorlayıcı olsa bile bu yazıda odak noktamız göç etmeye zorlanan kesim üzerine olacaktır.

Devletlerin; doğum, gelişim ve ölüm süreçlerinden geçmesi gibi toplumlar da sürekli varlık mücadelesi içerisindedir. Göç kimi milletler için var olma çabasının bir sonucu iken kimi milletlerin de yok oluş sürecinin başlangıcı olmaktadır. Bununla birlikte toplulukların yer değiştirme hareketleri kimi devletlerin yıkılmasına kimi devletlerin de kurulmasına sebebiyet vermiştir. Milletler zor süreçlerden geçerek oluşturdukları devletleri korumak için de çoğu zaman kılıçlarını çekmekten geri durmamışlardır. Fakat bir devlet oluşturma gayesi güdülmeden sırf canlarını ve namuslarını koruma içgüdüleriyle gerçekleşen göç faaliyetlerinin sayısı da azımsanmayacak kadar çoktur. Bu kişiler, içinde buldukları devletin çatısı altında kendini güvende hissetmemeleri sebebiyle veyahut ekonomik sebeplerle ya ölümle yüz yüze bir hayat seçecek ya da göç ederek farklı bir devlet himayesinde daha az ölüm korkusu ve daha fazla güven içinde bulunacaklardır. Fakat güven ortamında yaşama isteği çoğu zaman kendi kültüründen soyutlanmayla ve asimilasyonla sonuçlanmaktadır. Göç edenler için bu alınması kolay bir karar değildir.

Bazı göçler ise bir devletin kendi milletiyle karşı karşıya kalmasıyla ortaya çıkabilmektedir. Nice zorluklar içinde devletlerinin zulmüne maruz kalıp mağduriyete yenilmeyenlerin göç etmek yerine devletlerine sergiledikleri başkaldırı veya savunma her ne kadar cesurluk ve vatanseverlik timsali olsa dâhi, file baş tutmaya çalışan bir karıncadan hallicedir. Kimi hallerde intihara teşebbüs kıvamında dahi sayılabilir. Bunu göze alamayanların tek kurtuluş yolu da farklı ülkelerin korumasına sığınmak olacaktır.

Edinilmeye Çalışılan Himaye

Kendi ülkelerinde farklı nedenlerle zulme uğramaktan duydukları korku yahut ülkelerinden ayrılmaya zorlanmaları nedeniyle kendi ülkelerine girmesi mümkün olmayan bu mağdurlar için müreffeh bir yaşam farklı ülkelerin himayesine girerek mümkün olacaktır. Başvurdukları uluslararası koruma statüleri, göçmenler için arzuladıkları o güven ve refah dolu toplum ortamını

oluşturmakta pamuk ipliğine bağlı niteliktedir. Her ne kadar uluslararası sözleşmeler kapsamında insan haklarına verilen ehemmiyet kâğıt üzerinde had safhada olsa dâhi, pratik her zaman teoriyle bağdaşmaz yahut sahadaki uygulamalar çok fazla gedik barındırır.

Göçmenlerin himayesine sığındıkları ülkedeki kanunlardan bihaber olmaları veya göçü karşılayan toplumdaki art niyetli kişilerin tavırlarına rağmen, içinde barındıkları çatıların güvenliğinden emin olmak dâhi onlara bu sıkıntılara göğüs germek için tutunacak bir dal olmaktadır.

Mağduriyeti En Derinde Yaşayanlar

Her değişimin sancılı bir sürece gebe olması gibi göç sürecinde de en çok mağdur olanlar, ailesinden ayrı olarak göçe zorlanan çocuklar, yaşlılar ve korumasız kadınlar gibi hassas gruplardır. Ülkelerindeki yoğun insan hakları ihlalleri sebebiyle kendilerini korumasız hissetmelerinin yanı sıra canlarını ve namuslarını korumak için başka bir ülkeye gitmek zorunda kalıp, gittikleri toplumlarda da farklı baskı ve şiddetlere maruz kalmaktadırlar. Fakat bu sıkıntılar dahi yaşam tehlikesinin buram buram hissedildiği ana vatanlarına geri dönmek için yeterli bir sebep değildir. Çünkü yakınlarının ölü bedenlerini kollarının arasında sarmalamak, aidiyet hissetmediğin insanlar tarafından sarf edilen hakaretlere maruz kalmaktan daha tercih edilebilir değildir. Kişi kendi canını hiç görse dâhi, insanın varlığını devam ettirme gayesinin en önemli faktörü ailedir. Kendi yuvalarının güvenliğini sağlayabilmek için başka bir topluma sığınmak, kendi vatanında güvenle yaşamının mümkün olmadığı durumda alınması gereken bir karardır. Bu karar, içinde barındırdığı olanca ihtimalle büyük bir yük teşkil etse dâhi uğruna göze alındığı huzurlu bir yaşama değecektir.

Can güvenliklerini sağlayan ailelerini kaybetmiş ve göçe zorlanmış çocuklarla kadınlar, hayatta kalmak için daha da fazla güç sarf etmek zorunda kalacaktır. Her ne kadar yaşadıkları acılar onları duygusal yönden sarsıp daha elem dolu bir yaşam sürmeye itse de içinden geçtikleri bu zor şartlar onları ayakta kalmaya mecbur kılar.

Bir sınav olarak göç süreci hem onların teslimiyetini, hem de yaşananlara şahit olan toplumların inancını sınar. Geçici dünya hayatında çekilen bütün çileler aslında kemalete erdiren birer vesiledir. Bu zorluklar karşısında inancını kaybetmeyip başına gelenleri sabır ve şükür ekseninde kucaklayanlar tekamül edecek olanlardır. Kiminin tekâmülüne vesile olan belki dünyanın öbür ucunda gerçekleşen bir olay iken kiminin vesilesi de göçe zorlanarak büyük sıkıntılar içinde vatanından ayrılmak zorunda kalan mazlumlara göstereceği bir merhamettir.

Zeynep
Kuzucu*

GÖÇE EKONOMİDEN BAKINCA GÖRÜLENLER

GÖÇÜ ÇOK BOYUTLU VE GERÇEKÇİ BİR BAKIŞ AÇISIYLA ELE ALMAK HEM GÖÇMENLER HEM DE EV SAHİBİ TOPLUM İÇİN DAHA FAYDALI SONUÇLAR DOĞURACAKTIR.

Göç, insanlık tarihinin en kadim olgularından biridir. Daha iyi bir yaşam arayışı, güvenlik endişesi ya da ekonomik fırsatlar, insanların yurtlarını terk ederek yeni topraklarda varlıklarını sürdürmelerine yol açmıştır. Ancak göç, yalnızca bireylerin hayatlarını değiştirmekle kalmaz. Aynı zamanda gittikleri toplumların ekonomik, toplumsal ve kültürel yapısını da etkiler. Bu yazıda, göçün ekonomiye olan etkileri üzerine bir değerlendirme yapacak ve beyin göçü gibi diğer önemli konulara da değineceğiz.

Göçün ekonomik etkileri genellikle iki boyutta ele alınır: çalışan olarak göçmenlerin katkıları ve tüketici olarak yarattıkları talep. Göçmenlerin çoğu zaman çalıştıkları alanlarda yerli iş gücüyle rekabet ettikleri düşünülse de gerçekte ekonomide çoğu kez tamamlayıcı bir rol oynarlar. Örneğin, düşük ücretlerle çalışmayı kabul eden göçmenler, bazı işlerin daha ekonomik bir şekilde yapılmasını sağlar. Bu durum, tüm toplum için hizmetlerin maliyetini düşürür. Göçmenler, özellikle tarım, inşaat, temizlik gibi sektörlerdeki arz açığını kapatarak üretime destek verirler. Bu da işgücü piyasasında eksik kalan alanların doldurulmasına yardımcı olur.

Göçmenler sadece çalışan değil, aynı zamanda tüketicidir. Artan nüfus, toplam talebi yükselterek yeni iş alanlarının doğmasına katkı sağlar. Örneğin, Almanya'da göçmenlerin ekonomiye kazandırdığı 200 milyar avroluk tüketim talebi, ülkede istihdamı ve ekonomik canlanmayı desteklemiştir. Benzer şekilde, ABD'de göçmenlerin girişimci olarak oynadığı rol, yeni şirketlerin kurulmasına ve ülkede yenilikçiliğin artmasına katkıda bulunmuştur.

Göç sadece düşük vasıflı iş gücüyle sınırlı değildir; beyin göçü olarak adlandırılan ileri düzeyde bilgi ve becerilere sahip kimseleri çekerek onların ülkede verimli şekilde çalışmalarını sağlar. Beyin göçü, teknoloji, bilim ve sanatta yenilikleri tetikleyerek ülkelerin rekabet gücünü artırabilir. Örneğin, ABD'deki Silikon Vadisi, Hindistan ve Çin gibi ülkelere gelen mühendis ve bilim insanlarını barındırır. Bu bilim adamları ve mühendisler, hem çalıştıkları şirketlere hem de genel anlamda ülkelere katkıda bulunurlar.

Beyin göçünün olumlu etkilerini yükseltmek için göçmen kabul eden ülkelerin, gelen insanların bilgi, birikim ve maharetlerini en iyi şekilde kullanabilecekleri ortamları oluşturmaları önemlidir. Almanya'nın "Mavi Kart" sistemi, bu anlamda bir başarı örneğidir; ve ileri düzeyde bilgi sahibi kimselerin hareketi de ekonomilere büyük katkı sağlar.

Türkiye'deki göç hareketleri, ekonomik büyümeye, işgücü piyasasına ve sosyal yapıya olumlu katkılar sunuyor. Türkiye, 2011'den bu yana yaklaşık 3,3 milyon Suriyeli mülteciye ev sahipliği yaparken, bu göçmenler ekonomiye önemli katkılarda bulunuyor. Suriyeli girişimciler tarafından kurulan 10.000'den fazla işletme, 100.000'den fazla kişiye istihdam sağladı ve bu işletmelerin yıllık toplam cirosunun 4 milyar doları aştığı tahmin ediliyor.

Aynı zamanda göçmenlerin oluşturduğu tüketim talebi, yerel ekonomiyi canlandırmıştır. Türkiye'de mültecilerin yıllık tüketim harcamalarının 5 milyar dolara ulaştığı rapor edilmiştir. Genç göçmen nüfusun katkısıyla demografik yapı güçlenmiş, yaşlanmakta olan iş gücüne dinamizm kazandırılmıştır. Ayrıca, Türkiye'nin göç yönetimine yönelik uluslararası yardımlardan 2016'dan bu yana yaklaşık 9 milyar euro tutarında fon sağlanmış, bu kaynaklar ekonomik yükü hafifletmiştir. Tüm bu etkiler, doğru entegrasyon politikaları ve ekonomik düzenlemelerle göçün Türkiye için uzun vadede daha büyük fırsatlar yaratabileceğini gösteriyor.

Göçün ekonomik etkileri karmaşık bir yapıya sahiptir ve tek boyutlu bir yaklaşımla değerlendirilemez. Beyin göçü gibi üst düzeyde bilgi ve beceriye sahip bireylerin katkılarını en iyi şekilde kullanmak için ülkelerin stratejik planlar yapması şarttır. Bununla birlikte, göçmenlerin uyum süreçlerini desteklemek ve göçün yaratabileceği toplumsal ve ekonomik gerginlikleri en aza indirmek için daha kapsayıcı politikalar üretilmelidir. Göçü çok boyutlu ve gerçekçi bir bakış açısıyla ele almak hem göçmenler hem de ev sahibi toplum için daha faydalı sonuçlar doğuracaktır. İrkçilik ve ön yargıların ötesine geçerek göçün sunduğu fırsatları en uygun şekilde değerlendirmek, gelecek için kritik bir gerekliliktir.

Çizim:
Berra Nur Bayar

Beyza Nuran
Sarıçam*

Dünyanın Bir Üzümünden Diğer Üzüm:

Gökyüzünün Motifi Turnalar

Turnalar, bacak ve boyun uzunluklarıyla, uzun boylu uçan kuşlar arasında ilk sırada geldiklerinden ötürü isimlerinden söz ettirirler. Ama bu durum elbette tarih boyunca birçok milletin kültürel yaşayışlarına ve dini ritüellerine sirayet etmelerindeki tek sebep değil. Sabırlı mizaçları, tek eşli oluşları, zarafet dolu dış görünüşleri ve danslarıyla, bittabi uzun mesafelere yaptıkları yolculuklarıyla ve altmış yıla varabilen yaşam süreleriyle uzun ömürlü kuşlar arasında olmalarıyla eski çağlardan beri insanlığa ilham olmuşlardır.

Kağıttan Bin Turna

Japon düşünce geleneğinde kutsal olarak nitelendirilen bu kuşların uzun ömrünün bin

sene olduğuna inanılır, her daim umudun ve mutluluğun simgesi olarak görülürlermiş. Öyle ki evliliğin uzun ve huzurlu olması için düğünde gelin ve ailesi tarafından kâğıttan turnalar yapılırmış. Buna ek olarak, bir sene içerisinde bin adet origamiden turna kuşu yaparak tutulan dileklerin gerçekleşmesi beklenirmiş.

Adına Senbazuru (千羽鶴) denilen bu adetin acı bir örneği Sadako Sasaki'de görülebilir. 1943 Hiroşima doğumlu bu Japon kız çocuğu, küçük yaşta maruz kaldığı yüksek radyasyon sonrası hayatta kalmayı başarmış ancak etkilerinden kaçamamış. Buna bağlı olarak, on yaşlarındayken yakalandığı lösemi yüzünden uzun bir hastane yatış serüveni olmuş.

Bu süreçte hayatta kalma heyecanını ve umudunu Senbazuru'yla kanıtlamak isteyen Sasaki'nin henüz altı yüz kırk dördüncü kağıttan turna kuşunu yaparken dünyaya gözlerini kapadığı iddia edilir. Yolunuz Japonya'ya düştüğünde Hiroşima Barış Anıtı Parkı'nda bulunan ve adeta büyük bir telden turnayı uçurmaya hazırlanır gibi görünen Sadako Sasaki'nin tasvir edildiği Çocuk Barış Anıtı'nı da ziyaret etmeyi unutmayın.

Sanata İlham Olan Turnalar

Japon kültüründe turnalardan en çok etkilenen ve onları konu edinen sanatlar söz konusu olduğunda origamiyle beraber Haiku şiirlerini de anmak gerekir. En kısa şiir türü olarak bilinen Haikular, ancak 3 dize ve 17 heceden oluşmakla beraber doğayı sade bir dille ortaya koyarlar. Tabi bu sadelikte tefekkürle ortaya çıkan bir güzellik ve derinlik de vardır. Bu türün kurucusu olarak kabul edilen Matsuo Başo'nun en ünlü haikusu şu şekildedir:

Eski havuz ya
kurbağa atlayıverir-
suyun sesine...

Bu dizeler edebiyatçımız Melih Cevdet Anday tarafından, "Bir hüznünlü teoriye göre kurbağanın havadaki bir anlık yolculuğu insanın kısa yaşamını ve sonunda sonsuzluk denizindeki yok oluşunu temsil etmekte." şeklinde yorumlanmıştır.

Türk edebiyatında haiku benzeri örnekler de az rastlanır değildir. Bunlardan bir tanesi Orhan Veli'den şu dizelerdir:

Gemliğe doğru
Denizi göreceksin;
Sakin şaşırma

Turnaların dansı da insanlar tarafından ilgi görmekle kalmayıp çeşitli felsefik yorumlamalarla özellikle dinî ritüellerde örnek alınan bir hareketler dizisine dönüşmüştür. Japonya'nın yerli halkı Aynular'ın nesillerdir sürdürdükleri turna dansı, Kore'de MS 646'da yapılmış Tongdosa Tapınağı'ndan dini bir ritüel olarak yapılan turna dansı ve kültürümüzde Aleviler tarafından cemevilerinde yine dinî bir ritüel olarak yapılan turnalar semahı bunun örneklerindedir.

Shaolin Tapınağı rahiplerinin de doğayı inceleyerek ve hareketlerinden ilham alarak özgün ve güç dolu bir Kung Fu stili oluşturdukları temel beş hayvandan biridir. Burada turnaların uzun süre tek ayak üzerinde ayakta durabilme, yüksek sabır ve konsantrasyon yeteneklerine bir atıf ve övgü vardır.

Dünyanın Bir Ucundan Diğer Ucuna

Turnaların uzun göç yolları, Aristoteles'in "Hayvanların Doğası" kitabında da "dünyanın bir ucundan diğer ucuna" şeklinde nitelendirilmiştir. Aslında Kum tepesi turnalarını düşündüğümüzde Aristo'nun bu tanımı hiç de haksız veya abartı değildir. Bu tür, her yıl yazları geçirdikleri Sibirya'nın kuzeydoğusundan kışları geçirmek için Kuzey Meksika'ya kadar uçarak en uzak mesafeye göç eden turna türü ünvanını taşır. Her ne kadar hepsi bu kadar uzun mesafeye göç etmese de göç zamanı turnaların yaşam döngülerinde tehlikeyle en çok yüzleştikleri dönemdir. Güvenli bir habitatı kaybetmiş olmanın yanısıra yüksek elektrik hatlarıyla çarpışmaları ve avlanmalar göç dönemlerinde tehdit oluşturan etmenlerdendir.

Yüksek Sosyetenin Zarif Kızları: Telli Turnalar

Ülkemizde bulunan ve sanatımızda da kendine yer bulmuş üç turna türünden biri olan Telli Turnalar ise en küçük turna türü olarak bilinir. Zamanında zariflikleri Marie Antoinette'in de dikkatini çekmiş olacak ki yabancı literatürde anıldıkları isimlerini kendilerine veren de yine o olmuştur. Yüksek sosyetenin zarif genç kızlarına benzetilerek "Demoiselle" lakabını almışlardır. Ülkemizde de gözlerinin kenarlarından adeta bir perçem gibi sarkan ama pek süslü oluşlarına da iltifat eden "telli" ön ekiyle adlandırılır olmuşlardır.

Yaz dönemini geniş Orta Asya steplerine yayılarak geçiren bu sürünün büyük bir kısmı ağustos ayının ortalarında yükseklikleri sekiz kilometreyi bulan Himalayaları direkt aşarak Hindistan'ın batısına, martın başına kadar konaklamak için göç ederler. Kalan bir kısmı Azerbaycan, İran ve Suudi Arabistan üzerinden Sudan'a yönelirken bizim aşına olduklarımız ise Karadeniz ve İç Anadolu üzerinden Çad'a doğru ilerler. Aynı zamanda nesli tükenmek üzere olan hayvanlar listesinde olan telli turnalar, bir konak olarak kullandıkları ülkemizin topraklarında en son görüldüklerinde on bir tane oldukları belgelenmiştir.

***

Özellikle günümüz insanının çoktan kaybolmuş veya küçük ekranlara sıkışmış dikkatinin vakti zamanında doğadayken böylesi gizli bir hazine olan turnalarda toplanmış olması ve bunun yansımalarının da insan hayatının pek farklı yönlerinde gözlemlenmesi zannımca insanın çeşitliliğinin, anlam arayışının ve anlamlandırma çabasının bir tezahürüdür. Dileğimiz odur ki mükemmeliyet ve idealin timsali doğaya olan merakımız ve onu tefekküre dair iştiağımız hiç son bulmasın.

*Bir nice uğraşın acemisi. Aynı zamanda Marmara'da tam zamanlı öğrenci.

UZUN HİKÂYE

Turan da ele avuca sığan bir şey değil hani. Daha ilk mektepte kahveci çıraklığına, simit satmaya, tuğla ocaklarında çalışmaya başlamış.

Meraklı bir çocuk; kuş besler, bisiklet tamir eder, ayakkabı falan boyar ama asıl hevesi Tabelacı Osman'ı seyretmek. Osman bir vitrin camına yazı mı yazıyor; simit tablasını veya boya sandığını bir yana koyar, adamın ense köküne tünler, saatlerce kalırmış orada.

Çarşı esnafı oğlanın bu merakını görünce "Yahu Osman sevaptır, şunu çırak al bari eli iş tutsun, bir meslek sahibi olsun, yetim sayılır" diye asılmışlar. Osman tabelacı ama aynı zamanda bir halk ressamı. Lokanta, kahve duvarlarına; yazıhanelere, istenildiğinde alçı kaplı ev duvarlarına manzara resimleri yapıyor. Ne zaman bir lokantaya, bir kahveye otursam gözüm Osman'ın elinden çıkma bu naif resimlere takılır.

Hepsi de birbirinin aynı sayılır.

Ancak dikkatli bir göz bir resmin ötekinden farkını seçebilir.

Osman bu resimleriyle atalarından miras kalan minyatür geleneğini tevarüs etmiş gibidir. Yine de ona kartpostal manzaralarından edinilmiş bir cilanın eklendiğini söylemeliyim. Bir melez duruş, bir arabesk.

Servi ile gürgen arası uzanıp giden çamlar, durgun göle yansıyan akşamın kızıl ışıkları, arkalarında gümüş bir iz bırakarak süzülen kuğu kuşları. Ufukta pembe tüller ile uçuşan bulut kümeleri.

Miras olatacak gelme. (vts) "varis olrak" tan tevarüs.

"gelen" e "ek"

Yeşil suların büyük inciden çiçekler açar
Gömüş bacaklar olur âta bir neşide-i hâb

UZUN HİKÂYE

Doruklarında kar parıltıları ile dikilen yalçın dağlar. Göllerde Haşim'in şiirlerini terennüm eden kamışlar.

Kamışların arasından ormanın kuytularına saklanmış kırmızı kiremitli, beyaz badanalı küçük eve doğru kıvrıla kıvrıla giden ıssız yol. Evin bacasından mutlu kıvrımlarla yükselen duman. Akşamın alacasında yuvalarına dönen kuşlar.

Bazen müşterinin isteği üzerine göle akan bir dere, dere üstünde bir köprü, köprüden omzunda tırpanıyla geçen bir köylü veya kolunda bohçasıyla yürüyen bir kadın hayali ilave edilirdi.

Bu resimler neyi anlatır?

Minyatürlerde yer alan manzaralar ile divan edebiyatı mazmunları arasında bir bağlantı var. Her unsur bir nevi tasavvufî sembol. Gül sevgiliyi, bülbül âşığı, lâle şarap kadehini, servi doğruluğu temsil ediyor.

Ya bu resimlerde gördüklerimiz?

Bunlar da bir nevi minyatürlerin sembolik dilini, sürekli tekrar edilen mazmunlarını kullanıyor.

Turna katarları gurbetteki sevgiliye selam götürüyor. Karlı dağlar aradaki engeldir. Bacasından dumanlar yükselen beyaz badanalı kırmızı kiremitli kulübe kartpostal duyarlığının mutluluk simgesidir. Köprü sevgilileri kavuşturur; iri gövdeli, serin gölgeli ulu ağaçlar güvenliği temsil eder.

Bütün bunları ben uydurdum elbette. Tabela-

Uzun Hikaye

Mustafa Kutlu
Dergâh Yayınları

Elif Atabaş*

MU

HA

CE

RET

**GAZZE VE BATI ŞERIA'DA
BULUNAN MÜLTECI
KAMPLARI, TAM DA
YERLEŞTİM SANKİ DEDIĞİM
DÖNEMDE, ATALARIMIN
GÖÇMEN RUHUNA
DOKUNMUŞ, VATAN, KİMLİK
VE AİDİYET KAVRAMLARI
ZİHNİMDE UÇUŞMAYA
BAŞLAMIŞTI.**

“İçinde göç edenin olmadığı bir göç anlatımı yetersiz kalır.” Bu cümleyi ilk defa Ortadoğu derslerinde duymuş ve çok etkilenmişim. Seneler sonra Sade Soda’nın bu sayısında sizlere kendi göç hikayemi anlatmak isterim.

İlk göç hikayem daha doğmadan dedemin Bulgaristan’dan Türkiye’ye göç etmesiyle başlamış. Ardından kendimi İmam Hatip Lisesi üçüncü sınıf öğrencisi olarak buluyorum birden. Millî Eğitim Bakanlığı’ndan gelen ilk yazıyla başlayacak ikinci göçten habersiz okula devam ettiğim o günler. Yıl 1999, İmam Hatip Liseleri o sene gelen kararla 3 seneye indirilir ve 3. ile 4. sınıflar aynı yıl mezun verir. O günden sonra ne olduğunu dâhi anlamadan tek gündemim üniversite sınavına hazırlanmak olur. Okul birinciliği kontenjanıyla bir üniversiteye yerleşebilme ümidimi ise çok derinden hatırlıyorum. Sınavlara girildi, tercihler yapıldı ve tam sonuçları beklediğimiz günlerden birinde telefon acı acı çaldı. Arayan okul müdür yardımcısıydı. Benden ertesi gün okula gelmemi isterken sesinde anlamadığım bir kaygı vardı nedense. Ve yine bir MEB yazısıyla hayatımı değiştirecek o kaygıyı, ertesi gün okula gittiğimde öğrenecektim. Bu sefer gelen yazıya göre üniversite için birincilik kontenjanından 3. ve 4.sınıftan sadece bir kişinin ismi verilecek ve o isim ben olmayacaktım.

Hayat devam ediyordu ve ben yeni sınav için hazırlıklara başlamıştım bile... Bir telefon daha geldi. Bu kez müdür beyin sesinde bir sevinç vardı. İstanbul’daki ÖNDER Derneği’nin başarılı İHL öğrencilerinin burslu olarak, ek kontenjanla özel üniversitelere yerleştirilmesi sürecini başlattığını ve benim de muhakkak başvurmamı söyledi. Beykent Üniversitesi’nde devam eden bu öykünün de bir sene sonra bitmesine karar verildi. Yine benden ve ilim aşkımdan azade alınan kararlar vardı anlaşılın. Devamında Viyana Üniversitesi’nin kapıları açılmıştı ve böylece ikinci göç hikayeme başlamıştım. Viyana Ekonomi Üniversitesi’nde lisans ve yüksek lisansımı tamamladım, ardından doktora başladım. Şimdi geriye dönüp baktığımda bazen MEB’den gelen o yazılara şükrederken buluyorum kendimi. Ömrümün belki en zor ama bir o kadar da en kıymetli on yılını geçirdim Viyana’da.

Türkiye’ye döndükten sonra güzel bir çalışma hayatım oldu. Evlendikten ve anne olduktan sonra işe ara verdim. Galiba artık yerleşik hayata geçtim diye düşünürken, pandemi patladı ve işe geri dönemedim. Online eğitimlerin yaygınlaştığı o dönemde, hayatımda yoğun bir Ortadoğu ve Filistin tarihi dersleri başladı. İlk defa o günlerde bir insanın kendi vatanında mülteci olmasının ne demek olduğunu öğrenecektim. Gazze ve Batı Şeria’da bulunan mülteci kampları, tam da yerleştim

sanki dediğim dönemde, atalarımın göçmen ruhuna dokunmuş, vatan, kimlik ve aidiyet kavramları zihnimde uçuşmaya başlamıştı. Benim dedelerimle başlayan muhacirliğim, seneler sonra eğitim için devam etmiş ama sonunda vatanıma dönmüştüm. Fakat hâlâ vatanına dönemeyenler, hele de kendi vatanında mülteci olanlar canımı çok acıtıyordu:

“İnsanın vatanından olması, yerinden edilmesi ölüm gibidir... Yabancı o kimsedir ki ona kibar insanlar: ‘Burada ikinci evindesin, en yakınlarının arasındasın’ der. Yabancı olduğu için küçümsenir ve yine yabancı olduğu için yakınlık gösterilir. İkincisine tahammül ilkinden daha zordur.”

Tüm bunları anlatmalıydım. Filistin sadece ölümler olduğunda değil, her zaman hayatımızda olmalıydı; Suriye’deki anneler, babalar, gençler ve çocukların korkak oldukları için değil, iç savaştan dolayı ülkemize geldiklerini bilmeyen kalmamalıydı. Suriyeli kardeşlerimizin 13 yıl sonra yaşadıkları sevince katılıyor olmamı ve bir kez olsun -neden geldiler?- demeyişimi tarih okumalarıma borçluydum... Bu yüzden daha çok okumalı, hatta yarım kalan doktora eğitimimi Ortadoğu Tarihi alanında yapmalıydım. Çocuklar bir yandan büyürken, yine en iyi bildiğim şeyi yapmaya ve doktora başvurusu için çalışmaya başladım. Fakat bilmediğim bir şey vardı ki o da henüz yerleşik hayata geçemediğim gerçeğiydi... Şu an bu satırları size Saraybosna’dan yazıyorum. Bu üçüncü göç kapısı heybeme; çalışmalarımı paylaştığım bir blog adresi, hep hayalini kurduğum bir katkı olarak “Filistin Sözlüğü” için yazmayı ve devam eden birçok çalışmayı koymamı sağladı.

“Ben bir göçmen kızı gördüm Tuna boyunda

Elinde bir deste gül var hasret koynunda”

Bu Rumeli türküsünü anlamak için Tuna’ya kadar gitmem, ardından “Toprağımızın Kokusu” kitabıyla Filistinlilerle tanışmam ve savaşın ne demek olduğunu dinlemek için Saraybosna’ya gelmem gerekmişti. Ve bütün bunlar asıl göç vakti gelene dek, hiç durmadan çalışmak ve harekete geçmek için yeter de artardı bile... Nurettin Topçu’nun “İsyan Ahlâkı” kitabında ifade ettiği gibi:

“Hareket insanın cevheridir. Hareket sayesinde ruh vücut, vücut da ruh bulur. İnsan ancak hareketten sonra gerçekten hür olur. Çünkü hareket bizi değiştirmiştir, insan hareketten evvel ne ise yine o değildir ve sahip olduğu güçlerin gerçek ölçüsünü bilince, kendisini daha iyi tanır. İnsan kendini tanımaya ancak kendi hareketi içinde ulaşır.”

*Viyana Ekonomi Üniversitesi mezunu. İşine ara vermiş tam zamanlı bir anne ve ev hanımı. Okumayı ve yazmayı seven bir blog yazarı. <https://balkandays.blogspot.com/>

“HER ŞEYİ BIRAKIP KÖYE Mİ YERLEŞSEK?”

Gül Nihal Gür*

SÖZÜNÜN TARİHİ ÜZERİNE

**SABAHIN KOKUSU
BAŞKAYDI BU
BELDELERDE.
ÇOK DA UZAK
OLMAYAN BU
HAYAT NE KADAR
UZAKTI BURAYA
GELMEDEN ÖNCE.**

* Formüllerle, algoritmalarla büyüyen bir yazılım mühendisliği öğrencisi. Kalem ucundan dökülen kelimelerin de en az sayılar kadar hayatı değiştirebileceğini fark etti. Bir anda elindeki hesap makinesini bıraktı ve kelimelerle hesaplaşmaya başladı.

Türkiye’de 1950’li yıllarda tarımda makineleşmeyle birlikte insan gücüne ihtiyaç azalmış, işsiz kalan nüfus kente doğru yola çıkmıştır. Bunların dışında tarım ve sanayi arasındaki sektör farklılığının yarattığı gelir düzensizliği, bölgeler arası gelişmişlik farklılıkları da köyden kente göçlerin nedenleri arasında sayılır. Radyonun köye ulaşmasıyla birlikte cazip şehir hayatı, köy halkını göçe teşvik etmiş, kentlere sürüklemiştir.

Eğitim, sağlık, altyapı (Ulaşım, iletişim, su vs. sorunlar) gibi hizmetlerinden yeterince yararlanamama gibi sorunlar köylerin dezavantajlarıdır ve bu sorunlar göçü tetikleyen itici faktörleri oluşturur. Temelinde ekonomik ve sosyal fırsat eşitsizliği yatan bu itici faktörlerden kaçışın bir başka ifadesi kentlerin bu nüfusu kendisine çekmesidir. Yeni iş fırsatları, eğitim, sağlık ve diğer altyapı olanakları kentte yaşamaya karşı duyulan özlemin çekim gücünü yükselten etkenlerdir. Öyle ki kırsaldaki birçok kişi için yakın akrabalarının kentlerde yaşıyor olması bile başlı başına kentin çekici gücünü oluşturur.

Peki hangi noktada bunun tersi olan nüfus hareketini yani kentlerden köylere göçleri konuşmaya başladık? Göç eden insanlar kentlerde aradıkları neyi bulamadılar ya da asıl kentliler miydi köylere göçmekte olan?

1950’li yıllarda başlayan köyden kente göçlerin yarattığı sorunlar, 1970’lerden sonra birikmeye başlamış ve sonraki yıllarda yoğun nüfus baskısı ve çarpık kentleşme, gecekondulaşma, hırsızlık, gasp ve diğer adli ve toplumsal sorunlar, işsizlik, yabancılaşma, kimlik arayışı, kültür çatışması gibi gelişmelerin kentlerde oluşmasına neden olmuştur.

2000’li yıllara doğru; kırsaldan kentlere olan nüfus hareketi devam eder ve bunun sonucunda kentlerin nüfus oranı kırsaldan daha fazladır. Bu durumda, kentsel bölgelerde çekiciliğin yanı sıra iticilik faktörü de belirginleşmeye başlamıştır. Tekrar yoğun nüfustan az yoğun

nüfusa doğru bir hareketlenme başlamıştır. Bu ise kentten köye göçlerin başlaması demektir. Köylerde azalan nüfus, kırsal bölgelerde ekonomik bölüşümdeki payın artmasına ve yeni fırsatların doğmasına neden olmuştur. Köylerin sosyoekonomik dönüşümü, kitle iletişim araçlarının kullanımının yaygınlaşması, köylülük düşüncesinin yenilikçi bir yapıya kavuşması da köyler için yeni çekim alanlarının oluşması anlamına gelmiştir.

Köylerdeki çekiciliği algılayabilen bir kesim de kentte ekonomik doygunluğa eren ancak sosyal ve kültürel doygunluğa eremeyenlerdir. Bir diğer ifadeyle gönül doygunluğuna eremeyenlerdir. Bu kişiler tatil, gezi veya dinlenmek için köylere yılın belirli bir döneminde gelmeyi tercih ederler. Bağ evlerine, denize, yazlığa veya özlemlerini gidermek için yılın belirli mevsiminde özellikle yaz aylarında köyllerine gelmektedirler. Bu kesimin büyük çoğunluğu emeklilerdir ve ilk fırsatta köylere taşınmayı tercih ederler. Özlemleri doğaya ve doğaldır. Kendiliğinden yetişmiş bitkiler, bahçede ayağının yanında dolaşan kediler, içten sevgi ve çıkarsız ilişkiler... Söz gelimi samimi komşuları, Fatma nineleri, bakkal amcaları tercih ederler, plazadaki hanımlara, beylere.

Kimi zaman bu kimseler çocuklarının çamurla oynamasını, civcivleri beslemesini arzulayan anne babalar ya da işlerini bitirdikten sonra kendilerine ve sevdiklerine ayıracakları vakti trafikte geçirmeye gönlü razı olmayan genç arkadaşlarım da olabilir.

Yılın ilk incirini dalından koparıp tadına bakmanın lezzetini, komşusuna giderken kendi yetiştirdiği meyveyden toplayıp eli boş gitmemenin gururunu herkes bilmez. Oysa yıllardır metropollerde korna sesiyle uyanmışlar, gergin ifadelerle işe gitmişlerdi. Belki de ilk defa ispinoz kuşuyla sabaha uyandılar, ilk defa güneş ışığı bu kadar sıcaktı. Sabahın kokusu başkaydı bu belde-lerde. Çok da uzak olmayan bu hayat ne kadar uzaktı buraya gelmeden önce.

Selman Nuriler
çevrimiçi

Merhabalar, sizi çevrimiçi bulmuşken birkaç soru soralım istiyoruz 😊 14:53

Merhaba, buyurun 😊 14:54 ✓✓

O eseri siz kaleme almış olsaydınız bu hangisi olurdu? 14:55

Bahaeddin Özkıışı'nın Göç Zamanı adlı öyküsünü yazmış olmayı dilerdim. Türk edebiyatının nadide parçalarından biridir. 14:56 ✓✓

Bu olmadan yazamam dediğiniz bir eşya yahut bir rutininiz var mı? 14:57

Sessizlik ve konsantrasyon sağlandıktan sonra her yerde ve her şeyle yazabilirim. 14:59 ✓✓

Öykü mü diyelim hikâye mi? 14:59

Sağlıklı ve güzel olduktan sonra fark etmez 15:01 ✓✓

Bir göç hikayesi yazıyor olsaydınız ana karakterin ismi ne olurdu? 15:02

İsminden ziyade sosyal konumu daha önemli olur benim için. Yazmak istediğim göç hikâyelerinin kahramanını bir derviş olarak hayal ediyorum. 15:03 ✓✓

Selman Nuriler bize göçü bir cümle ile ifade etse? 15:04

Dünya içinde başka bir dünyaya açılmaktır göç. 15:05 ✓✓

'İnsan gitmekten yapılmıştır, dünya kalmaktan' diyor Mustafa Akar bir şiirinde. Bu size ne çağrıştırdı? 15:06

Başka bir açıdan bakarsak ne insan kendisinin olmadığı bir yere gidebilir ne de dünya iki gün üst üste aynı kalmıştır. 15:08 ✓✓

Bir yer var, çocukluğunuza götürüyor... 15:08

Kitaplarda yaşayan bir çocuktum; sararmış, parçalanmış kitapların etrafa yaydığı o mis koku beni hep çocukluğuma götürür. 15:10 ✓✓

'Eve dön! Şarkıya dön! Kalbine dön!' diyordu İsmet Özel. Peki ya kalbine dönmek ne demek? 15:11

Şairin bu mısrası bana çocukluğumda dünyaya dair hafızama ilk fotoğrafları çektiğim ve unutmadığım bazı anları hatırlatıyor. Henüz kirlenmemiş gözlerle, masumiyet ve hayretle baktığım... 15:15 ✓✓

Peki gençken iyi ki yapmışım dediğiniz bir şeyi sorsak? 15:16

Farklı sosyal çevrelerden değişik insanlar tanımak; hayatın pek çok alanında irili ufaklı tecrübeler yaşamak. 15:18 ✓✓

Her aklımıza geleni öykü konusu yapalım mı? 15:19

Yapmayın. Önce o aklınıza gelenlere baskı ve şiddet uygulayın; onları ortadan kaldırmaya, yok etmeye çalışın. Her şeye rağmen hayatta kalıp zihninizde dikilmeye devam edenlerle bir şeyler yapabilirsiniz. 15:21 ✓✓

Yazmasaydınız ne yapıyor olurdunuz? 15:25

Çiziyor veya çalıyor olabilirdim. Resime ve müziğe yeteneğim yokmuş, nasip. Neyse ki cümle kurabiliyorum. 15:25 ✓✓

İlk kitabınız "Dünyanın Kemikleri" Neden okuyalım? 15:26

Dönüp tekrar göz gezdirince hem biçim hem de içerik bakımından oldukça çeşitli olduğunu fark ettim ilk kitabımdaki öykülerin. 15:27 ✓✓

Düzenli takip ettiğiniz dergi veya dergiler var mı? Varsa hangileri? 15:32

Karabatak. 15:32 ✓✓

Mutlaka okuyun dediğiniz kitap? 15:33

Memleket Hikâyeleri - Refik Halid Karay 15:35 ✓✓

Son olarak bir dize sorsak? 15:36

"gölgeye kılıç işlemez, hiç otağında yaşa korkusuz" A. Ali Ural 15:37 ✓✓

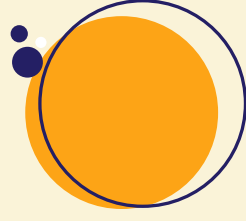
Teşekkür ediyoruz efendim 😊 15:38

Zeynep Rana Tekin

40

SADE SODA

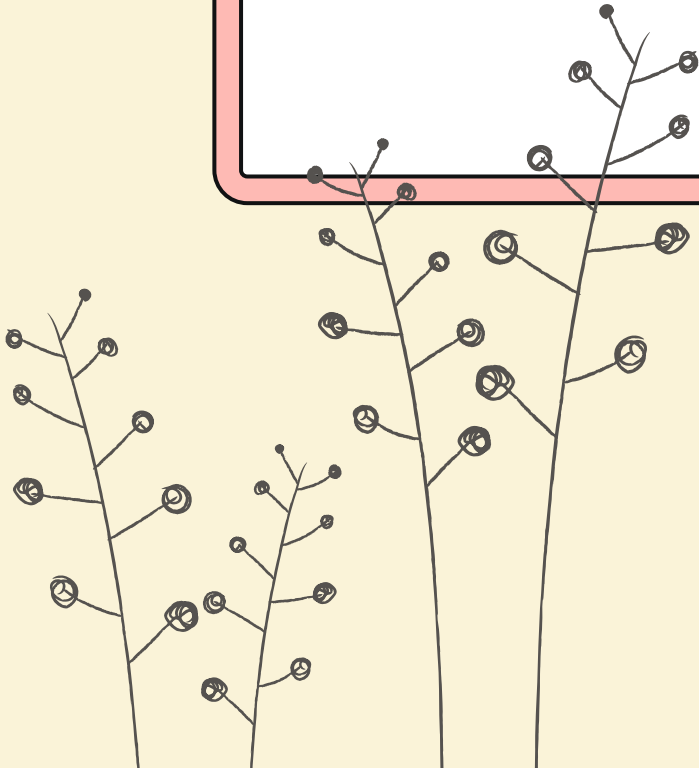
Bir sonraki sayımızda kim çevrimiçi olsun? #çevrimiçolsun etiketiyle hem çevrimiçi olmasını istediğin kişiyi hem de ona sormak istediğin soruyu yaz, biz soralım. Unutma, bir gün herkes çevrimiçi olacak :) [f](#) [t](#) [i](#) [s](#) sodasodadergi

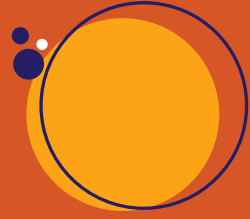

Yakup Gürbüz

Fısıltı

bendeki bu zarar ve ziyan,
yanan bir minaredir.
okuduęu ezanlarla değil,
gösterdiği cehennem ile.
bir yakarıř bir bildiri,
feryadın tüm alemle duyuluřu
saçlarım kopuyor rüyalarımda,
kürek kemiklerim arası bir kambur,
ięneler deęiyor kamburuma,
ığıl ığıl kan çiseliyor.
topraktan çıkan filizler var
filizler muęlaęa gebe.
bir dumansız ateş fısıldıyor kulağıma
dinlesem yanan bir minareyim, aleme ibret
dinlesem okunan bir salâyımla, aleme rahmet!

Sevgi Korkusuz

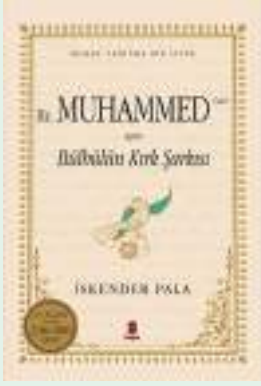

Siyah Elbiseli Sevgiliye

Yürüyerek bitiremediğim beyaz şeritli kader çizgim,
Ayağına uzakları giyinmiş garip mutluluğum,
Hüznüme latife yaparak gözyaşımı tek silenim,
En çok konuştuğum suskunluğum...
Soluk soluğa yıkılan dağlar,
Zifiri bir dünya, uzun uzadıya asfalt,
Radyoda özgün müzik...
Siyah elbiseli sevgiliye gelsin bu şiirim.
Kıtasız, mısrasız, gecenin şafağı unutmuş yanı,
Siyah ve beyaz.
Adı vurulmamış bir his çöreklenir yüreğime,
Gittikçe çoğalır.
Annemi andırır, memleket gibi,
Babamın sesi, doğduğum ev gibi,
Bırakılmaktan korktuğum bir his bu.
Mektupların yorulduğu, susadığı, sabırsızlandığı,
Uzun zamanın sevgilisine yazıyorum.
Gecenin en siyah yanı,
Annemin hasreti gibi çözülmüyor bir türlü.
Ruhumdaki müzikle beyaz şeritler dans ediyor.
Yüz on, yüz yirmi, yüz otuz...
Hasretle zincirlediğim kalbimi almaya giderken,
Kıyıda mola vermiş hayallerimi bulmak,
Ne müthiş heyecan.
Selektör ışığıyla kamaşan gözümde büyüttüm ben onu.
Yoruldukça dinç kalmayı öğretti bana.
Hasrete umut eklemeyi, beklemeyi,

Dinlenip tekrar tekrar doğmayı öğrendim.
Tan ağarmaktayken yıldızların vedasını gördüm.
Anlaşmalı vedaydı bu,
Ay ışığında buluşmak sözülle...
Onunla öğrendim,
Annemi hayal ederek çocuklarımı öpmeyi,
Bilinmez aşkın peşine düşmeyi.
Özgün müziği bağrıma işleyen sevgili,
Bir bardak termos çayını şekersiz içmek gibi
Dilimi burup özlemimi uyandırıyor.
Gittikçe yavan duygulardan arınıyorum.
Kıyırık cümleleri bir bir koparıyorum,
Şiirlerim ahenkle açsın diye.
Kaldırımsız memleketten deniz şehrine kadar,
Bucak bucak ruhumu anlatıyorum.
Her vilayet, her kasaba ardı ardına paragraf.
Işığı düşmüş, uyuyan şehirlerin, uykusuz kollarındayım.
Sağında, solunda, en sığ çizgide,
Düğümlenen hislerimi çözmek için yakasındayım.
En parlak yıldıza bağladığım ipi çekiyorum.
Biraz sevip tekrar göklere atacağım.
Ay bardağımdaki çayda gölgelenirken,
Beni kesik levhalara şiirler yazıyorum.
Ne yazdığımı söyleyemem.
Okuyamadığım şiirlerimi
Siyah elbiseli sevgiliye armağan ediyorum.

İÇİNİ DÖKEN KİTAPLAR

Hz. Muhammed (sav) için Bülbülün Kırk Şarkısı

İSKENDER PALA

Muharrem ve Safer ayları boyunca gece vakitlerinde, Mekke'deki o evden, bu evden, müminler buruk kalplerle çıkıp çıkıp gitmişler, geride savrulmuş acılar bırakmışlardı. Fihroğulları'ndan Lebabe Hatun'un çocukları onlardan yalnızca bir gruptu. Gidenler kalanlar için kalanlar gidenler için ağlıyordu. Usmutlar hep Yesrib yollarına dökülmüştü. Gülüm onlara Yesrib'i anlatıyor, orada, insanlığın sancıklarına çare bulunacağını, yaratılıştaki kardeş, dünyada eşit ve eş olduğunu bilenlerin orada buluşacaklarını dillendiriyordu.

Hicret, kolayca alınabilmiş bir karar değildi. Gidişin ilk adımı, varışın son adımından daha değerliydi. Son adım hayal bile olsa, ilk adımı fedakarlıkla atanlar, kurtulanlardan olacaktı.

Kapı Yayınları, 590 sayfa, 2020.

Afrikalı Leo

AMİN MAALOUF

"Gidin, göç edin. Tanrı size yol göstersin; çünkü yabancıların egemenliğinde ve aşağılanarak yaşamayı kabul ederseniz, inancın alaya alındığı bir ülkede yaşamayı kabul ederseniz, kitap ve Peygamberin üstlerine hep nûr yağsın- her gün alaya alındığı ve aşağılandığı bir yerde yaşamayı göze alırsanız, Müslümanlığın utanç verici bir görüntüsünü çizmiş olursunuz. Ulu Tanrı bunun hesabını hüküm gününde sorar. Kitapta der ki, 'O gün Ölüm Meleği size soracak: Tanrı'nın toprakları yeterince geniş değil mi? Barınak bulmak için anayurdunuzu bırakıp başka bir yere gidemez miydiniz?' Böylece sizin yeriniz cehennem ateşi olur."

Yapı Kredi Yayınları, 374 sayfa, 2019.

Gazap Üzümleri

JOHN STEINBECK

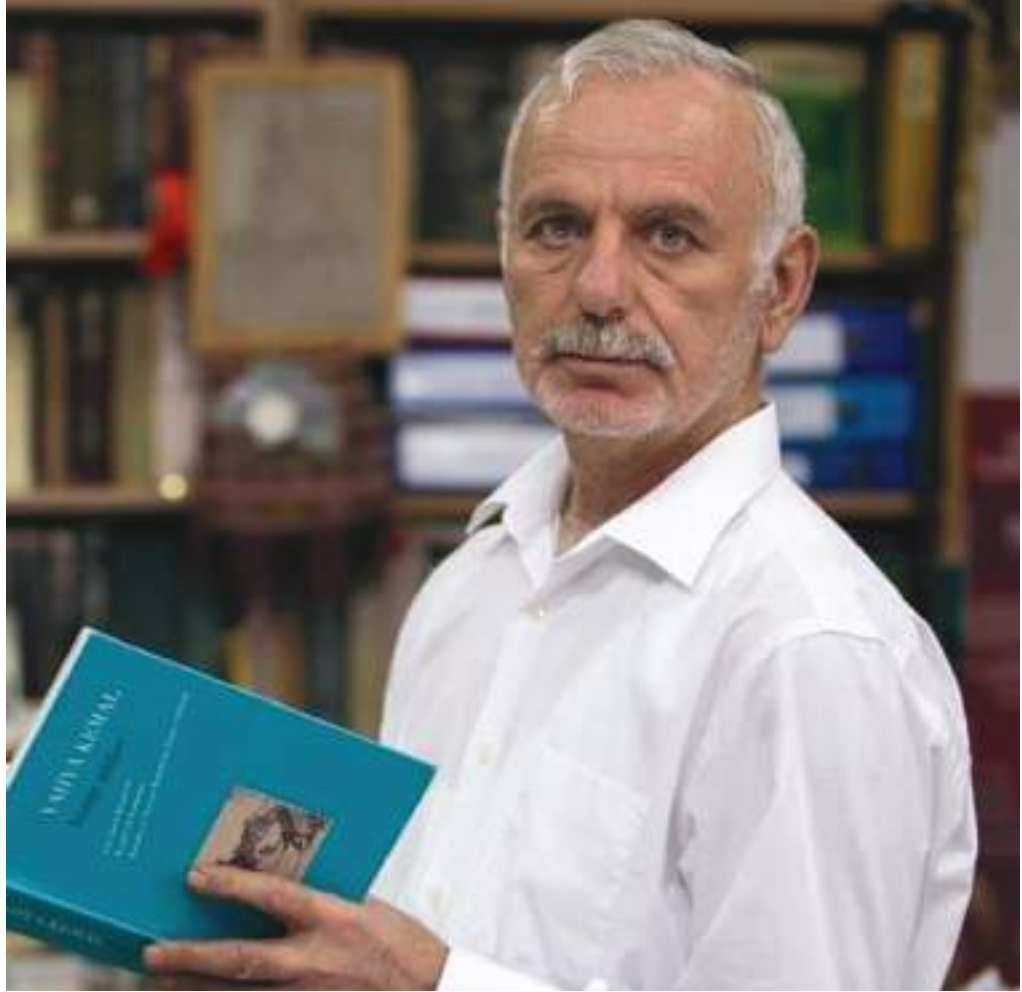
66 numaralı karayolu belli başlı göç yoludur. Ülkeyi baştan başa kesen bu karayolu, haritada Mississippi'den Bakers Field'e kadar hafif hafif inip çıkarak dalgalanır... Kırmızı topraklardan, gri topraklardan geçer, döne döne dağlara tırmanır. Divide'ı arkada bırakır; aydınlık, korkunç bir çöle iner, çölü geçtikten sonra yeniden dağlara tırmanır ve oradan zengin Kaliforniya ovalarına girer.

66, kaçan bir halkın yoludur; tozdan ve katılaştan topraktan, traktörlerin gürültülerinden ve katılaştan mülkiyetten, çölün yavaş yavaş kuzeye yayılışından, Texas'tan uluyarak gelen ve döne döne esen rüzgârlardan, toprağa zenginlik getirmeyen, tersine, ondaki zenginliği alıp götürülen sellerden kaçan göçmenlerin yoludur. Bütün bunlardan halk, küçük yollardan, araba izlerinden ve toprak köy yollarından bu 66 numaralı yola dökülür. 66 numaralı yol, ana yoldur, kaçış yoludur.

İletişim Yayınları, 540 sayfa, 2021.

“Aynı Sırayı Paylaşanlar” bu sayıda Mustafa Kara’yı ağırlıyor. İlk sayfada Tasavvuf Tarihi çalışmaları ve Bursa ile akıllara gelen hocamız Mustafa Kara, hayatındaki kıymetli isimleri ve hatıralarını paylaşıırken, bizlere hoca-talebe geleneği, seyahat şuuru ve hatıralara verilen kıymet çerçevesinde gönüllerimize dokunan zengin bir anlatıda bulundu.

Mustafa Kara

Röportaj:
Nisa Nur Işık,
Zehra Güler

Hocam evvelâ baştan başlayalım istiyoruz. Günümüzde insanların özgeçmişlerine ulaşım artık çok kolaylaştı. Ama herkesin kendi hikâyesini anlatışı ve temel direkler olarak belirlediği noktalar başkadır. Siz kendinizden bahsedecek olduğunuz zaman, neleri önceliyorsunuz? Mustafa Kara olmanızda emeği geçenler kimlerdir?

1970-74 arası Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsü’nde okudum. İmam Hatip’i İstanbul’da okudum, İmam Hatip Okulu. O günkü adı bu. “Okulu”, lise değil... Orada okudum 70’e kadar. 64-70 yıllarında Hamidullah’ı tanıdım, derslerine gittim. Derslerini Arapça veriyordu, Salih Tuğ veya Yusuf Ziya Kavakçı tercüme ediyordu. O zaman ikisi de asistan. Aslında ben oraya o ders-te ne anlatıyor onu değil Hamidullah’ı seyretmeye gidiyorum. Oturuyorum, seyrediyorum. Zaten dediğinden fazla bir şey de anlamıyorum. Böyle yüzünü seyrediyorum. Onun yüzüne aşığım. 1971 veya 1972 idi, merhum Muhammed Hamidullah’ı davet ettik konferans için. Enstitü Kayseri’nin Talas ilçesinde. Orada yatılıyız. Cuma namazını da okulda kılıyoruz. Dolayısıyla o günkü cumayı kıldırmak görevi bana verildi. Yani hutbeyi ben okudum. Hamidullah üstadımıza imam oldum o gün.

Hamidullah'ın bir huyunu biliyorum. Fotoğraf çekmez. Hamidullah'a göre vesikalık fotoğrafın dışındaki fotoğraflar haramdır. Çünkü israftır. Ben de aşırı fotoğraf meraklısı biriyim. 50 yıl fotoğraf çektim. Ve hepsi tab' edilmiştir. Dijitali fotoğraf saymıyorum. Bu seneye kadar fotoğraf çektim ve tab' ettirdim. Binlerce fotoğrafım var. Bu sene bıraktım. Neden? Çünkü bir film 700 lira oldu. Tamam dedim bu tam Hamidullah'ın dediği gibi artık israf. Hamidullah'ın o huyunu bildiğim için böyle gizli fotoğraflar çektim o gün. Onları saklıyorum. Konferans bitti. Sorulara başladık. Öğrenci olmadığını hatırladığım biri sordu: "Hocam hayatınızı anlatır mısınız?" Hamidullah merhum gayet sakin, tabii Arapça konuşuyor ve tercüme ediliyor, dedi ki: "Hayatımın geçen kısmı geçmiştir. Gelecek kısmını da bilmiyorum." Nokta. Daha başka hiçbir şey söylemedi kendisi ile ilgili.

Şimdi ben de böyle bir numara yapabilirim ama suni olur. O numara yapılmış. Tahmin edersiniz ki hayatımla ilgili bu soru bana çok soruldu. Siz bu soruyu soran belki de 40'incisiniz, 40'lara karıştınız yani. Bir kısmına cevap vermedim, gerek yok dedim. Bir kısmını başka türlü atlattım. Bir kısmına daha sonra yaparız o işi dedim ama baktım ki başa çıkamıyorum. Bir formül buldum. Üçlü tasnifleri severim. Her konuda kendime göre üçlü tasnifler yaparım. "Kader, peder, fener" Bu sorunun cevabı bu üç kelime. Bu üç kelimenin ilk ikisi aslında anlaşılıyor.

Birincisi kader. Zaten onu konuşmaya gerek yok. Yani niye buradasınız? Niye bu işi yapıyorsunuz? Niçin? Ne yaptınız? Ne yazdınız? Ne çizdiniz? Bunun tabii ki birinci sebebi hepimiz için geçerli olan madde. Onu geçelim.

Madde iki, peder. Tabii bir anne babadan meydana geliyoruz. Oradaki peder yani aslında peder ve valide demek lazım. Dolayısıyla ikinci maddemizi de yine tartışmaya gerek

TARİHİ YAPILARI GÖRMEK, ZİYARET ETMEK VE İBRET ALMAK GEREKİYOR. BİLİYORSUNUZ BU ASLINDA ALLAH'IN EMRİDİR. NASIL ALLAH'IN EMRİDİR? SEYAHAT KUR'ÂN'IN EMİRLERİNDEN BİRİ. BİRKAÇ DEFA, BİRKAÇ ÂYETTE GEÇİYOR BU. "YERYÜZÜNÜ GEZİP DOLAŞIN" DİYOR. "YERYÜZÜNÜ DOLAŞIN VE ÖNCEKİLERİN AKİBETİNİ GÖRÜN" DİYOR.

yok. Babam, Kutuz Hoca lakaplı, 1918 doğumlu 2011'de vefat eden bir din adamı. Her din adamının da rüyası tabii çocuklarını kendisi gibi yetiştirmek. Gayet tabii. Pederin de sevdası ilkokuldan önce beni hafız yapmak. Doğduğum gün dedem kulağıma ezan okumuş ve bana Hafız Mustafa diye seslenmiş. İlkokulu bitirir bitirmez hemen hafızlığa başladım.

Üçüncü madde esas şerhe muhtaç tabii ve esas madde de o. Üçüncü madde yani Fener. Bu Fener nedir? Fener'le aslında İmam Hatip'i kastediyorum. İstanbul İmam Hatip Okulu Fener semtindedir. Fener, esas Mustafa Kara'yı, Mustafa Kara yapan üçüncü ana unsur. Fener'i de şerh ederken orada da üçlü bir şeyler var. Neyi kastediyorum Fener'le?

Öncelikle tabii ki İmam Hatip Okulu'nu kastediyorum. Yani İmam Hatip Okulu'nun öğretmenlerini kastediyorum. Neticede bizim mayamıza müdahalesi olan insanlar ve kim bunlar? Bunlar şu anda yaşları 90 olan hocalar. Bir kısmını gördünüz, bir kısmını tanıdınız, bir kısmının belki sadece ismini duydunuz. Bekir Topaloğlu, Emin Işık, Tayyar Altıkulaç, Hayrettin Karaman hocamız... Bunlar bütün Türkiye'nin tanıdığı isimler tabii. Bir de sizin tanımadığınız ama benim gönlümün tellerine dokunan daha başka hocalar var.

Fener'in şerhinde ikinci madde İstanbul'un kültür ortamı. Ama birinci mesele bence, İstanbul'un kültürel dünyasının hakkını vermek. İstanbul'u tanımak... İstanbul'u sokaklarıyla, kütüphaneleriyle, camileriyle, sohbetleriyle tanımak... Bu çok önemli bir şey.

Üçüncü ve son maddesi ise üç kişi ve üç dergi. Beni ben yapan üç kişi ve üç dergi. Bunlardan birincisi Hareket dergisi ve Nurettin Topçu. İkincisi Büyük Doğu dergisi ve Necip Fazıl Kısakürek. Üçüncüsü Diriliş dergisi ve Sezai Karakoç. Bu üç kişi o yıllarda İstanbul'dalar, dergi çıkarıyorlar ve üçüyle de tanışıyorum. Üçüyle de tanışıyorum derken

“Sade’ce Bursa Kültür- Edebiyat Gezisi” sırasında Mustafa Kara hocayı ziyaretimizin değerli hatırasıdır.

oturup çay kahve içiyoruz değil tabii. Yani üçünü de düzenli takip ediyorum. Sohbetlerine, konferanslarına gidiyorum. Bu üç kişinin sohbetlerine katılıyorum. Tabii Sezai Bey istisna. Niye? Sezai Bey'in sohbeti olmaz, o yıllarda Sezai Bey'i kimse görmez, piyasaya çıkmaz. Dergisiyle meşguldür, kitaplarıyla meşguldür. Yazar, çizer... Konferans verildiği duyulmamıştır. Sezai Bey'in de mizacı böyledir. Necip Fazıl

bir alem zaten. Onun her konferansı bir olay. Şatafatlı, bağırır çağıran, sağa sola çatan... Topçu'nun mizacı ise bunun tam aksi. Topçu da konuşuyor, Topçu da sohbet ediyor, bazen panellere katılıyor bazen konferans veriyor. Sakin. Geliyor, dört kişi varsa da onlara 400 kişi varmış gibi anlatıyor derdini. Topçu böyle, tipik bir deriş Topçu.

Dolayısıyla bu üçlüden tabii benim

gönlüme dokunan Topçu. Gönlümün mimarlarından biri, tabii ki babamdan sonra, ikincisi Topçu. Üçüncüsü haliyle Süleyman Uludağ. 55 yıldır Süleyman Bey'in asistanıyım.

Topçu, Kısakürek ve Karakoç. Şimdi bunlar benim için niye önemli? Çünkü bunların çıkardığı üç dergi de aslında farklı mecralarda dergiler. Ama ortak bir yönleri var. O da tasavvufi dünyaya bakış tarzları. Bu üç dergi benim

**NETİCE-İ KELÂM TARİHİ
DOKUYU KORUMAK AR-
KADAŞLAR, BİZİM DİNİ
BİR VAZİFEMİZDİR. HAN-
Gİ KÜLTÜRE AİT OLURSA
OLSUN. O İNSANLIK KÜL-
TÜRÜDÜR.**

hayatımın sacayağı. Bu üç dergi ve bu üç şahıs beni besliyor ama meşrepleri farklı. Tabii siz fert fert tanımadığınız için üçünü -yuvarlak hesap- aynı zannediyorsunuz. Topçu kendi bildiği yolda 40 yıl öğretmenlik yapıyor ve 41. yıl vefat ediyor. Böyle mütevazı bir derviş ama fikrî planda oldukça güçlü bir insan. Necip Fazıl ise apayrı, cerbeze dolu bir insan.

Hocam fotoğraflarınızdan bahsettiniz, öylesine çekim yapmadığınız da aşikâr. Koleksiyonlara ilgili misiniz, biriktirdiğiniz eşyalar var mıdır?

Değişik koleksiyonlar yaptım, yapıyorum. Binlerce fotoğrafım var. 20-25 kadar farklı ülkeye gittim oralardan fotoğraflarım var. Farklı ülkelerden minare fotoğraflarım var mesela. Kitap olarak basılmıştır. Farklı koleksiyonlarım var. Bunlardan biri de dergilerin birinci sayıları. Dergilerin birinci sayılarını biriktirdim. Ve onları geçen sene Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi'ne bağışladım. 2500 tane. 2500 birinci sayı dergi. Her konuda. Sağ, sol, spordan sinemaya kadar. Mesela imzalı kitap koleksiyonum var. Birkaç bin tane imzalı kitap. Onları da şimdilik evde tutuyorum. Ömür boyu topladığım kitaplar da var gayet tabii. Onlar ne oldu? Bursa'ya geldiniz, onu da söyleyeyim. Süleyman Uludağ hocamla birlikte kitaplarımızı Kültür Bakanlığı'na bağışladık. Şu anda Bursa'da "Bursa Tasavvuf Kültürü ve Edebiyatı Kütüphanesi" diye bir kütüphane oluşturuldu.

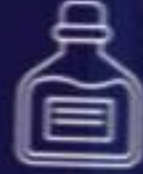
Mutlaka siz de bir yerden başlayın. İlla dergi olsun demiyorum. Bir şeyleri madde başına koyun ve ömür boyu biriktirin. 30 yıl sonra ne olacak biliyor musunuz? Kendiniz bir müze kuracaksınız. Bu şu anda size rüya gibi gelebilir, ama bugün başlarsanız bu rüya değil. Ne yazık ki şu anda bir şeyleri biriktirme kültürünün uzağına düştük. "Kullan ve at" kültürü hakim. Kullan ve at, kullan ve at... Yenisini al, yenisini al... Bu kapitalizmin bize öğrettiği bir şeydir. Kuzu kuzu kapitalizmi destekliyoruz. Ama sorarsanız fikren hepimiz kapitalizme karşıyız. Maalesef bu konuda dünya piyasalarının da tahrik ettiği gibi kötü bir noktadayız.

Peki bu kadar çok ülkeye seyahat etmenizdeki temel fikriniz nedir hocam? Seyahat mefhumunun sizdeki yerini öğrenebilir miyiz?

Tarihî yapıları görmek, ziyaret etmek ve ibret almak gerekiyor. Biliyorsunuz bu aslında Allah'ın emridir. Nasıl Allah'ın emridir? Seyahat biliyorsunuz Kur'an'ın emirlerinden biri. Birkaç defa, birkaç âyette geçiyor bu. Yeryüzünü gezip dolaşın" diyor. "Yeryüzünü dolaşın ve öncekilerin akıbetini görün." diyor. Önceki zalimlerin akıbetini görün, öncekilerin bıraktığı eserlere bakın diyor. "Öncekilerin" bıraktığı eserler, Müslümanların değil. Tarihin hangi dönemi olursa olsun o eserleri koruma vazifemiz vardır. Müslüman, tarihî bir yapıyı ister Roma dönemi olsun, ister putperest bir dönem olsun, yıkamaz. Osmanlı da yıkmamıştır. Osmanlı istese idi o Bizans surlarını duman ederdi. Viyana'ya giden Osmanlı. Ama kıyısına bile dokunmadı. Bu âyete göre o surları yıkamazsın. Gelenler o surları ziyaret edecek, görecek, onları yapanları da tanıyacak. Tarihe böyle bakmak önemlidir. Netice-i kelâm tarihi dokuyu korumak arkadaşlar, bizim dinî bir vazifemizdir. Hangi kültüre ait olursa olsun. O insanlık kültürüdür.

“All in One” Kampüs ile

Haliç'te Parla

 halic.edu.tr

 0212 924 24 44

ŞİMDİ SEN DE ZİRAAT KATILIM'A ANINDA KATIL!

Tüm Kamu Bankaları
ATM Kullanımı
Ücretsiz!

Fatura ve
Kurum Ödemeleri
Ücretsiz!

Kart Aidatı ve
Hesap İşletim
Ücreti Yok!

Katılım Mobil'i
Hemen İndir

Ziraat Katılım

Zeynep Rana
Tekin*

DERVİŞLE

SABA

BA

BA

BA

BA

-Hatırlar mısın, insan gitmekten yapılmıştır / Dünya kalmaktan / Kal benimle, gitme, dünya dar / Alan açık, denizler var / Allah'ın dağları ve evliyaları aynı yaşta / Bunu ancak ikimiz bilebiliriz / Yalpa yalpa merhamet / Yalpa yalpa vicdan / İnsan, gitmekten...-

Genç: Bir süredir düşünüyorum. İnsan gittiği zaman geriye ne kalır, ardında neler bırakır, yanında neleri getirir veyahut neden gider, gitmek zorunda mı bırakılır ya da gitmeyi bir seçim olarak kendi mi yapar üzerine... Gitmekten kastım bir muhaceret aslında. Bir yerden başka bir yere taşınma hâli diyor buna TDK. Benim gidişim taşınmaktan öte dönmek üzerine. Kendi içime taşınasım var bir süredir ve orada bir süre yaşamak. Geçen bir arkadaşına anlatıverdim ama ben mi anlatamadım o mu duymadı hatırlayamıyorum. Anlayacağın karıştırm bu sıralar ve hatırlayamadıklarım günden güne artıyor. Öyle olunca da dedim ki bir dervişi göreyim bir parça ekmek, iki yudum su ve birkaç sözünden istifade edeyim.

Derviş: Eyvallah dostum. Evvela şunu söylemek isterim ki bir kalp ancak ve ancak hissettiği sürece yaşayabilir ve yaşadığı sürece de hissedebilir. Büyüklerin "Bir kalbiniz vardır onu hatırlayınız." demesi de bir nevi bunu hatırlatıcı niteliktedir. İşittim ve gördüm ki senin kalbin seni kendisine davet etmeye niyet etmiş, bir süre seni orada misafir etmek ve muhabbet etmek istiyor. Bunun için de sesini biraz yükseltmiş, biiznillah duyurmuş. Zira bu hisler sadece sana özel de değildir. Neredeyse her insan böyle hislerle hayatında bir defa dahi olsa yüz yüze gelmiştir. Kimi bunları dünyalıkla doldurup kalbinin sesini kısmaya çalışır kimi de ona kulak verip ne anlattığını anlamaya çalışır.

-Hatırlar mısın / Eskiden okumam için rüya gönderirdin / Az görülmüş ve az anlatılmış rüyalar / Karşıları beni mektup kâğıtlarında / Tüm uzun yürüyüşlerimde okuduğum / En nadide rüyalarından birisini / Uzun yıllardan sonra tekrar gördüm / Şimdi düşünüyorum kısa kısa tüm bunları / Hayatımız artık / Çok görülmüş vasat bir rüyanın / Berbat bir tabirine döndüğünden beri-

Genç: Yani bu hisler sadece bana özel değil, birçok kimse bu hislerle boğuşmuş öyle mi? Şaşırdım açıkçası. Bana

öyle geliyor ki bazen herkes çok mutlu, akıllı, düzenli, mantıklı ben hiç... Sanki herkes ak bir tek ben kara, herkes gitmiş ben kalmışım bir başıma, herkes bulmuş aradığını da koca boşluk düşmüş benim payıma. Oysa sen şimdi diyorsun ki bunlar kalbimin bana kendini hatırlatma biçimleri. Oh! İçime su serpildi, yeniden nefes almayı öğrendim sanki. Şimdi de şunu merak ediyorum derviş, peki ben kalbime nasıl döneceğim?

-Balkona çıkmanın fen bilgisi/ Pencereden bakmanın matematiği/ Ve uzun uzun gülmenin ehliyeti/ Bunlar hep baharla ilgilidir, hatırlar mısın-

Derviş: Evvela kalbinin sesine kulak vererek ve umut etmeyi hatırlayarak işe başlayabilirsin genç dostum. Umut etmek ilk adımı atmak, ilk tuğlayı koymak gibidir her zaman. Gel Yusuf Sûresi'ndeki şu âyeti hatırlayalım beraber. Hz. Yakup Hz. Yusuf'u aramak için oğullarını göndereceğinde onları şöyle tembihlemiştir: Ey oğullarım, gidin, Yusuf'u ve kardeşini araştırın. Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin; zira kâfir kavimden başkası Allah'ın rahmetinden ümit kesmez."

Kalbini Allah'a karşı ümitle doldur genç dostum, O (cc)'nin zikrine sürekli olarak devam et. İnsanın hallerinin mevsimler gibi gelip geçici olduğunu hatırla. Çabanı kendine azık bil. Dünya ve ahiret işlerini dengede tutmaya çabala.

-Vazgeçilmez bir bahar günü olsaydı bugün / Ilık ılık esen tatlı rüzgârlarla dirilen/ Kalbindeki evin / Camlarını açma hissi uyandıran / Ve sana mutfaktaki saate / Yepyeni bir isim verdiren / O zaman şöyle bağırdın: / Bugün bahar, herkes dışarı-

Genç: Seninle konuşunca sanki uzun bir kışın ardından dalları yeşeriyor ağaçların, uzun süredir görmediğim arkadaşımı bir anda karşımda buluveriyorum, uzun zamandır kaybettiğim kitabımı bir anda buluveriyorum sanki Derviş....

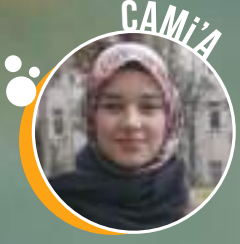
-Güzelâşık/Hatırlar mısın tüm bunları-

Derviş: Eyvallah genç dostum. Maharet konuşanda değil konuşuranda... Rabb'imize hamd olsun.

Genç: Hamd olsun derviş, hamd olsun...

Not: Mustafa Akar-Güzelaşık şiirinden alıntılanmıştır.

*Üsküdar Üniversitesi'nden taze mezun bir psikolog. Uzun yürüyüşler yapmanın, öykü okumanın ve şiir dinlemenin ona hayatı daha bereketli kıldığına inanır. Kendini ve başka kimseleri anlamayı hep ister. Eğer işler istediği gibi gitmiyorsa da mutfağa girip olmayana bir de yemek kabilinden oldurmayı denemek en büyük hobileri arasındadır.

A. Firdevs
Divleli*

DİŞ KÖYÜN GÜLÜ

MARİUF CAMİİ

Ne zaman Osmanlı'nın hüküm sürdüğü topraklarda olan adaletini, hoşgörüsünü anlatmak istesek farklı dinlerin ibadethanelerine ve yaşamlarına olan saygısından söze başlarız. Hoşgörü, adalet ve saygının kitabını yazacak bir imparatorluk örneği...

Camiye çevrilen kiliselerin eski mimari ve sanatsal detaylarının korunması bunun en güzel örneklerinden. Ve bu örneği verirken en sık duyduğumuz Ayasofya Camii'dir. Ancak bana sorarsanız Kariye Camii bu konuda Ayasofya ile yarışır. Peki Kariye Camii neden Osmanlı'nın hoşgörü ve saygısının örneği olarak gösterilebilir?

Kariye Camii'nin tarihini inceleyecek olursak aslında başlarda herhangi bir tapınaktan farkı olmadığını görürüz. Orijinal olarak "Chora" ismine sahip kilise Yunan'dan gelme dış köy, ya da şehrin dışı anlamlarına geliyor. Ve gerçekten o zamanlar Konstantiniyye'nin surlarının dışında kalan 6. YY'da inşa edilmiş bir kilisedir (Bazı kaynaklar 4. YY'a kadar dayanan tarihi olduğunu da öne sürmekte). Daha sonra 14. YY'da Bizans İmparatoru II. Andronikos'un saray görevlisi Theodoros Metokhites tarafından yenileniyor. Yapılan çalışmaların sonunda Chora artık basit bir manastır olmaktan çıkıyor, fresk ve mozaiklerle süslenmiş olağanüstü bir eser haline geliyor. Öyleki Kariye Camii'nde bulunan fresk ve mozaikler Bizanslılardan kalma en önemli sanat örneklerinden biridir.

İstanbul'un Fethi'nden sonra kilise Osmanlı'ya geçti ve II. Bayezid tarafından camiye dönüştürüldü. Kilisenin mimarisi, camiye çevrildiğinde dahi büyük ölçüde korundu. 1945'de Bakanlar Kurulu tarafından verilen kararla müze statüsüne geçip ibadete kapatıldı. Ta ki 2019'a kadar. Bu tarihte yeniden cami olması için tadilata girdi ve 2020 itibarıyla ibadete ve ziyarete açıldı.

Gelelim bu muazzam ibadethanenin mimari ve sanatsal özelliklerine. Kilise, inşa edildiğinde üç ana binadan oluşuyordu; dış narteks, iç narteks ve naos (kutsal alan). Daha sonradan Parekklesion olarak bilinen ek bir şapel binası ekleniyor. Bu tür bizans mimarisinde üç bölümden oluşan tapınakların yapılma sebeplerinden biri pratik alan kullanımı olması içindir. Bir diğer sebep ise Süleyman Tapınağı'nda olduğu gibi üç temel alandan oluşmasıdır.

İç ve dış narteksi süsleyen fresk ve mozaikler kronolojik bir anlatıma sahip. Meryem aleyhisselamın doğumu, büyümesi, "Yûsuf" ile nişanlanması anlatılır. Bu anlatım İç Narteksten başlar. Dış Narteksten içe doğru girdiğinizde kubbelerdeki insan figürleri dikkat çeker. Kubbelerde Meryem'in, İsa'nın (theotokos), Evrenin Efendisi İsa Mesih'in, Meryem'in ve Yûsuf'un soy ağacını temsil eden insan figürleri bulunur.

Bunlar mozaiklerin anlattığı dini hikayelerden sadece birkaçı olmakla beraber, İslam ile uyuşmayan hikayelerin oluşturduğu bu sanat eserlerinin Osmanlı Döneminden bugüne kadar korunuyor olması sadece Osmanlı'nın değil İslâm dininin de hoşgörüsüne fevkalade bir örnektir. Osmanlı'nın geriye bıraktığı, dinler arasında göç etmiş bu mabed görülmeye ve duyulmaya değer olduğunu bir kez daha kanıtlıyor. Dileriz ki dinimiz ve milletimizin bu hoşgörü ve saygı kültürü nesilden nesile akan bir zenginlik olur.

KONUM

Bizimle Paylaşın

Siz de her sayıda tanıtacağımız camileri ziyaret edin, #gençlikcamideğülzel hashtagi ve @sadesodadergi etiketi ile bizimle paylaşın!

İclâl Yılmaz*

ATLÂL: BİZDEN KALAN İZLERE

**BİR MİLLETİ MEDENİYET SAHİBİ KILAN VE BUGÜN
O DİK YOKUŞU ÇIKMADAN ULAŞAMADIĞIMIZ TÜM
GÜZELLİKLERE SÖYLENMİŞ BİR ŞİİR...**

Bir yere geç kalmak ruhumda tarifi zor bir sıkıntı oluşturur. Bu geç kalınan yer ders ise sıkıntının derecesi oldukça yüksektir. Bu sebeple ilk kez katılacağım bir ders için saatler öncesinden yola çıkmıştım. Otobüsten indiğimde dersin verileceği mekâna varmak için önümde bir insanın çıkmasının neredeyse imkânsız olduğu dik ve uzun bir yokuş vardı. Yokuşun iki yanı ıssız ormanlık alanlara bakıyordu. Kendi kendime buradan bir daha çıkamayacağımı, dersten kaydımı sildirmem gerekeceğini düşünerek yolu tamamladım. Geniş bahçeye açılan kapıdan içeri girdiğimde karşılaştığım görevli, oldukça endişeli olan hâlimi anlayarak yanlış yoldan geldiğimi, kullanabileceğim farklı güzergâhları anlatıp beni teskin etti. Sonraki haftalarda çok daha kolay olan diğer güzergâhları kullansam da o ilk hafta hissettiğim endişeyi, yeni bir şeye başlarken duyulan heyecanın böylesine çabuk sönüşünü unutamadım. Şairin “Nereden başlasan orası yokuş” deyişini unutmamam gerektiğini de o gün anladım.

Ulaşımı oldukça zor olan ve tahmin edileceği gibi iskân sahasının uzağında kalan bu yer, Mehmed Atâullah Efendi ya da Şeyh Atâ Efendi Tekkesi adlarıyla anılan bir mekân. Tekke, Kanlıca’dan Kavacık ve Göztepe’ye giden eski dağ yolu üzerinde yer alıyor. Mehmet Ataullah Efendi’nin 1750-1775 yılları arasında kurduğu tekkenin vakfiyesi ise damadı ve halefi Amasyalı Şeyh Ubeydullah Efendi tarafından tanzim edilmiş. Tekkelerin kapatılmasının ardından burası da boşaltılmış ve zaman içinde harap duruma gelmiş. 1905 yılında onarılmışsa da kısa bir süre sonra yeniden metruk kalmış. 1976’da çevre halkının gayretleriyle ihya edilmiş ve cami olarak kullanılmaya başlanmış. O günden sonra münevvi halini koruyarak hizmette kalmış.

Bu günlerde beni oraya götüren sebep ise tekkenin 2009 yılında BİKSAD’ın hizmetine verilmiş olmasıdır. Bir kültür sanat derneğinin estetikte gösterebileceği neredeyse her güzelliği orada müşahede edebilirsiniz. Bahçesinde “medeniyetimizi bahçe ölçüğünde göstermeyi” hedefleyen bir yaklaşımla ulvi manaları somutlaştırarak anlatma geleneği sürdürülmüş. Bunun sonucunda Boğaz’ı hâkim bir açıdan gören bahçede birçok güzellik aynı anda görülebiliyor. Dikilen kalem selvilere adedi ve ebced karşılığı hesap edilmiş, yapılan havuzlarla su medeniyetimiz anlatılmaya çalışılmış, bahçenin asıl sahibi hükmündeki koyunlar, tavşanlar ve güvercinler için özel alanlar düzenlenmiş. Derslerin yapıldığı sınıflar ise Boğaz’ı görecek konumda, duvarları cam olan çadırlar şeklinde tasarlanmış. Mekân, tekke hüviyeti bozulmamaya çalışılarak kucağında birçok güzellikleri barındıran birçok güzelliği barındıran bir cami haline getirilmiş.

*Çanakkale AİHL mezunu. Üsküdar Üniversitesi Psikoloji Bölümü öğrencisi. Bu yolculuktaki tek çabası: Kelimelerin kalbine vahyedilen manayı anlamakta bir adım ilerlemek.

Bugün birçok kişi Ataullah Tekkesi’ni sanat kursu olması yönüyle tanıyor. Tekke hüviyetinin bozulmaması çalışmaları estetikte/mimaride başarılı olsa da tanınırlık yönünde aynı etkiden söz edemiyoruz. Orada ders alan, birçoğu derslere 2 yıldan uzun süredir devam eden, kişilerin de mekânın bu yönünü bilmediklerini, hayret ederek, fark ettim. İnsanların büyük kısmında var olan “önünü-ardını araştırmama, merak etmeme” karakteri ömrünün daha ileriki senelerini yaşayan birçok kişi için bir hâl-i mütekerrir olmuştur. Henüz bu duyguya yenilmemiş olmakla mütehayyir kalan ruhumsa bu yazıyı yazmama sebeptir.

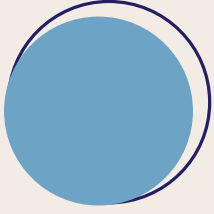
Beraber ders aldığım ve yaşları kırkların başı ile ellilerin sonu arasında değişen sınıf arkadaşlarım da benim bu hayretimi görerek merakıma kulak vermeye, bildiklerini anlatmaya başladılar. Duyduklarım tekkeye dair yeni bilgiler değildi ancak tecrübeleri, hayata bakış tarzları ve özellikle hiçbir zaman nezaket istikametinden şaşmayan ince üslûplarıyla onları dinlemek bana yeni hâl güzelliklerini tanıtıyordu. Bir dersin kimden alındığı kadar kimlerle alındığının da önemli olduğunu bu sayede gördüm.

Dersin ikinci ezanıyla başlayıp akşam ezanıyla bitmesi sebebiyle gün batımını etrafı cam olan sınıfımızdan izliyoruz. Hocamız ud üzerinde notalara nasıl basmamız gerektiğini gösterirken gün boyu boğazda nöbet tutan güneş, keskin parıltısını birazdan yanacak olan köprüünün ışıklarına emanet ediyor. Birçok hâl güzelliklerini kendilerinde gördüğüm sınıf arkadaşlarım / ablalar, abiler verilen molada çaylarını doldurup medeniyetimiz, dinimizin güzelliği, Peygamber Efendimiz (sav) hakkında sohbete başlıyorlar. Genellikle, yaşı elliye geçmiş Kayserili bir abinin memleketinin deyimlerinden beslenerek anlattığı bir hadis-i şerif ile muhabbetin sonuna geliniyor. Kayseri ağzıyla anlatılan o hadislerden birçoğu, daha önce dinlemiş olduğumuz halde, sınıftakileri etkiliyor.

Bedevî Araplarda “Atlâl” olarak adlandırılan, İmruülkays’ın başlattığı, bir gelenekten bahsedilir. Atlâl, sevgilinin bulunduğu kafilenin geçici olarak konakladığı ve bir müddet sonra terk ettiği yerlerde kalan izlere/harabelere şiir söyleme geleneğidir.

“Durun sevgiliden kalan izler üzerine ağlayalım.”

Her hafta birkaç saatliğine bizi misafir eden Ataullah Tekkesi’nde arkada günün son ışıkları kaybolurken sınıfta edilen muhabbet ve klasik musikimizin ruhu besleyen sesi ile kendimi atlâl geleneğini anımsarken buluyorum. Oradaki tüm sesler birleşip medeniyetimizin kaybolan yüzüne, yitik hazinemize söylenmiş bir şiiri oluşturuyor. Bir milleti medeniyet sahibi kılan ve bugün o dik yokuşu çıkmadan ulaşamadığımız tüm güzelliklere söylenmiş bir şiir.

Yasin Murat
Kocabıyık*

ŞİİRDEN HAZZETMEYENLER İÇİN ŞİİRE DAİR PROPAGANDA

Peki ne yüksek ürün vermiştir bize şiir? Bu soruya bu çağda cevap aramak yıpratıcı ama tek cevap bile yeter aslında: Koskoca bir İstiklal Marşı. Bir tarih öğrencisi olarak arttırıyorum Vesiletü'n Necât, bir Yûnus Emre bir de Mevlânâ ve dâhi Selçuk Bayraktar.

*Ben öyle bilirim ki yaşamak
Berrak bir gökte çocuklar aşkına savaşmaktır*

Öncelikle bu kadar ciddi hatta netameli bir konu hakkında yazmak -hele ki dergideki ilk yazımın bu olması- sinir uçlarımı yüksek bir gerilime maruz bırakıyor. Evet bu yazı bir propaganda ve şiir hakkında. Aslında bunu yazının başında açıkça söylemem biraz ironik çünkü en iyi propaganda, propaganda olduğunu belli etmeyen propagandadır. Propaganda size kendini sezdirmediği sürece esas gücünü bulacaktır ama ben bunu yapmayacağım çünkü başta şiir propagandaya aykırıdır, propagandanın gücü bir kandırma cadan ibarettir. Şiir gücünü hakikatten alır, hiçbir yazın türünde gerçeği bir şiirin size verdiği çıplaklıkta bulamazsınız çünkü en saf en yoğun hâl şiire aksetmiştir. Peki ben niçin kendimle çelişen bir şekilde böyle bir başlık attım?

Karaman'da bulunan aile evimin bahçesindeki ceviz ağacının altında hararetli bir sohbet içerisindeyken, konu evvelce mimariye sonra sanata ve en sonunda şiire geldi; pek kıymetli bir arkadaşımın şiirlerinin önemini vurgulayan bir şey söyleyince dönüp bana "Amm büyük işler yapmışlar ha! Alt tarafı şiir yazmışlar." dedi. Ben de hâliyle sustum çünkü bir şey dediğim takdirde karşımdaki arkadaşım o tarafılık ve haklı çıkma isteğiyle beni anlamayacak bir vaziyetteydi yahut ben bundan korktum.

Bu kısa anımdan sonra gerçekten bu soruyu sormak isterim şiirin yeri nedir? İşlevi nedir? Ne yapar bu şiir denen şey? Her şeyden evvel "şiir" ve "şuur" Arapça aynı kökten gelir, bunu anlamamız son derece elzem. Yani bilincimiz ve şiirimiz iltisaklıdır, bu iltisak neticesinde biz bir takım yüksek ürünler elde ederiz. Peki ne yüksek ürün vermiştir bize şiir? Bu soruya bu çağda cevap aramak yıpratıcı ama tek cevap bile yeter aslında: Koskoca bir İstiklal Marşı. Bir tarih öğrencisi olarak arttırıyorum Vesiletü'n-Necat (bilinen ismiyle Mevlid), bir Yûnus Emre bir de Mevlânâ ve dahi Selçuk Bayraktar.

Tabii saydığım şiirler ve mutasavvıflar bu kümede bir aşinalık sezdirebilir ama son isim bu kümeye nasıl düştü diye merak edecek olursanız sayın Bayraktar bir programda "Ben öyle bilirim ki yaşamak / Berrak bir gökte çocuklar aşkına savaşmaktır" dizesini okumuştur. Bu dize İsmet Özel'in Sevgilim Hayat adlı şiirinden, şimdi siz doğal olarak "Aman canım ne olacak bir dize okuyuvermiş işte." diyebilirsiniz ama ne diyordu Filistinli şair Mahmud Derviş "Şiir bir uçağı düşüremez ama bir pilotun kafasını karıştırabilir.". Karıştırdığı da çok açık çünkü biz bugün İsraili yahut Amerikan bir şirketin bir alt kolu olarak kurulmuş bir Baykar görmüyoruz, Türk bir Baykar görüyoruz. Yani İsmet Özel olmasa da bir Selçuk Bayraktar olurdu ama böyle bir Selçuk Bayraktar olamazdı yahut ben de böyle olmazdım yahut bir başkası Atilla İlhan, Sezai Karakoç okumasaydı böyle olamazdı. Yani şiir bizim keyfiyetimizi belirler. Tabii buna da aynı şekilde nicel kafalar "Benim şiirle alakam olmaz neyimi belirleyecek?" diyebilir ama biraz olsa düşünsük bunu diyen adam öldüğünde yahut o adamın bir çocuğu olduğunda kırkında muhtemeldir ki Mevlid okunacak. Mühim gecelerde Allah'ı şiirle anacak, öyle ya da böyle o adam Türkiye'de yaşıyorsa ve Türkçe konuşuyorsa mecburen Yûnus Emre'nin mısralarına değecektir. Bu örnekler fazlasıyla uzatılabilir ve çeşitlendirilebilir.

"Kısacası söze ne denli değer veriyorsak manayı o denli idrak ederiz"

Bir de bir zamanlar bana "Hayat şiirlerdeki gibi değil." denmişti, buna cevabım ömrüm yeterse bir sonraki sayıda olacak, gözleriniz bu satıra kadar geldiyse çok teşekkür ederim.

*İbn Haldun Üniversitesi Tarih bölümü öğrencisi. Güzellikler onun başını döndürdüğü için pek düz yürüyemez, iyi düz yazı hiç yazamaz.

İlhami Atalay

Ressam İlhami Atalay'ı İstanbul Tasarım Merkezi'ndeki atölyesinde ziyaret ettik. Yağmurlu bir İstanbul gününde pencerelerden Sokullu Mehmet Paşa Camii'ni seyrederek ilham bulduğumuz bu muhabbette neler konuştuk?

İsminiz bir ressam için seçilebilecek en güzel isim. İlhami ismini size kim koymuş? Bir hikayesi var mıdır?

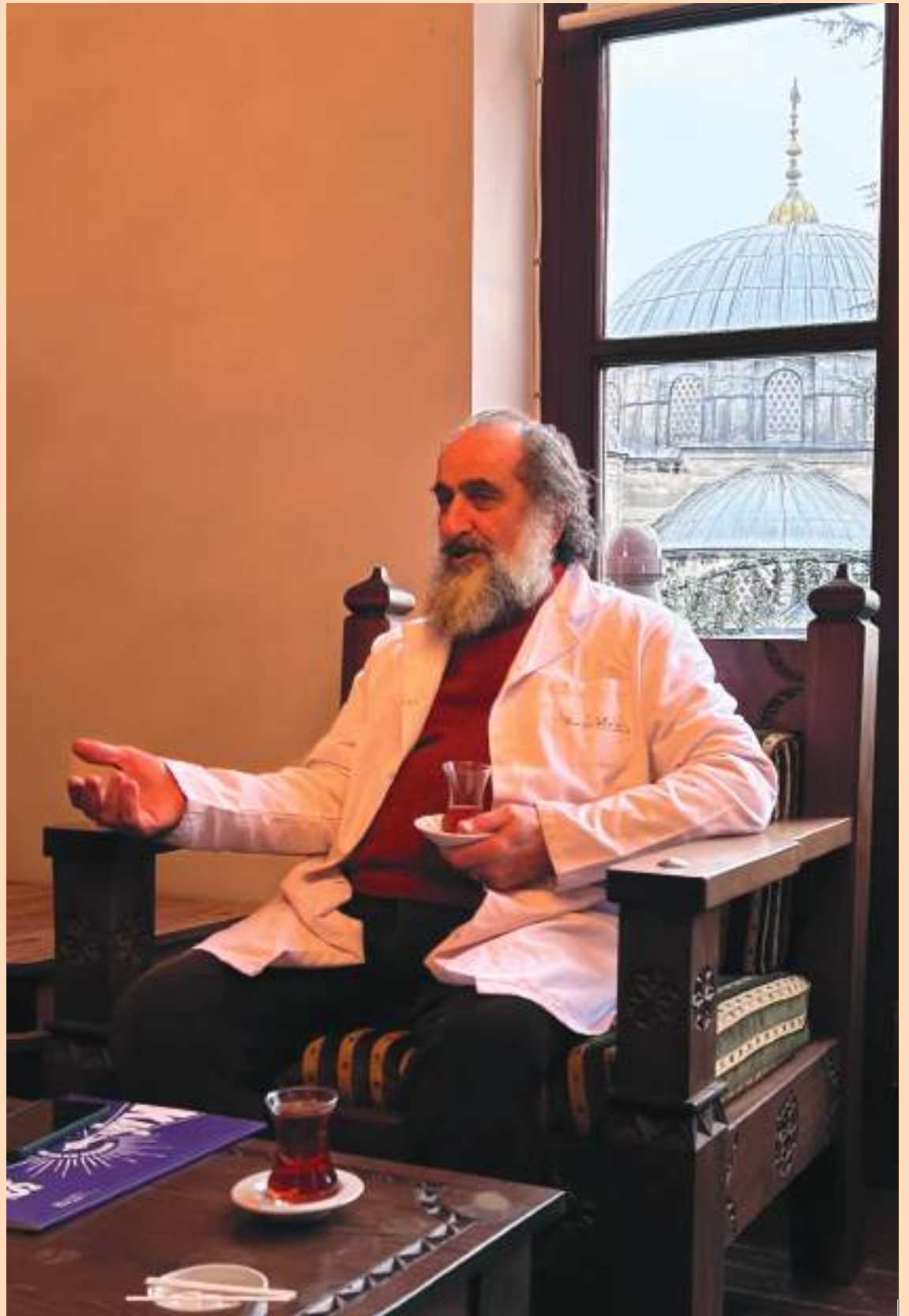
Amcam koymuş, bana memlekette İlham deniliyor ama nüfus kağıdında İlhami yazıyor tesadüfen konulmuş adımdır.

Size sanatın ilhamı huzurla mı gelir huzursuzlukla mı ?

İlham huzursuzlukla geliyor. Şimşekler çakarak, gök gürültüsüyle geliyor. Ve ışık olarak beliriyor. Muazzam sancılar çekiliyor, çalkantılar oluyor, bunalımlar geçiriliyor. Ondan sonra bir ışık geliyor ve yol açılıyor.

O sancılar ya da zorluklar maddi zorluklar mı?

Hayır manevi zorluklar. Muazzam manevi sıkıntılara giriyorsunuz. Birtakım farklı, şimdiye kadar ortaya konulmamış bir şey ortaya koymak için, yeni bir yol açmak için büyük sıkıntılara, büyük bunalımlara girmek gerekiyor.

Kabiliyetlerimizin sorumluluğunu taşıdığımızı söylüyorsunuz.

Evet, herkes kabiliyetinin ürününü vermek zorunda. Arı bal yapmak zorundaydı ben bal yapmıyorum diye protesto yapamaz. Bir ressam da eğer gerçekten sanatkârıysa ben bugün sanatkârım, yarın gazeteci veya başka bir şey olayım diyemez.

Yeteneklerimiz bize nasıl sorumluluklar verir ?

Yeteneğinin sorumluluğu olarak birtakım şeyleri yüklenmek gerekiyor. Yeteneğini kötüye kullanabilirsin, serbestsin ama bunun sorumluluğu var. Kabiliyetini insanların selameti uğruna kullanırsan o zaman onun zekâtını vermiş olursun. Bir de çırak yetiştirmen lazım, senin seviyenden daha ileride bir çırak yetiştirmek zorundasın. Bu da yeteneğinin zekatıdır.

Her şey sanatkâr için mubahtır, diye bir felsefe olamaz bizim için. Bir sorumluluk almak zorundayız. Mesela biz Batılı sanatkârlardan farklı olmalıyız. Batılı sanatkârlar sanattan nasıl anlıyorsa biz de onların görüşlerine göre hareket ediyoruz. Bu yanlıştır. Aramızdaki farkları ortaya koymamız gerekiyor. Batılıların inancına göre sanat farklı, bize göre farklı olması lazım. Mesela Batılılar Hazreti İsa'nın çarpmış gerilmiş resmini veya peygamber, melek resimleri yapıyor. Bize göre bunlar anlamsızdır.

Eski Yunan'da insan ilahlaştırıldığından dolayı insan bedenine dayalı bir sanat tarzı gelişmiş. Yunanlılara göre en mükemmel sanat eseri mükemmel bir insan bedenidir. Ama bizim anlayışımıza göre böyle bir şey olmuyor. Bizim inancımız farklı olduğu için farklı şeyler yapmamız lazım. Ama biz sanatı, Avrupalı ressamın hayat hikayelerini okuyarak, onlara özenerek, onların kitapları bizim memleketimizde yaygınlaştırıldığı, kültür emperyalizminin etkisi altında olduğumuz için böyle algılıyoruz.

Dün bir tuval üzerine yapıştırılmış bir muzun altı buçuk milyon dolara sattılar. Altı buçuk milyon dolar ödeyen kimseye ne yapacaksınız diye sorulduğunda "O muzun yiyeceğim." dedi. Bize göre bunun sanat olması mümkün değildir. Bizde sanatın mantığı ve estetik değeri olması lazım.

"Bize göre sanat nasıl olmalı?" konusunda bir sanatkâr olarak düşüneceksek çok bunalımlar geçirmemiz lazım. Çünkü şimdiye kadar Batıların etkisindeki sanat anlayışıyla yetişmişiz. Ben de 15 sene Batı kültüründe eğitim görmüş bir insanım. 15 senede öğrendiklerimi 25 senedir unutmaya çalışıyorum. Dersimize anatomi hocaları, tıp fakültesinden profesörler geliyordu. Biz anatomiye çok iyi öğrendik. Mecburi olarak çıplak modelden çalıştık. Niye? Sanat, Yunan sanatının etkisinde olduğu için. Bize göre saçmalık olan şeyleri sanat olarak bize kabul ettiriyorlar.

Marcel Duchamp bir pisuvar koydu, imza attı. "Ben sanatın

peygamberiyim." diye ilan etti kendini. Joseph Beuys banyo küvetini müzeye koydu -bunların hepsi Yahudi olduğu için müzelere alınıyor, Yahudi olmazsa o müzelere alınmaz- "Ben sanatın ilahıyım." dedi. Beni onun yanına gönderdiler eğitim almak için, baktım ki adam Yahudi olmasa kimse banyo küvetini sanat müzesine koymaz. Binlerce banyo küveti üretiliyor bu bir sanat değil ki zanâat. Ama kimseye anlatamıyorsun.

Sanat müzeleri böyle saçmalıklarla dolup dolup dolup taşıyor. Adam floresan lambası takıyor. Sanat eseri yaptım diyor. Ben sanatkârım diye yazıyor. Tuvali sanat oluyor. Boş duvara asıyor yine sanat oluyor. Boş çerçeve! boş çerçeveyi satanlar var. Boş çerçeve yapan bir sanatkâr, demek istiyor ki ben artık bittim, yapacak bir şeyim kalmadı. Biraz önce dediğimiz gibi sanatkâr kabiliyetinin hesabını vermek zorunda. Sanatına devam etmek zorunda. Boş çerçeve asıp ben bittim diyemez.

Sanatkâr üç türdür: Doğma, değme ve çakma. Doğma sanatkâr gerçekten Allah tarafından ilhamlarla, duygularla donatılmış bir insan olarak yaratılıyor ve kendi yolunu buluyor. Değme sanatkâr, kendilerinde doğuştan büyük kabiliyetler olmadan ve az bir kabiliyetle dahi olsa bir sanatkârın yanında yetişip onun elinin değmesiyle belli bir noktaya geliyor. Çakma sanatkâr da boş çerçeve örneğindeki insanlar gibi hiçbir değeri olmadığı halde balon gibi şişirilmiş kişiler oluyor. Belki şovmen olabilir ama sanatkâr olması mümkün değil.

Sanatımızın Avrupa etkisinde olduğunu söylüyorsunuz. Biz de şöyle bir soru soruyoruz size. Bir eser nasıl Türk eseri olabilir?

Her sanatkar kendi coğrafyasının ürününü vermek zorunda. Kendi kültür coğrafyasında zürafa yoksa zürafa yapsa olmuyor. O zaman Afrika'da yaşamış olması lazım. Kendi coğrafyasındaki tarihten, kültürden, hatıralardan, destanlardan beslenmesi lazım. Bu şekilde kendi kültürünün ürününü verebilir.

Zehra Güler*

HAKİKATİ ARAYAN ENTELEKTÜEL BİR MUHACİR

Alev Alatlı

Türk kültür, medeniyet ve düşünce hayatı için çok mühim bir şahıs olan Alev Alatlı 79 yıllık yaşamını “hicret” olarak tanımlardı çünkü o kendine göre hakikati arayan entellektüel bir muhacirdi. Yaşamı boyunca çeşitli coğrafyalarda mücadele içinde olan insana, 21. yüzyılın tüm meselerine dair yazılar yazdı, anlattı. Ona göre davası olmayan bir edebiyatçı olamazdı. Kendisi de romanlarında bireyden ziyade toplum ile ilgili konuları işledi. Üzerine titrediği 4 kavram vardı: Ahlâk, adalet, adap ve akıl. Her şeyi bu 4A formülü üzerine kurmuştu. Günde en fazla dört saat uyurdu ve bir dünya nöbeti tutardı. Bu nöbetlerden biri de yıllardır işgal altında bulunan Filistin’di.

Kendi Dilinden

“Dünyayı bilmeyen dünyanın maskarası olur.”

“Günbegün dağılan, lider krizi geçiren, paçozlaşan Batı dünyasını görüyorum. Biz buhranı ithal etmediğimiz sürece bu kaosta sağlam durur, hatta fırsata çevirebiliriz. Safları sıklaştırmamız lazım.”

“Kurtuluşumuz şu an aklınıza gelen bir fikirde yatabilir. Aklınızı düşmana teslim etmeyin! Utanç verici düşünceleri uzaklaştırın, fethedin bu gezegeni! Fethedin, soykırım bitsin!”

Alev Alatlı'nın Nasihati

Nasihatimdir, vasiyetimdir.

Güneş her gün daha mütekamil bir dünyaya doğmaz. Tarih ezelden ebede dümdüz uzanan doğrusal bir hat değil, devirli bir oluşumdur. Gün olur, en gerideki en öndekinden ileride olur. Aristarkus, Kopernik'e “zıpçıktı astrolog” diyen devrim-

ci Martin Luther'den daha ilericidir. Ahmet Yesevi, Kadızade Mehmet'in çok ötesindedir. Siz istihkamlarınızı güçlendirin, zor zamanları fırsata çevirin. Benim yaşıma geldiğinizde, benim hiç olmadığım kadar hakim, fehim, müstakim, emin, mekin ve metin olun.

Aziz ülkemize gelince, ille de bir şeye benzetecekseniz, her budağından sürgün atan salkım saçak bir böğürtlen çalısına benzeteceksiniz Türkiye'yi. Bir sürgünü çiçeğe dururken, diğerinin kurumakta, ötekinin meyve vermekte olduğunu görün. Tek bir sürgüne takılıp kalmayın, bütüne bakmayı âdet edin. Unutmayın ki düz akılla anlaşılmaz, pergele, cetvele gelmez, kendisine has bir kimliği vardır, Türkiye'nin. Batmaz. Batarsa, okyanuslar taşar. Mademki son temsilcileriyiz Gezegen'in iyiliği için yaşatılması elzem bir medeniyetin, bizi durduracak tek “gerçek”, soğuyan Güneş'in dünyamızı yarı yolda bırakması ihtimali olmalı.

Ne Dediler?

Ümit Meriç

Rusya'yı sever. Filistin'e ilk koşanlardan biri olur. Çeviriler yapar. Dergilerde yazar. Buda'nın "hem, hem"ini Aristoteles'in "ya, ya da" sından çok sever. Yazar, okur, yine yazar, yine okur. Davası vardır, paylaşmak zorundadır. Toplumun vicdanı olmak ister. Doğru bildiğini söyler. Yalnızdır. Siyasete

FİLİSTİN'E İLK KOŞANLARDAN BİRİ

yanmaz ama siyasetin dışına da düşmez. "Türkiye pergele gelmez. Kendine has bir matematiği vardır." diye meydan okur. "Kendisi ile barışık, yüzü dünyaya dönük, toplumsal benliği oturmuş bir Türkiye, dünyanın emniyet supabıdır." der ve son nefesini verir.

Süleyman Seyfi Ögün

Alev Alatlının özelliği bence şuydu: Tabii bu edebiyatçılarda var. Biz akademiklere göre onlar daha önsezileri kuvvetli insanlar. Mesela benim de bildiğim birkaç meseleyi konuşurduk ama bu bana çok orijinal gelmezdi. Fakat bir yerde bir laf ederdi, hiç düşünmediğimiz aklıma gelmediğimiz şeydir o. Çok kavrayış sağlayan, üzerinde düşünülmeğe değer bir şey söylerdi. Doğrusu ben hep o sözlerin alıcısı oldum. Ve ayrıntılara çok dikkat ederdi. Yemek yapmayı çok

severdi, yemek yaparken de ince ince ayrıntılara titizlenirdi. Hayatı da öyleydi, "Çalı dibini karıştırmak" diye bir tabir kullanırdı. "Bütün ayrıntıları yakalamak ve göz ardı edilen şeyleri oradan çıkartmak" anlamında. Fikir hayatı sürekli hafriyat halindeydi. Sürekli bir şeyleri kazan, bir şeylerin temellerini araştırın bakışı vardı. İlgi alanı çok genişti. Psikolojiyle de ilgilenirdi, teolojiyle de ilgilenirdi, tarih, felsefe... Yani çok yönlü bir bakış vardı.

ÇALI DİBİNİ KARIŞTIRMAYI SEVERDİ

Hayreddin Karaman

Rahmet-i Rahmân'a teslim ettiğimiz Alev Alatlının Hanım, birçok okur yazar takımının esen rüzgara göre yön değiştirdiği çalkantılı bir devirde yaşamış, elbette o da, farklı zamanlarda farklı düşüncelere ve düşünce gruplarına/hareketlerine yakınlık duymuştur. Ancak bunlar, daima tefekküre, samimi kabule, ilmî araştırmaya ve vicdanî kanâate dayanarak olmuştur.

tır. Bir bilgi deposu, bir yapay zeka değil insandır; işte bu sebeple sever, nefret eder, öfkelenir, üzülür, sevinir, aksiyon alır. Onun nihâî fikir ve aksiyon aşaması, Müslüman milletimizin değerlerine sahip çıkmak, onu hayatımıza iade etmek; kültür, medeniyet ve millî izzetimizi ihyâ ederek mevcut ve gelecek nesillerin özümsemesi için çaba göstermek olmuştur.

O mukallid değil, mütefekkir ve muhakkık-

Allah ğani ğani rahmet eylesin.

BİZ BU NOKTAYA DİKENLİ YOLLARDAN GEÇEREK GELDİK

Mutlak Olanla Yüzleşme: Benim Kaderim Olan Şey Başkaları İçin Bir Bilinmezlik Hali idi¹

İçeriden gelen sesler ve gülüşmeler şaşırtmıyor artık. Çünkü anlıyor gibiyim nedenini ve dahası böyle olması gerektiğini de hissediyorum. Neticede hayat hep bir anlamlandırma ve teselli bulmaya çalışma çabası değil mi?

Beyzanur
Paşahan*

Hayat yolculuğunun sayfalarını bir bir çevirirken bulunacağın her bir yer sana farklı bir konumun var olduğunu gösterecek. Ve ben bir haber ile farklı bir boyutun daha olduğunu gösteren o sayfayı çevirdiğimi fark ediyorum. Öncesinde duyulan, bilinen ama idrak edilmemiş olan o olgu şimdi tüm sıcaklığı ile – ya da soğukluğu demeliyim sanırım - yanıbaşımdaya duruyor.

Gasilhanenin soğuk duvarları arasında bekliyoruz. Üşümemin nedeni mevsimin kış olması mı yoksa ölümün bu kadar yakınına sokulmuş olmam mı? Bekliyoruz. Dışarıdan bazı konuşmalar çarpıyor kulağıma.

“Kardeşim” diyor tanımadığım bir ses, “Şu numarayı arayıp bildirmeniz lazım yoksa kimsenin haberi olmaz, cenazenizle ortada kalırsınız.”

Cenaze sahipleri de bilmiyor ne yapmaları gerektiğini diye düşünüyorum. Nerden bilsinler ki. Daha dün burada olacaklarını bile bilmiyorlardı. Hoş, ben de öyle. Ajandamda bugünü hiç de bu şekilde planlamamıştım. halbuki. Ne düşünüyorum... Ne önemi var şu anda bunun. Gasilhane duvarları arasında bacaklarım titriyor. Hayatımda hiç ölü görmedim ben. Dayanabilir miyim ki? Ne garip, yaşarken böyle düşünür mü insan başkası hakkında, içerde yatan da aynı kişi, aynı beden. Beni titreten ne o halde?

Dışarıda koşuşturmalar, konuşmalar duyuyorum yine. Mezarlık nerede olacak, nereye gömülsün? Şuraya gömmek istesek yakınları izin verir mi ki? Bir de izin almak mı gerekiyor? İmza atılması, evrak işleri vs. bir insan en yakınına da kaybetse yaptığı tek şey oturup ağlamak, yas tutmak değilmiş demekki. Bu sürecin de kendi içinde bir sistemi bir işleyişi varmış anlaşılır. Yaşamın diğer alanlarında olduğu gibi. Hani o düzeni takip etmezsen dışarıda kalırsın ya, onun gibi işte. Bu beni neden şaşırttıysa. Ölünce uçup gitmiyor ya ölümler. Ben sadece o kısmı hiç düşünmemişim. Hayatın doğal bir parçasını üstelik de en kaçınılmaz olanını arka plana atmışım. Anlamlandırmamın uzun sürmesi, şaşırmam hep bu yüzden.

Gasilhanenin kapılarının ardında turistler görüyorum. Neticede cami de bulunduğumuz yer de tarihi bir bölge, turistik bir güzergâh. Gülümseyerek sokaklara dalıyor, fotoğraf makinalarına göz kırpyorlar. Birbirine ne kadar da zıt iki gerçeklik yaşanıyor aynı anda diye düşünüyorum. Ben ne yaşarsam yaşayayım hayat kendi kaosunun içindeki akışıyla devam ediyor. Akıntının yönü, hızı, dokusu değişse bile hep akıyor, akmaya devam ediyor.

Cenaze arabası yolda ilerliyor. Kendisini takip edenlerle birlikte, içinde kim olduğunu dahi bilmeyenlere kendini göstererek ilerliyor yollarda. Gören herkesin

zihin akışında bir süreliğine de olsa kendisini hatırlatarak. Böyle bir gerçekliği gözler önüne serencesine. Hani bir akşamüzeri kalabalık bir misafir grubunu ağırladıktan sonra onları yolcu ederken evin geri kalanına bir sessizlik çöker. Uğultuların, curcunanın, sohbet seslerine eşlik eden çay kaşıklarının gürültüsünün zihni yoran o halden kurtararak rahatlatır insanı. Ama o sessizlik, huzur ile birlikte bir de tarifi zor bir burukluk da hissettirir bazen. İşte hayatın akışı içinde ajandama yazdığım planları altüst eden ölüm bana böyle hissettirdi. Hayatın o yoğun akışı içinde tıpkı bir misafirlikte olduğum yemekten içmekten keyif aldığım, ettiğim sohbetten hoşnut olduğum zaman zaman yorulduğum ve bir nefes almak için dışarı çıktığım ama misafirliğin bitmesiyle aslında tüm o yaşananların son bulmasının verdiği burukluğu hissetmek gibi. Aslında yaşantımızın sonunda dünyanın o yoğun ve yorucu halini terk edecek olmanın vereceği his de böyle bir şey mi? Muhtemelen öyle, çünkü bu sessizlik bana onu çağırıyor.

Cenaze evindeyiz. Taziyeler kabul ediliyor. Birkaç gündür bu şekilde. Sessizliği bölen hıçkırıklar ve hıçkırıklarla kesilen anılar yerini yavaş yavaş gündelik konulara bırakmaya başladı. Az önce “İnerken çöpü de indiriver.” dedi biri. Diğer odada kahkaha atıldığını bile duydu kulaklarım. Şaşırdım mı? Eh biraz. Ama benim gözlerim de ilk günkü gibi değil. Başım ağrı-mıyor ağlamaktan. Ve ne yeneceğini düşünüyorum mutfaktaki yoğun hazırlıklara yardım ederken. İlk gün hiçkimse yemeğin sözünü etmiyordu hâlbuki. Ve kimse tek lokma bile yememişti o gün. Her şey ne kadar hızlı değişiyor. Değişiyor ama olduğu haline dönmüyor. Yaşananları da önüne katarak yükselen ve alçalan dalga misali. Ve düşününce şaşırmıyorum aslında. Şaşırmamam gerektiğini fark ediyorum daha doğrusu. Eğer yaşananları önümüze katarak devam etmeseydik hayat başladıktan kısa bir süre sonra sona ererdi. Ama öyle olmadı. Olmayacağını da anlıyorum şimdi. İçeriden gelen sesler ve gülüşmeler şaşırtmıyor artık. Çünkü anlıyor gibiyim nedenini ve dahası böyle olması gerektiğini de hissediyorum. Neticede hayat hep bir anlamlandırma ve teselli bulmaya çalışma çabası değil mi?

“Kendi faniliğimiz üzerine düşünmeliyiz. Bir okulsay hayat, müfredatın en önemli dersidir ölüm. Onunla hayatı takdir etmeyi öğreniriz, onunla hayatı bize bağışlayana şükretmeyi öğreniriz. Buradaki gerçekliğimiz kalıcı değil ve biz hiçbir şeye mutlak manada sahip değiliz.”²

Dipnotlar

1. İskender Pala / Babil’de Ölüm İstanbul’da Aşk
2. Kemal Sayar, Yavaşla

*Yeni mezun psikolojik danışman. Yürüyüş yapmayı ve ilkbaharı seviyor. İlkokulda sınıfın kitap kurdu seçildiğinden beri okumaya meraklı.

Ferda Nayır*

Götür Şo fÖr

Kargalar çöplüğü karıştırıyor
Joseph parmak boğumlarını sayıyor
yani günleri
bir el on beş boğum
iki eli bir ay ediyor
parmaklarını takvim olarak kullandığından bu yana
daha umutlu sanki, sayılı gün çabuk geçiyor
elleri büyüyor Joseph'in: parmakları, boğumları
yine iki eli bir ay ediyor
günleri tentenin üzerinde
babasını beklemekle geçiyor
"boşuna bekleme, gelmez"
aldırmıyor Joseph
bir gün rüyasında babasını görüyor:
"aramızdan nehirler akardı çocuk
sudan korksan da
bilirdin baban arkandaydı"
nehre gidiyor
suya düşürüyor kendini
korkmuyor: baban arkandaydı
sürüklemiyor su
ya da boğmuyor Joseph'i
Joseph her şey biter diye düşünürken
nehir onu inadına yüzdürüyordu
bi dal tuttu çektii onu
denize akacak zannederken
sonra takımlı adamlar buldu onu
takımı caka satan
Joseph dedi:
beni denize atılmaktan alıkoyan kim
gözleri bağlandı Josephin
şüphe teşkil ediyormuş dünya için
ama Joseph denize gidecekti
babası oralardaydı elbet
denizaşırı bir ülkede
tam arkasında sudan korksa da
çözüldü gözünün bağı

sıra dilindeydi
anlat dediler bildiğin ne varsa:
adım Joseph ve babamı
rüyamda kaybettim
onu aramaya çıktım
beni nehre bırakın
ki devam edeyim
yüzdü Joseph
geçtiği ülkelerde
ağlayan ve gülen çocuklar gördü
bombaların dindiremediği çığlıklar duydu
egolar savaştı ve ölen çocuklardı
aklını kaçırmış diye suya bıraktıkları Joseph
deniz aşırı beş ülkeyi geçti
denizi aştı, denizleri
kaptanlarla göz göze gelse de
hiç oralı olmadı oralı değildi Joseph
onun yeri babasıydı
bir ada göründü Josephe
babasını gördü kıyıda
çabucak yüzdü Joseph
vardığında babası yoktu
dizleri üstüne çöktü Joseph
denize baktı
kumları avuçlarında ezdi
ve anladı:
babam artık toprağın altındaydı
öfkeleni Joseph
attığı her kulacı boşa saydı
avcundaki kumları denize fırlattı
kum denizde kayboldu:
ben Joseph
babamı savaştı
babamı rüyamda
ve babamı denizde kaybettim
şimdi izi gittiğim yollarda
hep benimle kalacak.

*Şehit Adil Büyükcengiz AİHL mezunu. Marmara Üniversitesi Arapça İlahiyat 3. sınıf öğrencisi ve okuma yazmayı öğrendi öğreneli şiir yazıyor.

TÜRKİYE'NİN ÖNDERLERİ

GELECEĞE YÖN VERİR

Türkiye'nin Önderleri, ülkemizin geleceğinde söz sahibi olacak genç liderleri yetiştirmeyi amaçlayan, üç yıllık eğitim ve kişisel gelişim programıdır.

42 İL

7 YIL

7000 ÖĞRENCİ

önderGENÇ

 TÜRKİYE KATILIM SİGORTA

SAĞLIĞIM GÜVENCEDE TAMAMLAYICI SAĞLIK SİGORTASI

Türkiye Katılım Sigorta'nın faizsiz ve dayanışma esasına dayalı Tamamlayıcı Sağlık Sigortası ile tedavi süreçlerinizi güvence altına alın. Kendi ihtiyaçlarınıza uygun teminatlar ve ek hizmetler seçebilir, size özel esnek ve özelleştirilmiş hizmetlerden yararlanabilirsiniz.

*Detaylı bilgi için
QR kodunu okutunuz.*

Müşteri İletişim Merkezi

0850 260 10 23

www.turkiyekatilimsigorta.com.tr

SAYFA- LARIN ÖTESİN- DE SADE SODA EKİBİ

Dergi, derleyip toplar. Bu derleme ve toplama öncelikle yazılar hususunda olsa da yalnız bununla kalmaz. Yazarları, kitap tutkunlarını, kültür- sanat severleri hatta fotoğrafçı ve çizimleri bir araya getirir. Bu bir araya gelişlerden nitelikli ürünler, edebî zevklerin bilendiği sohbet ve paylaşım ortamları doğar.

Yetişmek ve yetiştirmenin en büyük yardımcısı güzel ortamlardır diyoruz ve hem yüz yüze hem online buluşmalarda bir araya geliyoruz.

FANZİN VE BASKI ATÖLYELERİ

Uluslararası İstanbul Çocuk Kitapları Fuarı'nda çocuklarla buluştuk. Ortaokul öğrencileriyle "sürdürülebilirlik" temalı fanzın atölyesinde grup çalışmasıyla eserler ortaya koyduk. İlkokul öğrencileriyle "sonbahar" temalı baskı atölyesinde renklerin ve yaprakların ilhamını kağıtlara yansıttık.

15. ULUSLARARASI DERGİ GÜNLERİ

Her yıl düzenlenen Uluslararası Dergi Günleri'nde bu yıl da Sade Soda gençleri vardı! Bu sene Taksim Camii Kültür Sanat Merkezi'nde masamızı hazırladık. Yepyeni yüzlerle tanıştık, söyleştik, bir Sade Soda klasiği olan maskotumuzla ortama neşe saçtık.

SADE'CE BURSA - SADE'CE BOLU

3 aşamadan oluşan bu programda birinci dönem Bursa'yı, ikinci dönem Bolu'yu literatürün çevresinde inceledik.

İlk aşamada şehir kültürünü tanımak adına belirlenmiş 6 farklı içeriği dört kişilik gruplar oluşturarak okuduk. İkinci aşamada düzenlenen programda her ekip kendi içeriğini tüm katılımcılara sundu. Tanışıp yeni dostluklar kurulan bu günün sonunda şehri altı farklı metnin penceresinden ele aldık. Mimarisi ve tarihini incelediğimiz şehri, Evliya Çelebi'nin, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın, Süleyman Çelebi'nin, Yunus Emre'nin şehri olarak yeniden tanıdık.

Son aşamada sayfalardan tanımaya çalıştığımız şehrin dokusunu tecrübe etmek için edebiyat- kültür temalı bir rota ile Bursa ve Bolu'ya gittik. Şehrin kıymetli isimlerini ziyaret ettik, tarihi mekanlarını gezdik, sokaklarında yürüdük, meşhur yemeklerini yedik! Bursa'da Mustafa Kara Hoca ile bir söyleşi de gerçekleştirdik. -Okumak için sayfa 44'e gidebilirsiniz!- Gezerken şehirleri tanımak için okuduğumuz metinlere atıflar yaptık,

Şehir kültürünü anlamak ve yaşamak adına dolu dolu iki gün geçirdiğimiz bu gezileri 50 katılımcı ile tamamladık.

GENÇ DERGİCİLERLE BULUŞTUK SEHER DERGİSİ

Dergicilikte kurulan dostluklar...

Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin çıkardığı Seher Dergisi'nin kıymetli ekibi ile buluştuk. Seher'in tarihini konuştuk, dergicilikle uğraşırken neyi nasıl daha iyi yaparız diye fikirler ürettik.

SADE SODALI SÖYLEŞİ

2025 yılının ilk cumartesi günü Yedi İklim Dergisi, Meva Kafe'de kahvaltılı söyleşi programına davet edildim. Sade Soda dergisini hazırlayan çiçeklerle ve Esenler Şiir Atölyesi gençleriyle buluştum. Gençlerle sohbeti, söyleşiyi hep sevmişimdir. Onların enerjisi bana her durumda iyi gelmiştir. Pozitif ambiyanslı muhteşem bir ortamda birlikte kahvaltı yaptık, çayımızı yudumladık. Masamızda, cümleler, çiçekler, çay ve Sade Soda vardı.

Eşimin vefatından sonra ilk söyleşi programımdı. Yasım ile yaşamımın arasında kendi kabıma çekilmiştim. O kaptan çıkmadım ama biraz nefes almak adına söyleşi teklifini kabul ettim. Aynı güne iki program denk geldi. Hüznüme bir nebze şifa olması niyetiyle her ikisine de olur verip sabah evden çıktım. Biraz deniz havası, tarihi semtler, sevdiğim mekân, sevgili gençler... Tüm bunlar daha önceleri içimi sade soda gibi kabarcık kabarcık yapardı. İnsan acıyı tadınca ağzının da tadı kalmıyormuş. Gönülde barınan tüm güzelliklerin manası sadeleşebiliyormuş.

Beni pürdikkat dinleyen gençlere biraz hüznümden, biraz yazarlık serüvenimden bahsettim. Kelimeler dilime gem vurup boğazıma düğümlense de dilim döndüğünce hayallerimi, ukdemi, mücadelemi anlatmaya çalıştım.

Ben anlattım onlar dinledi, onlar sordu ben cevapladım. "Ağaçlar Çiçek Açtı mı?" isimli üçüncü kitabımı imzaladım. Yüzlerindeki heyecan, gözle-

rindeki mutluluk hüznüme bir nebze de olsa ilaç gibi geldi.

Denizin dalgalarını, yağmuru, rüzgârı izleyerek ve hissederek Üsküdar'dan ayrılıp ikinci programın durağı Sultanahmet'e geçtim. Ayasofya ve Sultanahmet Camii arasında soluklandım. Vakit namazını eda edip ecdadıma rahmet okuyarak yürüdüm.

Sultanahmet Camii arkasında bulunan Sultan Köşesi'nde edebiyat severlerin katıldığı bir grupta söyleşi yapıp kitaplarımı imzaladım. Yine samimi bir ortamda çaylarımızı yudumlayarak sohbet edip programı bitirdik.

Kucağımda bir demet çiçekle, anılara kaydedilen güzelliklerle dönüş yoluna geçtim. Cumartesi gününe huzurlu bir anı bırakan, davetleriyle beni onure eden okurlarıma çok teşekkür ederim. Esenlikle görüşmek duasıyla.

senin YURDUN

SENİ BEKLIYOR

yurt.onder.org.tr

önder¹⁹⁵⁸
ÖĞRENCİ YURLARI

**GİTME DEN
ÖNCE KALMA K
İÇİN ELİMDEN
GELEN HER ŞEYİ
YAPTIĞIMI BİL**

**Suriye, 2014.
Göç yollarına düşenlerin
geride bıraktığı bir
duvar yazısı.**

**SADE
SÖDA**